

Šri Aurobindo
Človekov prihodnji
razvoj

Šri Aurobindo
Človekov prihodnji
razvoj

Izvirnik

The Future Evolution of Man

Sri Aurobindo Ashram

Pondicherry

Povzetek**1. Človekovo teženje**

Človekovo najvišje teženje - njegovo iskanje popolnosti, hrepenenje po svobodi in nadvladi, njegovo iskanje čiste resnice in neokrnjene radosti - je nedvomno nasprotno njegovemu sedanjemu bivanju in običajni izkušnji. 17

Takšno nasprotje je del splošne metode Narave, je zname-nje, da deluje napram višji ubranosti. Spravo se doseže z razvoj-nim napredkom. 18

Življenje se razvije iz Snovi, Um iz Življenja zato, ker so tam zaviti: Snov je oblika zakritega Življenja in Življenje zakritega Uma. Ali torej ne more biti Um oblika in koprena višje zmožno-sti, Duha, ki bi bil po svoji naravi nadumski? Človekovo najviš-je teženje torej samo nakazuje postopno odgrinjanje Duha v njem, pripravo za višje življenje na Zemji. 20

2. Človekovo mesto v razvoju

Razvoj zavesti je osrednji nagib zemeljskega bivanja. Razvojno delovanje narave poteka po dvojnem procesu: z razvojem oblik in z razvojem duše. 22

Človek zaseda vrh razvojnega vala. Z njim se pojavi prehod iz nezavednega v zavestni razvoj. 24

Na vsaki stopnji dobimo namig, kakšen bo naslednji korak. 25

Naravo naslednjega koraka nakazujejo globoke težnje, ki se prebujajo v človeštvu. 25

Glavna zadeva naslednje razvojne preobrazbe je sprememba zavesti in sama zavest bo s svojo lastno spremembo vsilila in izpeljala potrebno spremembo. 27

Nobenega razloga ni, da bi predpostavljali, da preobrazba na Zemlji ni mogoča. Dejansko bo dala zemeljskemu bivanju pravi smisel. 29

Človekovo nagibanje k duhovnosti je kazalec notranjega gona Duha k pojavljanju, njegovega vztrajanja da bi se pojavil na naslednji stopnji pojavnosti, ki ga ni mogoče zanikati. 30

3. Današnja razvojna kriza

Pogosto se trdi, da je um človekova najvišja sposobnost in da je človeku omogočil, da obvladuje samega sebe in Naravo. Ali je razum res uspel? 31

Ko razum pristopi k življenju in delovanju, postane delen, razvnet in v službi sil, ki se razlikujejo od čiste resnice. 32

Zakaj človek veruje v razum? Zato, ker mora razum izpolniti legitimno vlogo, za katero je popolnoma prilagojen. Ta pa je v tem, da človeku upraviči in osvetli njegove različne izkušnje ter mu daje vero in prepričanje, da vztraja pri razširjanju svoje zavesti. 34

Toda razum ne more doseči nobene končne resnice, ker ne more niti priti stvarem do dna niti zajeti njihove celote. Ukvarja se s končnim, tistim kar je ločeno, in je brez mer za celoto in neskončno. 36

Omejenosti razuma postanejo izrazito očitne, ko se ta sooči z religioznim življenjem. 37

Kaj religija dejansko in v bistvu je in zakaj je izven domene razuma? 38

Ali lahko religija vodi človeško življenje? Dejstvo je, da je družba v starih časih dajala glavno mesto religiji. 39

Na drugi strani pa se je človeštvo, posebno še tisti njegov del, ki je bil zastavonoša napredka, uprlo prevladovanju religije. 40

Zelo pogosto so pooblaščenec religije nasprotovale napredku in bile ob strani sil mračnjaštva in zatiranja. Da bi popravili te napake in postavili religijo na pravo mesto, je bilo potrebno zanikanje, upor zatiranega človeškega uma in srca. To se ne bi moglo zgoditi, če bi bila religija pravi in zadostni vodnik celotnega človeškega življenja. 41

Da religija ni uspela je to zato, ker zamešala tisto kar je bistveno s tistim, kar je postransko. Prava religija je duhovna religija, je iskanje Boga, odpiranje najglobljega življenja duše notranjemu Božanstvu, večni Vsepričujočnosti. Dogme, kult, moralni kodeksi so pripomočki in opore, ki se jih človeku lahko ponudi, ne pa vsili. 42

Še več, religija pogosto meni, da duhovno življenje sestavljata odrekanje in trpinčenje. Tako postane religija sila, ki jemlje življenju pogum, zaradi česar mu ne more biti prava postava in vodnik. 44

V duhovnosti, ki ji je spet povrnjen pravi smisel, moramo iskati usmerjajočo luč in postavo, ki usklajuje. 46

Na drugi strani sodobni človek še vedno ni rešil vprašanja odnosa posameznika do družbe. Kakšne so njune vloge v duhovnem napredku človeštva? 47

Napačno je zahtevati naj se posameznik podredi skupini ali se z njo zlije, saj skupnost napreduje prek najbolj naprednih posameznikov le takrat, ko so ti svobodni. Res pa je, da se posameznik s tem ko duhovno napreduje, vedno bolj združuje s skupnostjo in z Vsem. 49

Današnja razvojna kriza izhaja iz razkoraka med omejenimi človekovimi sposobnostimi, umskimi, etičnimi in duhovnimi na eni strani, na drugi pa s tehničnimi in gospodarskimi sredstvi, ki jih ima na razpolago. 51

Brez večje notranje spremembe se človek ne more več kosati z gigantskim razvojem zunanjega. 52

Poveličevanje skupnosti, države, samo nadomešča posamični ego s skupinskim. 54

Če naj bi človeštvo preživel, je neizogibna temeljita preobrazba človeške narave. 55

4. Merila obnašanja in duhovna svoboda

Ker popolnost napreduje, se menjata količina dobrega in zla, od časa do časa pa tudi njun pomen in vrednost. 58

Človeško obnašanje obvladujejo zapovrstjo štiri glavna načela. Prvi dve sta osebna potreba in dobro skupnosti. 60

Iz nasprotja med dvema nagonskima težnjama, ki vladata človeškemu delovanju - individualističnim in skupinskim - se razvije konflikt. 62

Da bi rešil ta konflikt, nastopi novo načelo, drugačno in višje od konfliktnih gonov, ki cilja k temu, da bi ju obvladal in spravil. To tretje načelo je etični ideal. 63

Toda konflikti se ne zmanjšajo. Kot kaže se celo množijo. Moralni zakoni so arbitrarni in togi. Ko jih uporabimo v življenju, se z njim nujno spopadejo in se končajo s kompromisi, ki jih prikrajšajo za vso moč. 65

Za etično postavo, ki je lažna podoba, se razkriva višja resnica brez omejitev, najvišja postava božanske narave. Ta popolno opredeljuje naša razmerja do vsakega bitja in s totalnostjo veselja, razodeva pa tudi natančni ritem neposrednjega izražanja Božanskega v nas. Gre za četrto in najvišje načelo delovanja, ki je

istočasno imperativna postava in popolna svoboda. 67

5. Razvoj duhovnega človeka

Duhovnost je nekaj drugega kot je razumarstvo. Njen pojav je znak, da se poskuša pojaviti večja Moč. 70

Duhovnost je napredujoče prebujanje notranje resničnosti našega bitja duhu, biti, duši, ki je nekaj drugega kot našum, življenje in telo. Gre za notranje teženje spoznati, dobiti stik in se povezati z večjo Resničnostjo onkraj, ki prežema tudi vesolje in biva v nas, in kot posledica tega teženja, stika in združitve, preobrat, spreobrnitev, rojstvo v novo bivanje. 71

V svojem poskusu, da bi odprla notranje bitje je Narava sledila štirim glavnim smerem: religiji, okultizmu, duhovni misli in notranjemu duhovnemu uresničevanju in doživljanju. 75

Samo duhovno uresničenje in izkustvo lahko dosežeta spremembo umskega v duhovno bitje. 77

Misticizem in duhovnost so kritizirali z dveh vidikov. Preden nadaljujemo, je treba pregledati to kritiko: 78

1. Mistik se obrača stran od življenja. 78
2. Mistično spoznanje je popolnoma subjektivno. 80

6. Trojna preobrazba

Če bi bil končni cilj zemeljskega razvoja samo to, da prebudi človeka k višji Resničnosti in ga osvobodi nevednosti in vezi, tako da bi lahko osvobodjena duša lahko drugje našla višje stanje bivanja ali pa se spojila v to Resničnost, bi se naloga končala s pojavom duhovnega človeka. Toda v nas je tudi teženje po

obvladovanju narave in po njeni preobrazbi, po večji popolnosti samega zemeljskega bivanja. 83

Da bi se trajno ustalil, zahteva ta novi red bivanja korenito spremembo celotne človeške narave. V tej preobrazbi so tri stopnje. 84

Prvo stopnjo te preobrazbe lahko imenujemo dušno: v ospredje mora priti duša ali dušno bitje in prevzeti vodstvo celotnega bitja. 85

Med razvojem se duša, da bi uspešno prodrla na površje in preusmerila bitje napram najvišji Resničnosti, poslužuje treh dinamičnih podob te najvišje Resničnosti: Resnice, Lepote in Dobrote. Tako se pred iskalcem odprejo tri poti. 86

1. Pot razuma in spoznavanja. 88
2. Pot srca ali čustev. 89
3. Pot volje ali delovanja. 90

Te tri poti, prepletene med seboj ali druga za drugo, imajo največji učinek. 91

Da bi dosegli osrednje bitje, pravo Dušo in ji omogočili postati vodnik in vladar narave, je treba na tej stopnji nujno premakniti zavest, jo umakniti navznoter. 92

Ta pojav ima predvsem dve posledici: Prva je učinkovito vodenje in obvladovanje, ki razkrije in zavrne vse, kar je lažnega in mračnega ali vse kar nasprotuje božanskemu uresničenju. Druga pa je spontani vliv duhovnih doživetij vseh vrst. 93

Drugo fazo preobrazbe lahko imenujemo duhovno. Gre za odprtje neskončnosti, ki je nad nami, večni Prisotnosti, brezmejni Biti, neskončnemu Bivanju, neskončni Zavesti,

12
neskončni Blaženosti, Vsemoči. 95

Duhovna sprememba doseže svoj vrhunec v trajnem vzponu iz nižje v višjo zavest, kateremu sledi učinkovit trajni spust višje narave v nižjo. 96

Nova zavest se začenja oblikovati z novimi zmožnostimi mišljenja in gledanja in z zmožnostjo neposrednega duhovnega uresničenja, ki je več kot misel ali gledanje. 96

Da bi napravili novo stvarstvo trajno in popolno, je treba preobraziti same temelje naše nevednostne narave, in posredovati mora večja moč, nadumska Sila, ki bo dovršila preobrazbo. To je tretja faza: nadumska preobrazba. 98

7. Vzpon proti nadumu

Razumsko je težko dojeti, kaj je nadum in da bi ga opisali, je potreben drugačen jezik, kot so uboge abstraktne ponudbe uma. 100

Prehod od uma k nadumu je prehod iz Narave v Nad-naravo. Zaradi tega ga ni mogoče doseči zgolj s prizadevanjem svojega uma ali s teženjem brez pomoči. Prekum in Nadum sta vsebovana in skrita v zemeljski naravi, toda da bi se v nas lahko pojavila, je potreben pritisk istih moči, ki so se že izoblikovale v svoji polni naravni moči na svojih nadzavestnih ravneh. V nas se morajo spustiti moči Nadzavesti in nas povečati ter preobraziti naše bitje. 101

Kakšna priprava je potrebna za nadumsko preobrazbo? Prvič, povečan nadzor posameznika nad svojo lastno naravo in vedno bolj zavestno sodelovanje v dejavnosti Nadnarave. 103

13

Drugi pogoj obsega zavestno ubogljivost, predajo našega celotnega bitja luči, resnici in sili od zgoraj. 106

Tretji pogoj je združitev celotnega bitja okrog prave biti in odprtje posameznika kozmični zavesti 107

Prvi koraki vzpona od človeške inteligentnosti k Nadumu so:

1. Višji Um 109
2. Razsvetljeni Um 110
3. Intuitivni Um 112
4. Prekum 115

Za preobrazbo celotnega Nezavednega ne zadostuje spust Prekuma. To lahko doseže samo Nadumska Sila. 116

8. Gnostično bitje

Težave pri razumevanju in opisovanju nadumske narave izhajajo iz dejstva, da je ta v svojem najbolj notranjem bistvu zavest in moč Neskončnega. 119

Lahko pa se opiše splošen potek prehoda iz Prekuma v Nadum in izoblikuje predstavo o nadumskem bivanju v njegovih začetni stopnji. 120

Nadumsko ali gnostično bitje bo popolna dovršitev duhovnega človeka. 121

Postava Naduma je enost izpolnjena z različnostjo; enost ne vsebuje uniformnosti. 124

Nadumsko bitje bo uresničilo skladnost svoje posamezne biti s kozmično Bitjo, svoje posamezne volje in delovanja s kozmično Voljo in Delovanjem. 125

Za svobodo Duha je neizogiben presežni vidik duhovnega življenja, toda ta se bo uskladil s pojavnim bivanjem in mu dal neomajne temelje. Za gnostično bitje delovanje v svetu ne pomeni oslavitve enosti. 127

Gnostična zavest bo napredovala k celostnemu spoznanju. To pa ne bo razodetje ali porod luči iz teme, ampak luči iz luči. 129

Veselje skrite samorazkrivajoče se raznolikosti Edinega, mnogotera združitev in srečna interakcija znotraj Edinega, bo zagotovila popolnoma izpopolnjen občutek gnostičnega življenja. 130

Snov se bo razodela kot orodje pojavljanja Duha. Potem bo mogoče novo svobodno in neodvisno sprejemanje snovne narave. 132

Telo bo postalo zvesto in zmožno orodje, ki se bo popolnoma odzivalo Duhu. 133

Zdravje, moč, odpornost, telesno zadovoljstvo in dobro počutje, osvoboditev od trpljenja so deli izpolnitve fizičnega, ki naj bi jih uresničil gnostični razvoj. 134

Velikanska spokojnost in globoka radost gnostičnega bivanja skupaj vse močnejše naraščata ter dosežeta svoj vrhunec v večni zamaknjenosti. V univerzalni pojavnosti se razodene večna Blaženost, Ananda. 136

Treba je pregledati dve vprašanji, ki sta pomembni za človeško pojmovanje življenja. 138

1. Kakšno mesto ima pri gnostičnem bitju osebnost? 138

V gnostični zavesti osebnost in enosebnost nista nasprotujoči počeli. Sta neločljiva vidika ene in iste stvarnosti. 139

Kakšna bo narava gnostične osebe? 140

2. Če obstaja gnostična osebnost in je nekako odgovorna za svoja dejanja, kakšno mesto ima potem etična sestavina gnostične narave, kaj je njena izpopolnitev in izpolnitev? 141

Gnostično življenje bo vskladilo svobodo in red. Med svobodnim izražanjem posameznika in njegovo ubogljivostjo do notranjega zakona najvišje in obče resnice stvari bo obstajalo popolno skladje. 142

Vsa umska merila bodo izginila, ker bo izginila potreba po njih. Nadomestila jih bo avtentična postava istosti z Božansko Bitjo. 144

9. Božansko življenje na zemlji

Popolno in celovito zavedanje samega sebe in vse resnice svojega bitja je tisto, kar je mišljeno s popolnim izniknjenjem posamezne zavesti in to je tisto, k čemur teži razvoj. Vse bivanje je eno in biti popolnoma zavesten pomeni biti združen z zavestjo vseh, z vesoljno bitjo, silo in delovanjem. 146

Polnost te zavesti je mogoče doseči samo z uresničenjem istosti posamične biti s presežno Bitjo, najvišjo Resničnostjo. 147

Uresničenje zahteva preusmeritev zavesti navznoter. Običajna čliveška zavest je obrnjena navzven in vidi samo površino stvari. Izogiba se vstopanju v notranje globine, ki se zdijo temne in ker se boji, da se bo tam izgubila. Vendar pa je vstob v ta mrak, to praznino, to tišino edini prehod k velikemu bivanju. 149

Resnično, ta obrnitev navznoter ni zaprtje v osebno bit. je prvi korak napram pravi občosti. 151

Postava božanskega življenja je občost v delovanju, z občutkom prave enosti vseh, ki jo ureja Volja, ki vse vidi. 153

Pri gnostičnem bitju se bodo razvile nove zmožnosti in sposobnosti. Uporabljalo jih bo na naraven, navaden in spontan način tako za spoznavanje kot za delovanje. 155

Življenje gnostičnih bitij bi lahko ustrezno označimo kot nadčloveško ali božansko življenje. Toda ne smemo ga zamenjati s preteklimi in sodobnimi idejami o nadčloveštvu. 157

Če bi mislili, da bo življenje v polni luči spoznanja izgubilo svoj čar in postalo plehka monotonost, bi to pomenilo nerazumevanje. Gnostični pojav življenja bo polnejše in rodovitnejše, njegov interes bolj živ, kot stvarjalni interes, ki nam ga ponuja svet Nevednosti. 160

1. Poglavje Človekovo teženje

Človekovo najvišje teženje – njegovo iskanje popolnosti, hrepenenje po svobodi in obvladovanju, njegovo iskanje čiste resnice in neokrnjene radosti – je nedvomno nasprotno njegovemu sedanjemu bivanju in običajni izkušnji.

To, s čimer se je človek v svojem prebujenem razmišljanju najprej ukvarjal in je, kot se zdi, tudi njegovo neizogibno in končno ukvarjanje – kajti preživi najdaljša razdobja dvoma in se po vsakem pregonu vsakič spet pojavi –, je tudi najvišje, kar njegovo razmišljanje zmore. Kaže se v slutenju Božanstva, nagnjenju k popolnosti, iskanju čiste Resnice in neokrnjene Radosti, občutku skrite nesmrtnosti. Začetki človeškega spoznanja so zapustili pričanja o tem nenehnem teženju. Dandanes vidimo, kako se človeštvo zasičeno, a ne zadovoljeno z zmagoslavnimi analizami zunanjih vidikov narave, vrača k svojemu prvobitnemu hrepenenju. Najstarejši obrazec modrosti obeta, da bo tudi zadnji: Bog, Luč, Svoboda, Nesmrtnost.

Ti vztrajni ideali človeštva so hkrati v nasprotju z njegovo običajno izkušnjo kot tudi potrditev višjih in globljih izkušenj, ki so za človeštvo nenormalne in jih je v obliki organizirane celote mogoče doseči samo z revolucionarnim naprežanjem posameznika ali pa s splošnim razvojnim napredkom. Spoznati, postati in biti božanski v živalski in sebični zavesti, spreobrniti svojo slabo razsvetljeno ali mračno fizično umskost v popolno nadumsko razsvetljenost, vzpostaviti mir in samoobstoječo radost tam, kjer obstaja samo pritisk prehodnih zadovoljitev, ki jih oblegata telesna bolečina in čustveno trpljenje, utrditi neko neskončno svobodo v svetu, ki se kaže kot skupina mehanskih nujnosti, odkriti in udejanjiti nesmrtno življenje v telesu, ki je podvrženo smrti in nenehnemu spreminjanju, je tisto, kar se nam ponuja kot razodetje Boga v Snovi in cilj Narave v njenem zemeljskem razvoju. Za navaden snovni razum, ki jemlje sedanjjo organizacijo zavesti kot mejo njenih zmožnosti, je končen dokaz za njihovo veljavo neposredno nasprotje neuresničenih idealov in uresničenih dejstev. Če pa bolje razmislimo o tem, kar se v svetu dogaja, se to neposredno nasprotovanje izkaže bolj kot del Naravine najtemeljitejše metode in pečat njene najpopolnejše potrditve.

Takšno nasprotje je del splošne metode Narave, je znamenje, da deluje napram višji ubranosti. Spravo se doseže z razvojnim napredkom.

Kajti vsi problemi bivanja so v bistvu problemi uglašenosti. Povzročata jih zaznava nekakšne nerazrešene razprtije in slutnja, da obstaja nek prikrit sporazum ali enotnost. Z nerazrešeno razprtijo je lahko zadovoljna samo človekova praktična in bolj živalska plat, nikakor pa ne popolnoma prebujen um. Celo njegovi praktični deli se samo izmuznejo pred splošno potrebo

bodisi tako, da pred problemi zaprejo vrata, bodisi da pristanejo na grob, utilitaren in nerazjasnjen kompromis. Saj v bistvu vsa Narava teži k ubranosti: življenje in snov na svojem področju, prav tako kot um pri prirejanju svojih zaznav. Čim večji je navidezni nered ponujene snovi ali razkorak sestavin, ki jih je treba uporabiti (celo če gre za nespravljivo nasprotovanje), tem močnejša je spodbuda, ta pa vodi k finejšemu in trdnejšemu redu, kot bi ga zagotovilo manjše prizadevanje. Skladnost med dejavnim Življenjem in snovno obliko, v kateri se že samo stanje dejavnosti zdi kot inercija, je eao od nasprotij, ki jih je Narava razrešila in jih skuša ob vse večji zapletenosti še bolje reševati. Popolna rešitev bi bila snovna nesmrtnost popolnoma organiziranega živalskega telesa, ki podpira um. Skladnost zavestnega uma in zavestne volje z obliko in življenjem, ki se sama sebe očitno ne zavedata in kvečjemu zmoreta mehanično ali podzavestno voljo, predstavlja naslednji problem nasprotij, v katerih je narava dosegla presenetljive rezultate in naklepa k vedno večjim čudesom. Saj bi bila sicer njen zadnji čudež živalska zavest, ki nič več ne išče Resnice in Luči, ampak je z njima obsedena, s praktično vsemogočnostjo, ki bi izhajala iz posedovanja neposrednega in popolnega spoznanja. Ne samo, da je navzgor usmerjena težnja človeka po uskladitvi še večjih nasprotij sama po sebi razumna, ampak je tudi edini logični izid vsake usmeritve in prizadevanja, za katerega se zdi, da je temeljna metoda Narave in pravi smisel njenih splošnih stremeljenj.

Življenje se razvije iz Snovi, Um iz Življenja zato, ker so tam zaviti: Snov je oblika zakritega Življenja in Življenje zakritega Uma. Ali torej ne more biti Um oblika in koprena višje zmožnosti, Duha, ki bi bil po svoji naravi nadumski? Človekovo najvišje teženje torej samo nakazuje postopno odgrinjanje Duha v njem, pripravo za višje življenje na zemlji.

Govorimo o razvoju Življenja v Snovi, razvoju Uma v Snovi. Toda razvoj je zgolj beseda, ki samo ugotovi pojav, a ga ne razloži. Zdi se namreč, da ni nikakršnega razloga za to, da bi se Življenje razvilo iz snovnih elementov ali Um iz žive oblike, razen če sprejmemo vedantinsko rešitev, da Snov že vsebuje Življenje in Življenje že vsebuje Um, ker je Snov v bistvu oblika zakritega Življenja, Življenje pa oblika zakrite Zavesti. Zdi se, da potem ostane le malo argumentov proti nadaljnjemu koraku v nizu sklepanja in proti sprejetju tega, da je tudi umska zavest nekakšna oblika koprene višjih stanj, ki so onkraj uma. Če je tako, se človekov nepremagljiv nagib k Bogu, Luči, Blaženosti, Svobodi in Nesmrtnosti razodeva na pravem mestu v verigi, preprosto kot pobuda s katero skuša Narava razvijati prek uma in ki se kaže prav tako naravna, pristna in upravičena kot pobuda k Življenju, ki jo je zasadila v določenih oblikah Snovi ali pobuda k Umu, ki jo je vsadila v nekaterih oblikah Življenja. Kot tam tudi tu obstaja pobuda, ki se bolj ali manj skriva v svojih različnih nosilcih, ki se razlikujejo po moči svoje volje po bivanju. Tako kot tam tudi tu narava postopoma razvija in mora popolnoma razviti potrebne organe in zmožnosti. Ker se pobuda k Umu razlikuje od tiste v podobi bolj občutljivih odzivov Življenja v kovini in rastlini, tja do tiste v obliki popolne organiziranosti pri človeku, naletimo tudi pri ljudeh na nekakšen stopnjevan niz, če nič drugega vsaj na pripravo za višje in božansko življenje. Žival je živi laboratorij, v katerem je Narava, kot pravijo, izdelala človeka. Sam človek pa bo misleči in živi laboratorij v katerem in s katerega zavestnim sodelovanjem bo izdelala nadčloveka, boga. Ali ne bi raje rekli: razodela Boga? Kajti če je razvoj to, da Narava postopno razodeva tisto, kar je v njej spalo ali delovalo zavito, potem je tudi odkrito uresničenje tistega, kar ona skrivno tudi je. Ne moremo ji torej ukazovati, da bi počivala na določeni stopnji razvoja, niti nimamo pravice, da bi vsak poskus, ki bi ga

pokazala ali prizadevanje, ki bi ga napravila, da bi to stopnjo presegla, skupaj s pobožnjakarji obsodili, kot da je izkrivljen ali predrzen, ali skupaj z racionalisti trdili, kot da je bolezen ali preivid. Če velja, da je Duh zavito v Snovi in da je navidezna Narava skriti Bog, potem sta najvišji in najzakonitejši cilj, ki ga ima lahko človek na zemlji, razodetje božanskega in uresničenje Boga v sebi in zunaj sebe.

Tako se preudarnemu razumu kot tudi trajnemu nagibu ali človeški intuiciji upravičujejo večni paradoksi in večna resnica o božanskem življenju v živalskem telesu, nesmrtno teženje ali resničnost, ki biva v smrtnem stanovanju, posamična in obča zavest, ki se predstavlja v omejenih umih in razdeljenih egih, presežna, neopredeljiva, nečasovna in neprostorska Bit, ki edina omogoča čas, prostor in veselje, v vseh teh pa najvišja resnica, ki je uresničljiva na nižji točki.

2. Poglavlje

Človekovo mesto v razvoju

Razvoj zavesti je osrednji nagib zemeljskega bivanja. Razvojno delovanje narave poteka po dvojnem procesu: z razvojem oblik in z razvojem duše.

Duhovni razvoj, razvoj zavesti v Snovi v podobi nenehno razvijajočega se samooblikovanja, vse dokler oblika ne more razkriti v sebi bivajočega duha, je /.../ glavna poanta, osrednji pomembni nagib zemeljskega bivanja. Pomen je zakrit na začetku z zavijanjem Duha, božanske Resničnosti v gosto snovno Nezavedno. Koprena Nezavednega, koprena neobčutljivosti Snovi zakriva občo Silo Zavesti, ki deluje v snovi, tako da se zdi Energija, ki je prva oblika, ki jo zavzame Sila stvarjenja v fizičnem vesolju kot bi bila sama nezavedna, a vendarle opravlja delo neskončne skrite razumnosti. Mračna skrivnostna stvarnica se konča s tem, da iz svoje debele in temne ječe rodi skrito zavest. Toda rojeva jo počasi, malo po malo, v drobcenih, neskončno majhnih kapljicah, v tankih

curkih, v majhnih utripajočih zgostitvah energije in tvarine, življenja, uma, kot bi to bilo vse, kar lahko privleče skozi debelo oviro, topo, nejevoljno sredstvo nezavedne tvarine bivanja. Najprej se naseli v podobah Snovi, ki se kažejo kot povsem nezavedne, potem pa se v preobleki žive snovi bori napram umskosti, ki jo pomanjkljivo doseže v zavestni živali. Zavest je sprva rudimentarna, večinoma napol podzavestna ali pa zgolj zavesten nagon. Počasi se razvija, dokler v bolj organiziranih oblikah žive Snovi ne doseže svojega vrha razumnosti in se ne preseže v Človeku, misleči živali, ki se razvije v misleče umsko bitje. Vendar pa celo ob svojem najvišjem vzponu nosi s seboj odtis prvotne živalskosti: breme telesne podzavestnosti, teženje navzdol k prvobitni Inerciji in Nezavestnemu, obvladovanje nezavedne snovne Narave nad svojim zavestnim razvojem, njenimi možnostmi omejevanja, zakonitostjo težavnega razvoja, njeno velikansko moč odlašanja in preprečevanja. To obvladovanje prvobitne Nezavednosti nad zavestjo, ki vznikla iz nje, dobi splošno obliko umskosti, ki se bojuje proti spoznanju, kar se zdi, da je njena temeljna narava: Nevednost. Tako oviran in obremenjen mora umski človek še vedno iz sebe razviti popolnoma zavestno bitje, božansko človeškost ali duhovno in nadumsko nadčloveškost, ki bo naslednji razvojni proizvod. Prehod bo označil korak od razvoja v nevednosti do višjega razvoja v Spoznanju, ki temelji in poteka v luči Nadzavestnega in ne več v temi Nevednosti in Nezavednega.

To zemeljsko razvojno delovanje Narave od Snovi do Uma in prek njega poteka po dveh poteh: obstaja na zunaj viden potek fizičnega razvoja prek rojstva kot njegovega ustroja – kajti vsaka razvita oblika telesa, ki vsebuje svojo lastno razvito moč zavesti, vzdržuje in obdrži kontinuiteto z dednostjo – obenem pa obstaja nevidni potek razvoja duše prek prerajanja v vedno višje stopnje oblike in zavesti kot njenega ustroja. Prvo naj bi pomenilo samo vesoljni razvoj, saj bi bil posameznik hitro minljivo

orodje, narod, trajnejši skupinski obrazec, pa naj bi bil pravi korak v napredujočem razodevanju kozmičnega Prebivalca, občega Duha: prerajanje je neizogibni pogoj za vsako dolgotrajnost in razvoj posameznega bitja v zemeljskem bivanju. Vsaka stopnja vesoljnega razodevanja, vsak tip oblike, ki lahko nastanjuje v sebi bivajočega Duha, postane s preroditvijo v sredstvo posamične duše dušna entiteta, ki razodeva vedno več svoje skrite zavesti. Vsako življenje postane korak v premagovanju Snovi z večjim napredovanjem zavesti v njej, kar naj bi Snov končno napravilo za sredstvo popolnega razodetja Duha.

Človek zaseda vrh razvojnega vala. Z njim se pojavi prehod iz nezavednega v zavestni razvoj.

Treba je opaziti, da pojav človeškega uma in telesa označuje ključni korak, odločilno spremembo v toku in poteku razvoja. Ne gre samo za nadaljevanje v stari smeri. Vse do tega pojava razvitega mislečega uma v Snovi na razvoj ni učinkovalo neko samozavedno teženje, namera, volja ali iskanje živega bitja, ampak je potekalo podzavestno ali podpražno s samodejnim delovanjem Narave. To je bilo zaradi tega, ker se je evolucija začela od Nezavednega in skrita zavest ni v zadostni meri vzniknila iz njega, da bi delovala prek samozavedne udeležbe posamične volje svojega živega bitja. Pri človeku pa je bila dosežena potrebna sprememba: bitje se je prebudilo in zavedlo samega sebe, z umom se je razkril razvoj njegove volje po razvoju, po rasti spoznanja, po poglobljanju notranjega in širjenju zunanjega bivanja, po povečanju zmognosti narave. Človek je sprevidel, da lahko obstaja višja raven zavesti od njegove. V njegovih delih uma in življenja je prisotna spodbuda po razvoju in v njem se poraja in oglašča teženje po preseganju samega sebe: zavedel se je duše, odkril je bit in duha.

Nadomestilo podzavestnega z zavestnim razvojem je zanj postalo razumljivo in izvedljivo. Prav tako pa lahko tudi sklepamo, da so njegovo teženje, potreba in nenehno prizadevanje zanesljivo znamenje volje narave po višjem načinu izpolnitve, pojavu višjega stanja.

Na vsaki stopnji dobimo namig, kakšen bo naslednji korak.

V tem, kar se zdi, da je v življenju nezavedno, so že vidna znamenja občutenja, ki prihaja na površje. V življenju, kjer se pojavita gibanje in dihanje, je skorajšnji pojav čutnega uma očiten in priprava za misleči um ni več popolnoma skrita. Ko pa se razvije misleči um, se zelo zgodaj pojavijo rudimentarna teženja, kasneje pa razvitejša iskanja duhovne zavesti. Kot vsebuje rastlinsko življenje mračne možnosti zavestne živali, kot je živalsko življenje vznemirjeno s trenutki čustev, zaznav in zametkov pojmovanja, ki so prva podlaga za človeka misleca, tako tudi človeka, umsko bitje, povečuje prizadevanje razvojne energije, da bi iz njega razvila duhovnega človeka, popolnoma zavestno bitje, človeka, ki bi presegal svojo prvo snovno bit, in odkritelja svoje prave biti in višje narave.

Naravo naslednjega koraka nakazujejo globoka teženja, ki se prebujajo v človeštvu.

... delovanje razvojne narave v tipu bitja in zavesti je v tem, da tip najprej razvije do največjih zmognosti prav s takšnim prefinjanjem in povečevanjem sestavljenosti, dokler ni pripravljen za prebitje lupine, odločno zrelo pojavitev, preobrat, spremembo zavesti do tega, da bo tvorila novo razvojno stanje. Če bi domnevali, da je naslednji korak duhovno in nadumsko bitje, lahko poudarek na duhovnosti v narodu jemljemo kot zna-

menje, da je ta namera narave prav tako tudi znamenje človekove zmožnosti, da deluje v sebi ali da ji pomaga delovati pri prehodu. Če je bila metoda človeškega razvoja ta, da je bil tip animalnega bitja, ki je v nekaterih pogledih podoben opičji zvrsti, že od vsega začetka obdarjen s človeškimi elementi, bo metoda narave za razvojno stvarjenje duhovnega in nadumskega bitja očitno pojav človeškega bitja duhovnega tipa, ki še spominja na umsko-animalno človeškost, vendar že kaže znamenja duhovnega teženja.

Skladno s tem se namiguje, da bo, če je nameravan tak razvojni vzpon, katerega medij naj bi bil človek, tvorilo novo zvrst in se usmerilo proti novemu življenju le nekaj razvitih ljudi. Ko bo to enkrat doseženo, bo preostalo človeštvo opustilo duhovna teženja, ki ne bodo več potrebna naravnim namenom, in obstalo v svojem stanju. Na enak način se lahko razmišlja, da je treba ohraniti človeško raven, če res pride do vzpona duše z inkarnacijo prek razvojnih stopenj do duhovnega vrha, kajti sicer bo manjkal najpotrebnejši vmesni korak. Takoj je treba priznati, da ni niti najmanjše verjetnosti ali možnosti, da bi se celotno človeštvo naenkrat dvignilo na nadumsko raven. Kar se namiguje, ni nič tako revolucionarnega in presenetljivega, ampak samo zmožnost človekovega uma, ko doseže določeno raven ali določeno točko pritiska razvojne spobude, da pritisne proti višji ravni zavesti in proti njenemu utelešenju. Bitje se bo s takšnim utelešenjem nujno spremenilo, predvsem v svoji umski, čustveni in čutni naravi in veliki meri tudi v telesni zavesti ter fizičnem pogojevanju našega življenja in energij. Glavni dejavnik, začetni premik pa bo sprememba zavesti. Fizična sprememba bo podrejen dejavnik, posledica. Za človeka bo sprememba zavesti vedno mogoča takrat, ko bo dušni plamen, razvnetje dušnega postal učinkovit v srcu in umu ter bo narava za to pripravljena. Duhovno teženje je človeku vrojeno,

kajti on se za razliko od živali zaveda pomanjkljivosti in omejitev ter čuti da je mogoče doseči nekaj onkraj tega, kar sedaj je. Kot kaže, ta gon po preseganju samega sebe v človeštvu ne bo nikoli ugasnil. Človeška umska raven bo vedno obstajala, vendar na lestvici rojstev to ne bo več samo stopnja, ampak odprta stopnja k duhovnemu in nadumskemu stanju.

Glavna zadeva naslednje razvojne preobrazbe je sprememba zavesti in sama zavest bo s svojo lastno spremembo telesu lahko vsilila in izpeljala potrebno spremembo.

Na prejšnjih razvojnih stopnjah je morala narava predvsem skrbeti in si prizadevati za spremembo v fizični organizaciji, kajti samo tako je lahko prišlo do spremembe zavesti. To je bilo nujno zaradi nezadostnosti sile že izoblikovane zavesti, da bi povzročila telesno spremembo. Toda pri človeku je mogoče, pravzaprav neizogibno prav nasprotno. Saj je razvoj mogoče in nujno povzročiti prek njegove zavesti, prek njene spremembe in ne več prek nove telesne zgradbe. V notranji resničnosti stvari je bila sprememba zavesti vedno glavna, razvoj je vedno imel duhovni pomen in fizična sprememba je bila le instrumentalne narave. Toda takšen odnos je zakrivalo prvo nenormalno neravnotežje dveh dejavnikov: telo zunanje Nezavednosti je prevladovalo in zakrivalo pomen duhovne sestavine, zavestnega bitja. Ko pa je bilo ravnotežje izravnano ni bilo več potrebno, da se pred spremembo zavesti spremeni telo. Zavest bo s svojim spreminjanjem povzročila in uravnavala morebitne potrebne spremembe telesa. Treba je pripomniti, da je človeški um že pokazal zmožnost pomagati naravi v razvoju novih vrst rastlin in živali. Ustvaril je nove podobe svojega okolja, z znanjem in disciplino pa razvil samega sebe.

Do vseh teh sklepov lahko pridemo z opazovanjem zunanjih

pojavov naravnega razvoja, površinskega razvoja bitja in zavesti v fizičnem rojstvu in telesu. Obstaja pa še drugi, nevidni dejavnik. Gre za prerajanje, napredovanje duše navzgor z ene stopnje na drugo, razvoj bivanja in na teh stopnjah do vse višjih vrst telesnih in umskih pripomočkov. V tem napredovanju je dušna entiteta še vedno zakrita, celo pri človeku, zavestnem umskem bitju s svojimi orodji: umom, življenjem in telesom. Ne more se v celoti razodeti, zadržana je, da ne more v ospredje, kjer bi lahko prevladovala kot mojster svoje narave, prisiljena je k podreditvi določeni determiniranosti instrumentov, prevladovanju prakriti nad purušo. Toda pri človeku se dušni del osebnosti lahko razvije mnogo hitreje kot pri nižjih bitjih in pride lahko čas, ko bo dušna entiteta bliže tisti točki, na kateri se bo pojavila izza zavese na plan in postala mojster svojih orodij v naravi. To pa bi pomenilo, da je skriti notranji duh, demon, božanstvo v notranjosti, tik pred pojavitvijo. Ko pa se bo pojavil, bo brez dvoma zahteval, kar je pravzaprav že v umu, ko se podvrže notranjemu dušnemu vplivu, bolj božansko, bolj duhovno bivanje. V naravi zemeljskega življenja, kjer je um orodje Nevednosti, se to lahko zgodi samo s spremembo zavesti, s prehodom od temeljev Nevednosti k utemeljitvi v Spoznanju, od umske k nadumski zavesti, nadumski ureditvi narave.

Nobenega razloga ni, da bi predpostavljali, da je preobrazba na zemlji nemogoča. Dejansko bo dala zemeljskemu bivanju pravi smisel.

Razmišljanje, da je zaradi tega, ker živimo v svetu Nevednosti, takšno spremembo mogoče doseči le s prehodom onstran v nebesa ali da je sploh ni mogoče doseči ter da je zahteva dušne entitete sama nevedna in jo je treba nadomestiti z

zlitjem duše v Absolutu, ni dokončno veljavno. Takšen sklep bi bil veljaven, samo če bi bila Nevednost celoten smisel, tvarina in moč razodevanja v svetu ali če v sami svetovni naravi ne bi bilo nobenega elementa, prek katerega bi lahko presegli nevedno umskost, ki še vedno obremenjuje naše sedanje bivanje. Toda Nevednost je le del te svetovne narave, ne pa njena celota, prav tako tudi ne izvirna moč in stvarnik. Po svojem višjem izvoru je samoomejujoče Spoznanje in celo po svojem nižjem izvoru, po svojem vzniknjenju iz čiste snovne Nevednosti, je zatrta Zavest, ki deluje na tem, da bi se našla, okrevala, da bi razodela spoznanje, ki je njen pravi značaj, kot temelj bivanja. V samem vesoljnem umu so nad našo umskostjo področja, ki so orodja vesoljnega spoznavanja resnice in do njih se umsko bitje prav gotovo lahko povzpne. Saj se že vzpenja proti njim v nadnormalnih pogojih ali pa od njih sprejema, ne da bi se jih še zavedalo ali jih posedovalo: intuicije, duhovne namige, večje vlive razsvetljenja ali duhovne zmožnosti. Vsa ta področja se zavedajo tistega, kar je onkraj njih, in najvišje med njimi je neposredno odprto nadumu, zaveda se zavesti Resnice, ki ga presega. Še več. Te višje moči zavesti, prisotne v samem razvijajočem se bitju, podpirajo umsko resnico, so podlaga njenih dejanj, ki jih zastira. Ta nadum in te moči Resnice podpirajo naravo s svojo skrivno prisotnostjo: celo resnica uma je njihova posledica, zmanjšana operacija, predstavitev v delnih vzorcih. Zato ni le naravno, ampak se zdi neizogibno, da bi se morale te višje moči Bivanja razodeti tu v Umu, kot se je sam Um razodel v Življenju in Snovi.

Človekovo nagibanje k duhovnosti je kazalec notranjega gona Duha k pojavljanju, njegovega vztrajanja, da bi se pojavil na naslednji stopnji pojavnosti, ki je ni mogoče zanikati.

Če se v duhovnem razgrinjanju na zemlji skriva resnica

našega rojstva v Snovi, če gre v temelju za razvoj zavesti, ki je potekal v Naravi, potem človek takšen kakršen je, ne more biti zadnji izraz te evolucije. Preveč nepopoln izraz duha je, sam Um pa preveč omejena oblika in sredstvo. Um je le srednji izraz zavesti, umsko bitje pa je lahko samo prehodno bitje. Če človek ni sposoben preseči umskosti, mora biti presežen sam in razodeti se morata nadum in nadčlovek ter prevzeti vodstvo stvarstva. Če pa se je njegov um sposoben odpreti tistemu, kar ga presega, ni nobenega razloga, zakaj ne bi človek sam dosegel naduma in nadumskosti ali vsaj posodil svojo umskost, življenje in telo za razvoj višjega izraza Duha, ki se razkriva v Naravi.

3. Poglavlje

Sedanja razvojna kriza

Pogosto se trdi, da je um človekova najvišja sposobnost in da je človeku omogočil, da obvladuje samega sebe in Naravo. Ali je razum res uspel?

... neodvisno od opotekajočega se delovanja sveta je vedno obstajalo prizadevanje posameznega misleca in ta je dosegel višjo kakovost in se povzpel v višje in čistejše ozračje nad splošnimi ravnmi človekovega mišljenja. Tu je deloval razum, ki vedno teži po spoznanju in si potrpežljivo prizadeva, da bi spoznal resnico o samem sebi, brez pristranosti in brez vmešavanja izkrivljajočih interesov, da bi vse preučil, vse razčlenil, spoznal princip in potek vsega. Filozofija, znanost, učenost, na razumu temelječe vede, dolgotrajni napor kritičnega razuma pri človeku so bili posledica tega prizadevanja. V sodobnem času je to prizadevanje zaradi spodbude in pritiska znanosti dobilo velikanska razmerja in nekaj časa trdilo, da je uspešno preiskalo in ugotovilo pravo načelo in zadostno pravi-

lo ne samo za delovanje Narave, ampak za vse človekove dejavnosti. Uresničilo je velike stvari, toda navsezadnje ni uspelo. Človeški um pričinja zaznavati, da se skorajda ni dotaknil srži skoraj nobenega problema ter je osvetlil samo zunanost in samo določena področja procesov. Opravil je obsežno in sistematično klasifikacijo in mehanizacijo, dosegel velika odkritja in praktične rezultate pri povečevanju znanja, vendar zgolj na fizični površini stvari. Pod njo pa ležijo velikanski prepadi Resnice, v katerih so skriti pravi viri, skrivnostne moči in skrivno odločilni vplivi bivanja. Vprašanje je, ali nam bo intelektualni razum kdaj koli zmožgel ustrezno razložiti te globlje in večje stvari ali pa jih podrediti razumni volji, tako kot se mu je posrečilo, čeprav še vedno pomanjkljivo, a vendar z mnogo razkazšskovanja zmagoslavnih rezultatov, razložiti in usmeriti sile fizične Narave.

Vsa težava razuma pri njegovem prizadevanju, da bi obvladoval naše bivanje, je v tem, da se zaradi svojih notranjih omejitev ni sposoben ukvarjati z življenjem v njegovi sestavljenosti ali v njegovih celostnih gibanjih. Primoran ga je razkosati, izdelati bolj ali manj umetne klasifikacije, zgraditi sestave z omejenimi podatki, ki si medsebojno nasprotujejo, se spodbijajo ali pa jih je treba nenehno prilagajati drugim, izbrati nadzorovane možnosti, kar odpove ob izbruhu novega vala še nenadzorovanih možnosti.

Ko razum pristopi k življenju in delovanju, postane pristranski, razvnet in v službi sil, ki se razlikujejo od čiste resnice.

Toda celo če se razum ohrani kot nepristranski in brez zanimanja, kot je mogoče – povsem nepristranski in brez interesa pa človeški razum ne more biti, razen če se zadovolji s tem, da se popolnoma loči od prakse, ali pa z nekakšno široko, a neučinkovito strpnostjo, eklekticizmom ali skeptično radoved-

nostjo –, postanejo resnice, ki jih odkrije, ali zamisli, ki jih razširja, tisti hip, ko jih uporabi v življenju, igrača sil, na katere ima razum le malo vpliva. Znanost je po svoji hladni in ravni poti posredovala odkritja, ki so na eni strani služila praktičnemu človekoljubju, na drugi pa priskrbela pošastna orožja egoizmu in medsebojnemu uničevanju. Omogočila je velikansko učinkovitost organizacije, ki se je na eni strani uporabljala za izboljšanje gospodarskega in družbenega položaja narodov, na drugi pa za to, da je vsak narod spremenila v velikanskega bojnega ovna agresije, uničevanja in pokola. Na eni strani je povzročila obsežno racionalistično in altruistično človekoljubje, na drugi pa opravičila brezbožno sebičnost, vitalizem, vulgarno težnjo po moči in uspehu. Zbližala je človeštvo in mu dala novega upanja, hkrati pa ga zlomila pod bremenom pošastnega komercializma. Temu ni kriva, kot se pogosto trdi, njena ločitev od religije, kot tudi ne pomanjkanje idealizma. Idealistična filozofija je bila v enaki meri na voljo silam dobrega kot silam zla in zagotovila razumske dokaze tako za nazadnjaštvo kot za napredek. Organizirana religija je v preteklosti sama dovolj pogosto priganjala ljudi k zločinu in pobijanju ter opravičevala mračnjaštvo in zatiranje.

To, pri čemer sedaj vztrajamo, je resnica, da je razum po svoji naravi pomanjkljiva luč s širokim, a še vedno omejenim poslanstvom in je, čim se uporabi za življenje in delovanje, podvržen tistemu, kar preučuje, in je služabnik in svetovalec tistih sil, v katerih mračni in slabo razumljeni boj poseže. Po naravi se ga lahko uporablja in se ga je vedno uporabljalo za to, da upraviči vsako zamisel, življenjsko teorijo, družbeni sistem ali način vladanja, ideal individualnega ali kolektivnega delovanja, na katerega se ta hip ali skozi cela stoletja naveže človekova volja. V filozofiji enako dobro utemeljuje monizem in pluralizem ali kar koli med njima, vero v Bivanje ali vero v Nastajanje, optimizem

ali pesimizem, aktivizem ali kvietizem. Upraviči lahko najbolj mistično versko vremo in najbolj pozitivni ateizem, zavrže Boga ali pa ne vidi ničesar drugega razen njega. V estetiki enako utemeljuje klasicizem in romanticizem, idealistično, religiozno ali mistično umetnostno teorijo ali najbolj zemeljski realizem. Z enako močjo resno utemelji natančen in ozek moralizem ali zmagoslavno dokaže tezo antinomista. Bil je zadosten in prepričljiv prerok vsake vrste avtokracije ali oligarhije kot tudi vsake vrste demokracije. Navaja odlične in zadovoljive razloge za tekmovalni individualizem, prav tako odlične in zadovoljive razloge za komunizem ali proti komunizmu, za državni socializem ali za eno zvrst socializma proti drugi. Enako učinkovito se postavi v službo utilitarizma, ekonomizma, hedonizma, esteticizma, senzualizma, eticizma, idelizma ali katere koli druge človekove bistvene potrebe ali dejavnosti ter zgradi okrog nje filozofijo, politični in družbeni sistem, teorijo obnašanja in življenja. Prosite ga, naj se ne naslanja samo na eno idejo, ampak naj napravi eklektično kombinacijo ali sintetično ubranost, in zadovoljil vas bo. Obstaja mnogo možnih kombinacij ali ubranosti, zato bo enako dobro upravičil eno ali drugo ali pa katero koli izmed njih povzdignil ali pobil, odvisno od tega, ali duha v človeku privlači ali odbija. Kajti v resnici je to tisto, kar odloča, in je razum samo sijajni služabnik ali minister tega zakritega in skritega vladarja.

Zakaj človek veruje v razum? Zato, ker mora razum izpolniti legitimno vlogo, za katero je popolnoma prilagojen. Ta pa je v tem, da človeku upraviči in osvetli njegove različne izkušnje ter mu daje vero in prepričanje, da vztraja pri razširjanju svoje zavesti.

Ta resnica je racionalistu skrita, ker se opira na dve stalni

postavki, v kateri verjame. Prvič, da ima njegov razum prav, razum drugih, ki so drugačnega mnenja, pa se moti. In drugič, da bo človeški kolektivni razum ne glede na svoje sedanje pomanjkljivosti končno dosegel čistost in bo sposoben človeško mišljenje in življenje varno utemeljiti na nekakšni povsem racionalni osnovi, ki bo razumu popolnoma zadoščala. Njegovo prvo prepričanje je nedvomno običajen izraz naše sebičnosti in ošabne zmotljivosti, a tudi nečesa več: izraža resnico, da je vloga razuma povsem upravičena, da človeku upravičuje njegovo delovanje, njegovo upanje in vero, ki je v njem, ter mu daje takšne zamisli in spoznanja, pa naj bodo še tako omejeni, in takšno dinamično prepričanje, najsi bo še tako ozko in nestrpno, kot jih potrebuje, da lahko živi, deluje in raste v najvišji luči, ki mu je dosegljiva. Razum ne more zajeti vse resnice, ker je zanj preveč neskončna, vendar vseeno zajame tisti njen del, ki ga takoj potrebujemo; njegova pomanjkljivost pa ne zmanjša vrednosti njegovega dela, ampak je prej merilo njegove vrednosti. Saj se od človeka ne pričakuje, da bo naenkrat dojel celotno resnico svojega bivanja, ampak da se ji približuje prek niza izkušenj in s stalnim, čeprav nikakor ne neprekinjenim širjenjem samega sebe. Prva naloga razuma je torej upravičevati in osvetljevati človeku njegove raznolike izkušnje ter mu dajati vero in prepričanje, da vztraja pri svojem samorazširjanju. Upravičuje mu zdaj to, zdaj ono, izkušnje tega trenutka, odmikajočo se luč preteklosti in napol vidno vizijo prihodnosti. Njegova nestalnost, razdvojenost do samega sebe, njegova zmožnost, da podpira nasprotujoče si poglede, so vsa skrivnost njegove vrednosti. Seveda ne bi šlo, da bi pri posamezniku podpiral dve nasprotujoči si gledanji, razen v trenutkih prebujanja in prehoda, toda v človeškem kolektivnem telesu in ob različnih časovnih sosledjih je to ves njegov posel. Kajti tako se človek pomika proti neskončnosti Resnice z izkušanjem

njene raznolikosti, tako mu njegov razum pomaga graditi, spreminjati, podirati, kar je zgradil in pripravljati novo gradnjo. Skratka pomaga mu napredovati, rasti, širiti poznavanje samega sebe in sveta ter njunih del.

Toda razum ne more doseči nobene končne resnice, ker ne more stvarem priti do dna niti zajeti njihove celote. Ukvarja se s končnim, tistim kar je ločeno, in je brez mere za celoto in neskončno.

Druga verska postavka racionalista je prav tako zmotna, a vendar vsebuje nekaj resnice. Razum ne more doseči nobene končne resnice, ker ne more priti stvarem do dna niti zajeti celote njihovih skrivnosti. Ukvarja se s končnim, s tistim, kar je ločeno, z omejenim skupkom ter je brez mere za celoto in neskončno. Razum tudi ne more človeku najti popolnega življenja ali popolne družbe. Povsem racionalno človeško življenje bi bilo življenje, ki bi mu preprečevalo in ga prikrajšalo za njegove najmočnejše dinamične vire. Pomenilo bi nadomestitev vladarja z ministrom. Do čisto racionalne družbe ne more priti; če bi se to lahko zgodilo, pa ne bi mogla živeti ali pa bi človeško bivanje spremenila v brezplodno in okamenelo. Najgloblje sile človeškega življenja, njegovi skriti vzroki, so spodaj, iracionalne in zgoraj, nadržacionalne. Res pa je, da mora človekov razum z nenehnim širjenjem, prečiščevanjem, odprtostjo prispeti do pametnega občutka celo za tisto, kar je pred njim skrito, do zmožnosti pasivnega, vendar pa sočutnega odsevanja Luči, ki ga presega. Njegova meja je dosežena in njegova vloga zaključena takrat, kadar lahko človeku reče: "Obstaja Duša, Bit, Bog v svetu in človeku, ki deluje skrit, in vse je njegovo samozakrivanje in postopno razodevanje. Bil sem njegov minister, da bi vam počasi odprl oči, odstranil debelo mreno z

vašega videnja, dokler med vami in njim ne bi ostala samo moja bleščeča zavesa. Odstranite jo in zlijte človekovo dušo s tem Božanskim dejansko in v naravi. Tedaj boste spoznali sebe, odkrili najvišjo in najširšo postavbo svojega bitja, postali boste lastniki ali vsaj sprejemniki in orodja najvišje volje in spoznanja, ki sta višja kot sta moja, ter končno dosegli pravo skrivnost in celotni smisel človeškega, a vendar božanskega življenja."

Omejenosti razuma postanejo izrazito očitne, ko se ta sooči z religioznim življenjem.

Tu je kraljestvo, ki ga intelektualni razum gleda zbegano kot tujec, ki sliši jezik, katerega besede in duh mu niso razumljivi, ter povsod vidi življenjske oblike in principe mišljenja in delovanja, ki so njegovemu izkustvu popolnoma tuji.

Samemu sebi prepuščeni razum, ki se sooča s pojavi religioznega življenja, je po naravi nagnjen k temu, da sprejme eno od obeh stališč, ki sta do skrajnosti plitvi, prenagljeno drzni in zmotni. Bodisi na vse gleda kot na kup praznoverja, mistični nesmisel, navlako nevednih barbarskih preostankov – takšen je bil skrajni racionalistični duh, ki je sedaj na srečo vendarle zelo oslavljen in skoraj na smrt bolan, čeprav še ne mrtev – bodisi je do religije pokroviteljski, poskuša razložiti njene izvore, se je znebiti tako, da jo pojasnjuje, ali pa si prijazno ali nasilno prizadeva, da bi zavrnil ali popravil njena praznoverja, nezrelost, nesmisle, jo prečistil v abstraktno ničnost ali jo prepričal, da se sama prečisti v luči razmišljajočega razuma. Lahko pa ji dovoli vlogo, jo dopusti za izobrazbo nevednih, prizna njeno vrednost moralnega vpliva ali pa koristnost državi, da ohranja red med nižjimi sloji, morebiti pa celo poskuša iznajti čudni izrodek: razumsko religijo.

Kaj religija dejansko in v bistvu je in zakaj je izven domene razuma?

Najgloblje jedro, najnotranjše bistvo religije, poleg zunanjega ustroja kreda, kulta, obredov in simbolov, je iskanje Boga in najdenje Boga. Njeno teženje je odkriti Neskončno, Absolut, Edinega, Božansko, ki je vse in vendarle ni abstrakcija, ampak Bit. Njeno delo pa je v iskrenem življenju iz pristnih in skrivnih razmerij med človekom in Bogom, razmerij enosti, razmerij različnosti, razmerij razsvetljenega spoznanja, zanesene ljubezni in radosti, popolne predanosti in služenja, da vsak del našega bivanja potegne iz njegovega navadnega stanja v človekov zagon k Božanskemu in spust Božanskega v človeka. Vse to nima ničesar opraviti s kraljestvom razuma ali njegovo običajno dejavnostjo. Njen cilj, njen prostor in njen postopek je nadrazumski. Spoznanja Boga ne dosežemo s tehtanjem šibkih utemeljitev razuma za ali proti njegovemu obstajanju. Doseči ga je mogoče samo s samopresegajočo in popolno posvetitvijo, teženjem in izkustvom. Prav tako izkustva ni mogoče doseči prek česa takšnega, kot je razumski znanstveni eksperiment ali razumsko filozofsko razmišljanje. Celó v tistih delih religiozne discipline, ki navidezno spominjajo na znanstveni eksperiment, je metoda v tem, da preverjamo stvari, ki presegačo razum in njegov plašni obseg. Celó za tiste dele religioznega spoznanja, ki so navidezno najbolj podobni razumskim operacijam, razsvetljene zmožnosti niso domišljija, logika ali razumska presoja, ampak razodetja, navdihi, slutenjska dojetanja, ki se spustijo k nam z ravni nadrazumske luči. Ljubezen do Boga je neskončno in popolno čustvo, ki ne dovoljuje nikakršnih razumskih omejenosti in ne uporablja jezika razumskega čaščenja in oboževanja. Radovanje Boga je tisti mir in blaženost, ki presega vsakršno razumevanje. Izročitev Bogu je predajanje celotnega

bitja nadrazumski luči, volji, moči in ljubezni, služenje njemu ne upošteva kompromisov z življenjem, ki jih praktični človeški razum uporablja kot najboljši del svoje metode pri običajnem upravljanju posvetnega bivanja. Kjer koli se religija resnično najde, kjer koli se odpre svojemu lastnemu duhu – obstaja namreč tudi obilo takšne religiozne prakse, ki se opoteka, ki je nepopolna in napol iskrena, samo napol gotova same sebe in v kateri ima razum lahko besedo –, je njena pot popolna in njeni sadovi neizrekljivi.

Ali lahko religija vodi človeško življenje? Dejstvo je, da je družba v starih časih dajala glavno mesto religiji.

Ker je neskončno, popolno in presežno, vesoljno, Edini skrivni vrhunec bivanja in doseči duhovno zavest in Božansko poslednji cilj in smoter našega bivanja, zato tudi celotnega razvoja posameznika in skupnosti v vseh njunih delih in dejanjih, razum ne more biti poslednji in najvišji vodnik ... Razum se namreč zaustavi preden doseže Božansko in se izpostavlja samo življenjskim problemom ... Kje naj potem najdemo usmerjajočo luč in usmerjajoče in usklajajoče načelo? Prvi odgovor, ki se nam bo ponudil, odgovor, ki ga nenehno daje azijski um, je ta, da ga bomo našli neposredno in takoj v religiji.

Lahko rečemo, da določena vzvišenost religije, zasenčevanje ali vsaj obarvanje življenja, prekašanje vseh drugih nagonov in temeljnih idej z religioznim nagonom in religiozno idejo ni posebnost azijskih civilizacij, ampak je bila vedno bolj ali manj normalno stanje človeškega uma in človeških družb. Domnevati moramo torej, da je v tem vodilnem, prevladujočem delu, ki ga religiji opredeljuje normalna človeška skupnost. neka velika potreba in resnica našega naravnega bivanja, h kateri se moramo vračati po še po tako dolgi nezvestobi.

Na drugi strani pa se je človeštvo, posebno še tisti njegov del, ki je bil zastavonoša napredka, uprlo prevladovanju religije.

Na drugi strani moramo priznati, da je bilo v obdobju velikih dejavnosti, visokega teženja, globokih setev, bogate letine, kot je na primer sodobna doba z vsemi svojimi pomanjkljivostmi in napakami, posebno v času v katerem se je človeštvo znebilo vsega, kar je bilo kruto, zlo, nevedno, mračno, odvratno, vendar ne s silo religije, ampak z močjo prebujenega razuma, človeškega idealizma in simpatije, to prevladovanje religije silovito napadeno in zavrnjeno prav od tistega dela človeštva, ki je bilo v tistem času zastavonoša mišljenja in napredka, se pravi Evropa po renesansi, sodobna Evropa.

Zelo pogosto so uradno priznane religije nasprotovale napredku in bile ob strani sil mračnjaštva in zatiranja. Da bi popravili te napake in postavili religijo na pravo mesto, je bilo potrebno zanikanje, upor zatiranega človeškega uma in srca. To se ne bi moglo zgoditi, če bi bila religija pravi in zadostni vodnik celotnega človeškega življenja.

Ni nam treba slediti racionalističnemu ali ateističnemu umu skozi vse njegovo napadalno obtoževanje religije. Ni nam treba na primer pretirano poudarjati predsodke, odklone, nasilja in celo zločine, ki so jim bile cerkve in kulti naklonjeni, jih sprejemali, odobraval, podpirali ali izrabljali v lastno korist ... Prav tako bi lahko kot zadostno obsodbo ideala svobode ali ideala družbenega reda naštel zločine in zmote, ki so bile storjene v imenu svobode ali reda. Treba pa je zabeležiti dejstvo, da je bilo kaj takšnega mogoče in temu najti razlago ... Opazovati moramo koren tega zla, ki pravzaprav ni v sami pravi religiji, ampak v njenih podracionalnih delih, ne v duhovni veri in teženju,

ampak v nevednem človekovem zamenjevanju religije z neko veroizpovedjo, ločino, kultom, z religiozno družbo oziroma s cerkvijo...

V tem tičijo korenine zgodovinske nezadostnosti religije kot vodnika in nadzora nad človeško družbo. Cerkev in veroizpovedi so na primer nasilno preprečevale filozofijo in znanost, sežgale takšne, kot je bil Giordano Bruno, zaprle človeka, kot je bil Galileo in se tako nasplošno slabo obnašale v teh zadevah, da sta se morali filozofija in znanost v samoobrambi obrniti proti religiji in jo raztrgati na kose, da bi si pridobili prostor za svoj legitimni razvoj. To pa zaradi tega, ker so ljudje v svoji strastnosti in temi vitalne narave pričeli misliti, da je religija tesno povezana z nekaterimi ustaljenimi razumskimi pojmovanji o Bogu in svetu, ki ne bi vzdržale preiskovanja, in je torej takšno preiskovanje treba zatreti z ognjem in mečem. Znanstveno in filozofsko resnico je bilo treba zanikati, da bi lahko preživela religiozna zmota. Prav tako vidimo, da ozek religiozni duh pogosto zatire in osiromaši življenjsko radost in lepoto, bodisi zaradi nestrpnega asketstva ali pa, kot so poskušali puritanci (ker niso mogli uvideti, da religiozna togost še ni celotna religija, čeprav je lahko njen pomembni del) nikakor ni edini etično-religiozni pristop k Bogu, saj so ljubezen, usmiljenje, blagost, strpnost, prijaznost prav tako ali pa še bolj božanske. Pozabili so tudi ali pa niso nikoli vedeli, je Bog prav toliko ljubezen in lepota kot čistost. V politiki se je religija često postavila na stran oblasti in se upirala prihodu širših političnih idealov, kajti tudi njo je (v obliki Cerkev) podpirala oblast in ker je religijo zamenjevala s Cerkvijo, ali pa ker je branila lažno teokracijo, pozabila na pravo teokracijo v božjem kraljestvu, ne pa v papeževem, teokracijo svečeništva ali duhovniškega razreda. Prav tako je pogosto podpirala toge in preživele družbene sisteme, ker je mislila, da je njeno lastno

življenje vezano na družbene oblike s katerimi se je povezala tekem velikega dela svoje zgodovine in zmotno ugotovila, da bi celo kakšna potrebna sprememba ogrožala religijo in predstavljala nevarnost za njen obstoj. Kot da bi tako mogočno in notranjo silo, kot je religiozni duh v človeku, lahko uničilo kar koli tako majhnega, kot je sprememba družbene oblike ali tako zunanjšega, kot je družbena preureditev! Ta zmota je bila v svojih mnogih oblikah velika slabost religije, kot je obstajala v preteklosti, in prilika ter upravičilo za odpor razuma, estetskega čuta, družbenega in političnega idealizma in celo človekovega etičnega duha proti tistemu, kar naj bi bila njegova lastna težnja in zakonitost.

Da religija ni uspela je to zato, ker je zamešala tisto kar je bistveno s tistim, kar je postransko. Prava religija je duhovna religija, je iskanje Boga, odpiranje najglobljega življenja duše notranjemu Božanstvu, večni Vsepričujočnosti. Dogme, kult, moralni kodeksi so pripomočki in opore, ki se jih človeku lahko ponudi, ne pa vsili.

V nekem smislu je res, da bi morala biti religija prevladujoča stvar v življenju, njegova luč in postava, toda religija, takšna, kakršna naj bi bila in je po svoji notranji naravi, je temeljna zakonitost bivanja, iskanje Boga, kult duhovnosti, odpiranje najglobljega življenja duše k Božanstvu v notranjosti, večni Vsepričujočnosti. Na drugi strani pa je res, da religija, kadar se poisti samo s kredom, kultom, Cerkvijo, ali nekim sestavom obrednih oblik, lahko hitro postane zaviralna sila in zato se lahko v človeškem duhu rodi potreba po zavračanju njenega obvladovanja raznih življenjskih dejavnosti. Religija ima dva vidika: pravo religioznost in pobožnjaštvo. Prava religija je duhovna religija, ki poskuša živeti v duhu, v tistem, kar je

onkraj razuma, onkraj estetičnega, etičnega in praktičnega človekovega življenja, in navdihniti ter obvladovati te sestavine našega bivanja z višjo lučjo in duhovno postavo. Pobožnjaštvo pa se nasprotno temu zabarikadira v ozki pobožni zanesenosti nižjih sestavin ali pa izjemno poudarja razumske dogme, oblike obredov, nek utrjen in tog moralni kodeks, kak religiozno-politični ali religiozno-družbeni sistem. Ne gre za to, da so te stvari povsem zanemarljive, da so brez vrednosti, nepotrebne ali da bi duhovna religija prezirala pomoč oblik, obredov, kredo ali sistemov. Prav nasprotno, vse to je človeku potrebno, kajti njegove nižje sestavine je treba povišati in oplemenititi, preden jih je mogoče popolnoma poduhoviti, preden lahko neposredno čutijo duha in ubogajo njegovo postavo. Pogosto je pri preusmeritvi v notranje življenje mislečemu in sklepajočemu umu potreben nekakšen razumski obrazec, estetskemu značaju ali drugim delom podrazumskega bitja oblika ali obred, človekovi vitalni naravi pa niz moralnih določil. Toda to so pripomočki in opore, ne pa bistvo. Prav zato, ker štejejo k razumskim in podrazumskim delom, ne morejo biti nič več in, če na njih preveč slepo vztrajamo, lahko celo ovirajo nadrazumsko luč. Taki kakršni so, je treba človeku ponuditi in ta naj jih uporablja, vendar mu jih ne gre vsiljevati kot njegovo edino postavo z vsiljeno in togo dominacijo. Prvo pravilo, ki ga je pri njihovi uporabi je treba upoštevati je strpnost in svobodno dopuščanje variacij. Duhovno bistvo religije je edina stvar, ki jo najbolj potrebujemo in ki se je je treba vedno držati in ji podrežati vse druge sestavine ali nagibe.

Še več, religija pogosto meni, da duhovno življenje sestavljata odrekanje in trpinčenje. Tako postane religija sila, ki jemlje življenju pogum, zaradi česar mu ne more biti prava postava in vodnik.

Tu pa naletimo na dvoumnost, ki vnese nove vire razhajanja. Religija ima za duhovnost nekaj, kar je oddaljeno od zemeljskega življenja, se od njega razlikuje in mu je sovražno. Zdi se, da obsoja zasledovanje zemeljskih usmeritev kot nekaj, kar nasprotuje obratu v duhovno življenje, človeške upe na zemlji pa kot utvaro ali ničevost, ki se ne ujema s človeškimi upi v nebesa. Duh postane nekaj odmaknjenega, nekaj, kar človek lahko doseže le s tem, da zavrže življenje svojih nižjih sestavin. Svoje nižje življenje mora na določeni točki, ko je odslužilo svojemu namenu, opustiti ali pa mu vztrajno jemati pogum, ga trpinčiti ali ubiti. Če bi bil to pravi smisel religije, potem ta očitno ne prinaša pozitivnega sporočila niti človeški družbi na ustreznem področju družbenega prizadevanja, upov in teženja niti posamezniku na kateri koli nižji sestavini njegovega bitja. Vsako načelo naše narave naravno teži k popolnosti v lastnem prostoru, in če naj uboga višjo moč, mora to početi zato, ker slednja omogoča večjo popolnost in polnejše zadovoljstvo celo na njegovem lastnem področju. Če pa mu duhovna pobuda odreka možnost izpopolnjevanja in mu s tem jemlje težnjo k popolnosti, bo bodisi izgubil vero vase in v moč teženja k naravnemu razmahu svojih energij in dejavnosti bodisi bo zavrnil klic duha, naj sledi svojemu lastnemu nagnjenju in postavi, dharmi. Ta spor med zemljo in nebese, med duhom in njegovimi sestavinami, postane še bolj uničujoč, če duhovnost prevzame obliko religije solza in trpljenja, trpkega trpinčenja in oznanila ničevosti stvari. V svojem pretiravanju pripelje do takšnih mor duše, kot tisti grozljivi somrak in brezup srednjega veka v svojem najslabšem trenutku, ko je kazalo, da je edino upanje človeštva v bližajočem in nadejanem koncu sveta, v neizogibni in zaželeni Pralaji. A celo v manj izrazitih in nestrpnih oblikah svojega črnogledega gledanja na svet postane takšna religija sila, ki jemlje življenju pogum in zato življenju

ne more biti prava postava in vodnik. Vsaka takšna črnogledost je zanikovanje Duha, njegove polnosti in moči, nestrpnost do božjih poti v svetu, nezadostna vera v božansko Modrost in Voljo, ki sta ustvarila svet in ga vekomaj vodita. Dopusča namreč napačno pojmovanje najvišje Modrosti in Moči in torej sama ne more biti najvišje modrost in moč duha, h kateri naj bi se svet obračal za vodstvo in za dvig svojega celotnega življenja k Božanskemu.

Menih, ki beži od sveta, čisti asket, lahko najde na tak način svoje osebno ali posebno zveličanje, duhovno poplačilo za svoje odrekanje in tapasjo, kot lahko tudi materialist s svojo izključno metodo najde ustrezno plačilo za svojo energijo in osredotočeno iskanje, toda nihče ne more biti pravi vodnik človeštva in njegov zakonodajalec. Meniška naravnost vsebuje strah, odpor, nezaupanje v življenje in njegova teženja. Človek pa ne more pametno voditi tistega, do česar ne čuti nobene naklonjenosti, tistega, kar bi rad zmanjšal in čemur bi rad vzel pogum. Če bi življenje in človeško družbo vodil čisti asketski duh, bi ju lahko zgolj pripravil za to, da postaneta sredstvo zanikovanja samega sebe in opuščanja svojih lastnih nagibov. Asketsko vodenje bi lahko prenašalo nižje dejavnosti, vendar samo z namenom, da jih na koncu prepriča, da zmanjšajo svojo dejavnost in jo končno opustijo.

V duhovnosti, ki ji je spet povrnjen pravi smisel, moramo iskati usmerjajočo luč in postavo, ki usklajuje.

Toda duhovnost, ki se izogiba življenja zato, da bi ga obsegla, ne da bi jo obvladalo, ne deluje ob takšni nezmožnosti. Duhovni človek, ki bi lahko vodil življenje k njegovi popolnosti, je opredeljen s starim indijskim pojmom rišija, nekoga, ki je v polni meri živel človeško življenje in našel besedo

nadrazumske, nadumske, duhovne resnice. Povzpel se je nad nižje omejenosti in lahko gleda vse stvari od zgoraj, vendar pa je tudi naklonjen njihovemu prizadevanju in jih lahko vidi od znotraj. Njegovo notranje spoznanje je popolno in je višje presegajoče spoznanje. Zato lahko vodi svet človeško, tako kot ga Bog vodi božansko, ker je tako kot Božansko v življenju sveta, in vendarle nad njim.

Usmerjajočo luč in usklajujočo postavbo moramo iskati v tako pojmovani duhovnosti, v religiji pa le v sorazmerju z njenim istenjem s takšno duhovnostjo. Vse dokler temu ne zadosti, je le ena od človeških dejavnosti in moči, in čeprav bi jo imeli za najpomembnejšo in najmočnejšo, ne more v celoti voditi drugih. Če jih skuša vedno ujeti v meje verovanja, nespremenljive postave ali določenega sistema, mora biti pripravljena na to, da se bodo uprle njenemu nadzoru. Kajti čeprav lahko začasno sprejmejo njen pečat in se z njim okoristijo, se morajo po zakonitosti lastnega bivanja pomakniti k svobodnejši dejavnosti in neoviranemu gibanju. Duhovnost spoštuje svobodo človeške duše, saj se sama izpolni s svobodo. Najgloblji pomen svobode pa je zmožnost za razmah in rast proti popolnosti v skladu s postavbo lastne narave, dharmo.

Na drugi strani sodobni človek še vedno ni rešil vprašanja odnosa posameznika do družbe. Kakšne so njune vloge v duhovnem napredku človeštva?

V našem človeškem teženju k osebni popolnosti in popolnosti življenja ljudstva lahko slutimo elemente bodočega razvoja in si zanje prizadevamo, toda v zmešnjavi napol razsvetljenega spoznanja. Med potrebnimi sestavinami obstaja nesoglasje, nasprotujoči si poudarki, obilica v osnovi nezadovoljivih in slabo zasidranih rešitev. Te nihajo med tremi glavnimi zadeva-

mi našega idealizma: popolnim posamičnim razvojem človeka in samem sebi, izpopolnitvijo posameznika, popolnim razvojem skupinskega bitja in izpopolnitvijo družbe ter pragmatično bolj omejenim, najpopolnejšim ali najboljšim od vseh možnih odnosov med posameznikom in družbo ter med posameznimi skupnostmi. Včasih se izključno ali pretežno poudarja posameznik, včasih pa skupnost ali družba, včasih se poudarja pravilen in uravnotežen odnos med posameznikom in človeško skupino kot celoto ... Dandanes se je poudarek prenesel na življenje naroda, na iskanje popolne družbe in kasneje k osredotočenju na pravilno organizacijo in znanstveno mehaniziranje življenja človeštva kot celote. Na posameznika se sedaj gleda bolj kot na člana skupnosti, enoto naroda. Njegov obstoj je treba podrediti skupnim ciljem in celotnemu interesu organizirane družbe. Mnogo manj – ali sploh nič – se ga obravnava kot umsko ali duhovno bitje s svojo lastno pravico in zmožnostjo bivanja. Ta težnja še ni dosegla svojega vrhunca povsod, vendar povsod hitro narašča in postaja prevladujoča.

V nestalnosti človeške misli se tako posameznik na eni strani nagiba oziroma se od njega pričakuje, da bo uveljavljal samega sebe, sledil lastnemu razvoju uma, življenja in telesa, lastni duhovni popolnosti, na drugi strani pa se ga poziva, naj zatre svoje lastne in sprejme sprejme ideje, ideale, voljo, nagone in interese skupnosti ter se jim podredi. Narava ga žene da živi zase in z nečim globoko v sebi, da potrdi svojo posamičnost. Družba in nekakšen umski idealizem ga na drugi strani pozivata, naj živi za človeštvo ali za višje dobro skupnosti. Načelo sebe in lastnega interesa se srečuje z nasprotujočim si načelom altruizma. Država postavi svoje božanstvo in v odnosu do njega zahteva ubogljivost, uklonitev, podrejanje, samoprizadevanje. Posameznik mora proti takšnemu pretiranemu zahtevku uveljaviti pravico do lastnih idealov, zamisli, svoje

osebnosti, svoje vesti. Očitno je, da je ves ta spopad meril, tavanje umske Nevednosti človeka, ki išče svojo pot in sega po različnih plateh resnice, a jih v svoji želji po celovitosti spoznanja ni sposobna uskladiti. Pot lahko najde samo nekakšno združujoče in usklajujoče spoznavanje, toda takšno spoznavanje pripada globljim principom našega bitja, katerim sta enost in celovitost domači. Samo če v sebi najdemo to, lahko rešimo vprašanje svojega bivanja in z njim vprašanje pravega načina posamičnega in skupinskega življenja.

Obstaja Resničnost, resnica vsega bivanja, ki je večja in trajnejša, kot so njene oblike in pojavnosti. Skrivnost izpopolnitve bodisi posameznega bodisi skupinskega bivanja mora biti v tem, da najdemo takšno resnico in Resničnost, v njej živimo ter dosežemo njeno najpopolnejšo pojavnost in obliko, ki je možna. Ta Resničnost je v vsem in daje vsaki svoji obliki lastno zmožnost in vrednost bivanja. Vesolje je razodetje Resničnosti in obstaja resnica vesoljnega bivanja, Moč vesoljnega bivanja in bit vsega ali duh sveta. Človeštvo je tvorba ali razodetje Resničnosti v vesolju in obstaja resnica ali bit človeštva, človeški duh, usoda človeškega življenja. Skupnost je tvorba Resničnosti, razodetje duha v človeku in obstaja resnica, bit, moč skupinskega bitja. Posameznik je tvorba Resničnosti in obstaja resnica posameznika, posamična bit, duša ali duh, ki se izraža skozi posamezen um, življenje in telo ter se prav tako lahko izrazi v nečem, kar presega um, življenje in telo, celo v nečem, kar presega človeštvo. Kajti naše človeštvo ni celota Resničnosti ali njena najboljša možna samotvorba ali samoizraz. Preden je človek obstajal, je Resničnost zavzela podčloveško obliko in samostvarjenje, tako da lahko za njim ali v njem zavzame nadumsko obliko in samostvarjenje.

Napačno je zahtevati, naj se posameznik podredi skupini ali

se z njo zlije, saj skupnost napreduje prek najbolj naprednih posameznikov le takrat, ko so ti svobodni. Res pa je, da se posameznik s tem, ko duhovno napreduje, vedno bolj združuje s skupnostjo in z Vsem.

Posameznik je zares ključ razvojnega gibanja. On je namreč tisti, ki se zave Resničnosti. Gibanje skupnosti je pretežno gibanje podzavestne množice. Izoblikovati in izraziti se mora prek posameznikov, da postane zavestno. Njegova splošna množična zavest je vedno manj razvita kot zavest njenih najrazvitejših posameznikov, in napreduje toliko, kolikor sprejme njihov vpliv ali razvije tisto, kar razvijejo oni. Posameznik svoje končne pripadnosti ne dolguje niti državi, ki je stroj niti skupnosti, ki je del življenja, vendar ne njegov celotni del. Pripadati mora Resnici, Biti, Duhu, Božanskemu, ki je v njem in v vsem. Ne sme se podrediti ali izgubiti v množici, ampak mora biti njegov pravi cilj bivanja v tem, da najde in izrazi resnico bivanja v samem sebi ter pomaga skupnosti in človeštvu pri njunem iskanju njune lastne resnice in polnosti bivanja. Obseg, v katerem postane operativna zmožnost posamičnega življenja ali duhovne Resničnosti znotraj, je odvisen od njegovega lastnega razvoja. Na mnoge načine mora podrediti svojo nerazvito bit vsemu, kar je več od nje. Ko se razvija, se pomika proti duhovni svobodi, toda ta svoboda ni nekaj povsem različnega od vsebivanja. Z njo soglaša, kajti tudi ona je bit, isti duh. Ko se pomika proti duhovni svobodi, se giblje tudi proti duhovni enosti. Ko uresniči svojo duhovnost, je osvobojeni človek obremenjen, pravi Gita, z dobrim vseh bitij. Ko je Buda odkril pot v Nirvano, se je moral vrniti, da je odprl pot tistim, ki so še vedno pod vplivom utvare svojega ustvarjalnega bitja, namesto da bi se odprli pravemu bitju ali nebitju. Vivekananda, ki ga je potegnilo Absolutno, je čutil tudi klic prikritega

Božanstva v človeštvu in v glavnem klic padlih in trpečih, klic biti, ki kliče drugo bit v mračnem telesu veselja. Za prebujenega posameznika mora biti iskanje v prvi vrsti usmerjeno k uresničenju njegove resnice ter k njegovi notranji osvoboditvi in izpopolnitvi. Prvič zaradi tega, ker je to klic Duha v njem, drugič pa zato, ker lahko pride do resnice življenja le preko osvoboditve, izpolnitve in uresničenja resnice bivanja. Popolno skupnost namreč omogoča samo popolnost posameznikov, zato je njeno popolnost mogoče doseči samo z odkritjem in potrditvijo popolnosti v življenju vsakega njenega duhovnega bitja ter s tem, da vsi odkrijejo duhovno enost in iz nje izhajajočo življenjsko enost.

Današnja razvojna kriza izhaja iz razkoraka med omejenimi človekovimi sposobnostmi, umskimi, etičnimi in duhovnimi, na eni strani ter s tehničnimi in gospodarskimi sredstvi, ki jih ima na voljo na drugi strani.

Danes je človeštvo v razvojni krizi, v kateri se skriva izbor njegove usode. Prišlo je namreč do stopnje, v kateri je človeški um v nekaterih pogledih dosegel neznanski razvoj, medtem ko se je v drugih zaustavil, je zbežan in ne more več najti svoje poti. Da bi služila njegovim umskim, vitalnim in fizičnim zahtevam ter nagonom, je človekov nenehno dejavni um z življenjsko voljo zgradil zunanjo življenjsko stavbo, ki je tako velika in zapletena, da je ni mogoče upravljati: zapleten politični, družbeni, upravni, gospodarski in kulturni ustroj, organizirano skupinsko sredstvo za zadovoljevanje njegovih razumskih, čutnih, estetskih in gmotnih potreb. Človek je ustvaril takšen sistem civilizacije, ki je postal prevelik za njegove omejene zmožnosti in razumevanje ter za njegove še bolj omejene duhovne in moralne zmožnosti, da bi ga lahko uporabljal in upravljal – prenevarnega služabnika za svoj blodni ego in nje-

govo lakomnost. Kajti na površje zavesti doslej še ni prišel um, ki vidi več, in prav tako tudi ne intuitivna duša, ki bi iz te temeljne življenjske polnosti lahko napravila pogoje za rast nečesa, kar jo presega. Ta nova popolnost življenjskih sredstev bi s svojo močjo, ki olajša nenehni nezadovoljeni pritisk njegovih gospodarskih in fizičnih potreb, lahko bila nekakšna priložnost za popolno sledenje drugim in višjim ciljem, ki presegajo snovno bivanje, za odkritje višje resnice, dobrega in lepote, priložnost za odkritje večjega in bolj božanskega duha, ki bi posredoval in uporabil življenje za višjo izpopolnitev bivanja, namesto tega pa se uporablja za pomnožitev novih zahtev in nasilno razraščanje skupinskega ega. Istočasno je znanost dala človeku v uporabo mnoge potence vesoljne Sile in življenje človeštva snovno povezala. Toda tisto, kar te vesoljne sile uporablja, je mali človeški ali skupinski ego, ki v svojem spoznavanju ali svojih vzgibih nima ničesar splošnega, prav tako tudi ne nobenega notranjega občutka moči, ki bi v tem fizičnem zbliževanju človeškega sveta ustvarila pravo življenjsko povezanost, umsko enotnost in duhovno enost. Vse, kar obstaja, je zmešnjava spopadajočih se umskih zamisli, pritiskov posamičnih in skupinskih hotenj in potreb, vitalnih zahtev in želja, pobud nevedne življenjske sle, lakomnosti in klicev po življenjski zadovoljitvi posameznikov, razredov, narodov, bujen porast političnih, družbenih in gospodarskih shem in domnev, zmedeno gnetenje gesel in panacej, za katere so ljudje pripravljeni zatirati in se pustiti zatirati, ubijati in se pustiti ubijati, da jih tako ali drugače z velikanskimi in grozotnimi sredstvi, ki jih imajo na voljo, vsilijo drugim, prepričani, da je to izhod k nečemu idealnemu. Razvoj človeškega uma in življenja mora nujno pripeljati do povečane splošnosti. Toda na podlagi ega, razčlenjujočega in ločujočega uma lahko to odprtje k splošnemu ustvari samo veliko množico neusklajenih zamisli in pobud,

dvig velikanskih moči in želja, kaotično gmoto neasimilirane in pomešane umske, vitalne in fizične tvarine širšega trajanja, ki se mora zaradi tega, ker jo ni prevzela ustvarjalna in usklajujoča luč duha, valjati v posplošeni zmedi in neskladju, iz katerega ni mogoče graditi večjega, skladnejšega življenja.

Brez notranje spremembe se človek ne more več kosati z gigantskim razvojem zunanjega življenja.

Življenje v enosti, vzajemnosti in ubranosti, ki je rojeno iz globlje in širše resnice našega bitja, je edina življenjska resnica, ki bi lahko uspešno zamenjala nepopolne umske tvorbe preteklosti, ki so bile kombinacija združenja in uravnavanega nasprotja, prilagoditev egov in interesov, ki so se združevali ali med seboj tesno povezovali, da so oblikovali družbo, združenje s skupnimi splošnimi življenjskimi nagibi, poenotenje zaradi potrebe in pritiska spopada z zunanjimi silami. Prav takšna sprememba in preoblikovanje življenja je tisto, kar je začelo človeštvo slepo iskati, vse bolj z občutkom, da je njegov obstoj odvisen od tega, ali najde pot ali ne. Razvoj človeka je z delovanjem na življenje razvil organizacijo dejavnosti Uma in uporabe Snovi, ki je človeške zmožnosti ne morejo več podpirati brez nekakšne notranje spremembe. Nujna je nekakšna prilagoditev egocentrične človeške individualnosti, ki je ločujoča celo v združitvi, sistemu, ki zahteva enotnost, popolno vzajemnost, ubranost. Ker je breme, ki leži nad človeštvom, za sedanjost majhnost človeške osebnosti in njegov malenkostni um ter majhne življenjske nagone preveliko, ker ne more sodelovati s potrebno spremembo, pa tudi zato, ker uporablja novi aparat in organizacijo za služenje starim podduhovnim in podrazumskim življenjskim jazom človeštva, kaže, da človekova usoda napreduje v nevarno smer (nekako nemirno in

sebi navkljub), pod pritiskom vitalnega ega, ki so ga ujele velikanske sile, prav tako obsežne kot velikanska mehanska organizacija življenja in znanstveno spoznanje, ki ga je razvila – obseg, ki je prevelik, da bi njegov razum in volja z njim lahko ravnala –, v podaljšano zmedo, nevarno krizo in temo nasilne majave negotovosti. Četudi če se izkaže, da gre za prehodno obdobje, viden, in najdemo znosno strukturno prilagoditev, ki bo človeštvu omogočila manj katastrofalno nadaljevati njegovo negotovo popotovanje, je to lahko samo odlog. Vprašanje je namreč temeljne narave in s tem, da ga postavlja se revolucionarna Narava v človeku sooča s kritično izbiro, ki jo je treba nekega dne opraviti v pravem pomenu besede, če naj se narod prilagodi ali celo preživi.

Poveščevanje skupnosti, države samo nadomešča posamični ego s skupinskim.

Vse, kar nam sodobni um predstavlja v tej krizi kot rešitev, je nekakšen razumski in znanstveni obrazec vitalističnega in materialističnega človeka in njegovega življenja, iskanje izpopolnjene gospodarske družbe in demokratiški kult povprečnega človeka. Kakršna koli naj že bo resnica, ki podpira te zamisli, očitno ni zadostna, da bi potešila potrebe človeštva, katerega poslanstvo je, da v razvoju preseže samega sebe ali se, na vsak način, če naj živi, razvije daleč onkraj česar koli, kar danes je. Življenjski gon naroda in povprečnega človeka je zaznal nezadostnost in se je gnil k preobratu vrednot ali k odkritju novih ter k premiku življenja na nove osnove. To je dobilo obliko poskusa, da bi našel preprosto in narejeno osnovo za enotnost, vzajemnost, ubranost za običajno življenje, za njegovo podkrepitev z zatiranjem tekmovalnega spopada egov ter tako prišel do življenja istovetnosti s skupnostjo namesto

življenja drugačnosti od nje. Da bi uresničili te zelene cilje, je bila uporabljena prisilna in uspešna materializacija nekaterih omejenih zamisli ali uporabljena gesla postavljena za izločitev vseh drugih misli, zatiranje posameznikovega uma, mehanično skrčenje življenjskih sestavin, mehanično poenotenje in mehaniziran gon življenjske sile, državno prisiljevanje človeka, nadomeščanje posamičnega s skupinskim egom. Skupinski ego idealizirajo kot narodno ali skupinsko dušo. Toda to je velikanška zmota, ki se lahko izkaže kot usodna. Obrazec, ki so ga iznašli, je prisilna in vsiljena enost uma, življenja in delovanja, povzdignjena do njihove najvišje medsebojne napetosti in pod pritiskom nečesa, za kar se misli, da je večje: skupinske duše, skupinskega življenja. Ta neznana skupinska bit pa ni duša ali bit skupnosti, ampak življenjska sila, ki se dviga iz podzavestnega in ki jo, če ji razum odreče vodstvo, lahko vodijo samo mračne množične sile, ki so močne, vendar pa nevarne za narod, ker so tuje zavestnemu razvoju, katerega zaupnik in nosilec je človek. Narava človeštvu ni pokazala te smeri, ampak gre za odmik k nečemu, kar je pustila za seboj.

Če naj bi človeštvo preživelo, je neizogibna temeljita preobrazba človeške narave.

Izkušnja pa ni potrdila nekdanjih upov, da bosta izobraževanje in umsko utjenje sama po sebi spremenila človeka. Takšno izobraževanje samo oskrbi človekovemu posamičnemu in skupinskemu egu boljšo poučenost in uspešnejše pripomočke za smopotrjevanje, pusti pa ga nespremenjenega: ostane isti nespremenjeni človeški ego. Prav tako z nobenim družbenim aparatom ni mogoče človeškega uma in življenja prikrojiti v nekaj popolnega – celo v tisto ne, za kar se misli, da je popolnost, v njen umetni nadomestek. Krojimo lahko snov, lahko

krojimo misli, toda v našem človeškem bivanju sta snov in um le orodji duše in življenjske sile. Aparat ne more oblikovati duše in tudi ne življenjske sile v standardizirane oblike. V najboljšem primeru jim jih lahko vsili, povzroči inertnost in zastoj duše in uma ter ureja zunanji potek življenja. Če hoče to storiti učinkovito sta neizogibni prisila in zoževanje uma in življenja, kar spet potegne za seboj zaustavitev razvoja ali pa dekadenco.

Mogoče se bo človeški um, ko se bo odklonil od mehanicistične ideje o življenju in družbi, zatekel k povratku k religiozni ideji in družbi, ki bi ji vladala ali jo uzakonjevala religija. Toda organizirana religija ni spremenila človeškega življenja in družbe, čeprav lahko posamezniku zagotovi sredstva, da se notranje dvigne in z njimi ali za njimi ohrani pot, da se odpre duhovnemu izkustvu. Tega ni mogla storiti zato, ker je takrat, ko je vladala družbi, morala sklepati kompromise z nižji deli življenja in ni mogla vztrajati pri notranjem spreminjanju celotnega bitja. Vztrajala je lahko le pri zahtevi, da se je treba držati zapovedi vere, formalno sprejeti npravne norme in biti konformen verski ustanovi, obredom in svečanostim. Tako pojmovana religija lahko religiozno-nravno obarva ali daje površinski videz. Če obdrži močno jedro notranjega doživetja, ji morda včasih uspe do neke mere posplošiti kakšno nepopolno notranje nagnjenje, vendar ne preobrazi naroda in ne more ustvariti novega načela človeškega bivanja. Človeštvo lahko dvigne nad njega samega samo popolna duhovna usmeritev vsega življenja in celotne narave. Drugi možni način, soroden religiozni rešitvi, je, da prevzamejo vodstvo družbe ljudje z duhovnimi dosežki, bratstvo ali poenotenje vseh v veri ali disciplini, poduhovljenje življenja in družbe s tem, da se v poenotenje prevzame stari ustroj življenja ali pa se izumi novega. Tudi v tej smeri se je že brez uspeha poizkušalo. To je bila izvirna ustanovitvena zamisel več kot enega izmed verstev, toda

človeški ego in njegova vitalna narava sta bila premočna za delovanje religiozne ideje na um in za to, da bi um premagal svoj odpor. Samo če v celoti pride na dan človekova duša in se v vsej polnosti zlije v človeka izvirna luč in moč Duha, temu pa sledi zamenjava ali preobrazba in povečanje naše pomanjkljive umske in vitalne narave z duhovno in nadumsko Nad naravo, se lahko uresniči ta razvojni čudež.

Na prvi pogled se lahko zdi, da to vztrajanje na temeljiti spremembi narave odlaga upanje človeštva v oddaljeno razvojno prihodnost, kajti preseči našo navadno človeško naravo, preseči naše umsko, vitalno in fizično bitje, ima videz previsokega in pretežkega prizadevanja in je nemogoče za človeka, kakršen je danes. Če bi do tega vendarle prišlo, bi to še vedno ostala edina možnost za preobrazbo življenja. Upati na pravo spremembo človeškega življenja brez spremembe človeške narave je namreč nerazumsko in neduhovno pričakovanje. To pomeni pričakovati nekaj nenaravnega in neresničnega, nemogoč čudež. Kar se s to spremembo zahteva, pa ni nekaj povsem oddaljenega, tujega našemu bivanju ali povsem nemogočega. Tisto, kar je treba razviti, je v našem bitju in ne nekaj zunanjega. Revolucionarna Narava sili v prebujenje, k spoznanju svoje biti, k temu, da odkrijemo Bit, razodenemo svojo bit in duha v notranjosti ter sprostimo njeno samospoznanje, njeno lastno moč in njena sredstva za delovanje. Poleg tega je to korak, ki ga je pripravljala celotni razvoj, korak, ki nam ga približa vsaka kriza človeške usode, ko se umski in vitalni razvoj bitja dotakneta točke, v kateri dosežeta razum in vitalna sila nek vrhunec napetosti in se pokaže potreba, da se zrušita, se potopita nazaj v otopelost poraza ali pa k počitku neprogresivnega miru, ali pa si s silo utreta pot skozi zaveso, na katero pritiskata. V človeštvu bi moralo priti do preobrata, ki bi bil usmerjen k viziji te spremembe, do občutka

nujnosti, ki bi jo zaznali vsaj nekateri, oziroma do tega, da bi mnogi začutili, da je preobrat mogoč, in bi bili pripravljeni za to, da bi ga omogočili v sebi in našli pot. Ta usmeritev že obstaja in mora narasti z naraščanjem krize v svetovni usodi človeštva. Ni druge poti, kot da potreba po begu ali rešitvi narašča, da narašča občutek, da ni druge rešitve razen duhovne, ter da pod pritiskom nevarnih okoliščin ta potreba postaja vedno bolj nujna. Na takšen klic v bitju mora vedno obstajati nek odgovor v božanski Resničnosti in v Naravi.

4. poglavje

Merila obnašanja in duhovna svoboda

Ker je popolnost napredujoča, se menja količina dobrega in zla, od časa do časa pa tudi njun pomen in vrednost.

Da bi bili svobodni v Duhu, da bi bili podrejeni samo najvišji Resnici, moramo odvreči zamisel, da nas naši umski ali moralni zakoni vežejo do neskončnosti ali da obstaja kar koli svetega, absolutnega ali večnega celo pri naših najvišjih obstoječih normah obnašanja. Oblikovati vedno višje začasne norme toliko časa, kot so potrebne, pomeni služiti Božanskemu na njegovem svetovnem pohodu. Togo postaviti neko absolutno normo pa pomeni postavljati prepreko večnim vodam pri njihovem iztoku. Ko enkrat na naravo vezana duša spregleda to resnico, je odrešena dvojnosti dobrega in zla. Kajti dobro je vse, kar pomaga posamezniku in svetu proti njuni božanski polnosti, zlo pa je vse, kar zadržuje ali zaustavlja to naraščajočo popolnost. Ker pa popolnost napreduje, se razvija v Času, sta tudi dobro in zlo spremenljivi lastnosti in od časa do časa menjata svoj pomen in

vrednost. To, kar je sedaj zlo in je kar treba v današnji obliki opustiti, je bilo nekoč koristno in potrebno za splošni in posamični napredek. Poleg tega bo lahko to, kar sedaj štejemo za zlo, v drugi podobi in priredbi sestavina neke prihodnje popolnosti. Na duhovni ravni pa presežemo celo takšno razlikovanje, kajti odkrijemo smisel in božansko uporabnost vsega, čemur pravimo dobro in zlo. Takrat moramo zavrniti tudi vse, kar je izkrivljeno, nevedno in mračno, nič manj v tistem, kar se imenuje dobro, kot v tistem, čemur pravimo zlo. Kajti takrat moramo sprejeti samo pravo in božansko, ne pa razlikovati stvari na druge načine v večnih procesih.

Tistim, ki lahko delujejo samo po togih normah, tistim, ki zaznajo samo človeške, ne pa božanskih vrednot, se bo ta resnica lahko zdela nevarno popuščanje, ki lahko poruši same temelje moralnosti, zmede vse obnašanje in lahko utrdi samo zmedo. Seveda, če moramo izbirati samo med večno in nespremenljivo etiko in popolno brezetičnostjo, bo posledica za človeka v njegovi nevednosti res takšna. Toda če imamo dovolj luči in elastičnosti, da priznamo začasnost norm obnašanja, hkrati pa njihovo nujnost v določenem času in jih hkrati zvesto opazujemo, dokler jih ni mogoče nadomestiti z boljšimi, tedaj celo na človeški ravni ne utrpimo večje izgube, ampak izgubimo samo fanatičnost nepopolne in nestrpne čednostnosti. Namesto nje dosežemo odprtost in zmožnost neprekinjenega moralnega napredovanja, usmiljenje, zmožnost razumevajočega sočutja z vsem tem svetom bojujočih se in opotekajočih se bitij, s tem usmiljenjem pa večjo pravico in večjo moč pomagati na njegovi poti. Na koncu, kjer preneha človeško in se začneja božansko, kjer umsko izgine v nadumski zavesti in se končno obori v neskončnem, izgine vse zlo v presežnem božanskem Dobrem, ki postane splošno na vsaki ravni zavesti, ki se je dotakne.

Za nas torej zatrdno velja, da so vse norme, s katerimi želimo obvladovati svoje obnašanje le naši začasni, nepopolni in razvojni poskusi, da bi si predstavili svoje spotikajoče se umsko napredovanje v vesoljnem samouresničevanju, proti kateremu se giblje Narava. Toda božanskega razodevanja ne morejo vezati naša majhna pravila in krhke svetosti, kajti zavest, ki je za njim, je prevelika za te stvari. Ko enkrat dojamemo to dejstvo, se dovolj odklopimo od absolutizma svojega razuma, zmoremo bolje zmogli postaviti na pravo mesto v njihovem medsebojnem odnosu vse zaporedne norme, ki vladajo različnim stopnjam v rasti posameznika in skupnem pohodu človeštva. Tiste, ki so med njimi najsplošnejše, lahko bežno pogledamo. Kajti videti moramo, v kakšnem razmerju so do drugih breznormnih, duhovnih in nadumskih načinov delovanja, h katerim teži in se giblje joga prek predajanja posamične volje božanski Volji in, še učinkoviteje, prek svojega vzpona s tem predajanjem vodi k večji zavesti, v kateri postane mogoča določena istost z dinamičnim Večnim.

Človeško obnašanje obvladujejo štiri glavna načela. Prvi dve sta osebna potreba in dobro skupnosti.

Obstajajo štiri glavne norme človeškega ravnanja, ki tvorijo lestvico. Prva je osebna potreba, priljubljenost ali želja. Druga je postava in dobro skupnosti. Tretja je idealna etika in četrta je najvišja božanska postava narave.

Človek začne svojo dolgo razvojno karijero samo s prvima dvema, ki ga razsvetlujeta in vodita. Ti dve namreč sestavljata postavo njegovega živalskega in vitalnega bivanja in človek začenja svoje napredovanje kot vitalni in živalski človek. Pravo delo človeka na Zemlji je izraziti v človeški vrsti rastočo podobo Božanskega, naj to ve ali ne, saj je to namen, s katerim

v njem deluje Narava pod debelim zastorom svojih notranjih in zunanjih procesov. Toda snovni ali živalski človek se ne zaveda notranjega smisla življenja. Ve samo za svoje lastne potrebe in želje ter nima drugega vodnika za to, kar se od njega zahteva, razen svoje lastne zaznave potreb in svojih lastnih pobud in usmeritev želja. Najprej hoče zadovoljiti svoje fizične in vitalne zahteve in potrebe kot naslednje pa morajo biti prva naravna pravila njegovega ravnanja vsakršna čustvena ali umska hlepenja, domišljije ali dinamična pojmovanja. Edina postava, ki predstavlja ravnotežje, ki odtehta, ter lahko prikrojuje ali nasprotuje tem pritiskajočim naravnim zahtevam, so zahteve, ki jih predenj postavljajo ideje, potrebe in želje njegove družine, skupnosti ali plemena, črede, tropa, katerega pripadnik je.

V resnici ta navidezno širši in prevladujoči zakon ni nič več kot nekakšen podaljšek vitalnega in animalnega načela, ki vlada posameznemu preprostemu človeku. To je zakon tropa in črede. Posameznik deloma isti svoje življenje z določenim številom drugih posameznikov, s katerimi je povezan prek rojstva, izbire ali okoliščin. Ker pa je obstoj skupine potreben za njegov lastni obstoj in zadovoljevanje, mora sčasoma, če že ne na samem začetku, dobiti prvo mesto njena ohranitev, izpolnjevanje njenih potreb in zadovoljevanje njenih skupinskih pojmovanj, želja, življenjskih navad, brez katerih se ne bi obdržala. Zadovoljevanje osebnih zamisli in čustev, potreb in želja, nagnjenj in navad je treba zaradi nujnosti stanja, ne zaradi kakršnega koli moralnega ali altruističnega nagiba, nenehno podrejati zadovoljitvi zamisli in čustev, potreb in želja, nagnjenj in navad družbe kot celote. Ta družbena potreba je skrita matrica moralnosti in človekovih etičnih pobud.

Človek ima dva glavna nagiba: individualističnega in skupinskega, osebno življenje in družbeno življenje, osebne

nagibe in vedenje ter družbene motive in vedenje. Možnosti njihovega nasprotovanja in poskusi, da bi našli njuno ravnotežje, ležijo v samih koreninah človeške civilizacije in se ohranjajo v drugih podobah, potem ko je človek prešel preko vitalno-animalnega v višje individualizirano umsko in duhovno napredovanje.

Obstajanje družbene postave, ki je za posameznika zunanje narave, je v različnih obdobjih znatna prednost ali ovira za razvoj božanskega v človeku. Prednost je na začetku, ko je človek grob in se ni sposoben obvladovati in iskati samega sebe, saj preden postavlja moč, drugačno od njegove osebne sebičnosti, ki to sebičnost spodbudi ali prisili, da kroti svoje divjaške zahteve, da disciplinira svoje nerazumske in nasilne vzgibe, in doseže celo to, da se včasih izgubi v širši in manj osebni sebičnosti. Ovira pa je za odraslega duha, ki je pripravljen preseči človeške obrazce, ker so to zunanje norme, ki se mu skušajo vsiliti od zunaj. Pogoj za njegovo popolnost pa je v tem, da naj bi rasel od znotraj in z vedno večjo svobodo, ne z zatiranjem, ampak s preseganjem svoje izpopolnjene posamičnosti, nič več z vsiljeno postavo, ki uri in disciplinira njegove dele, ampak tako, da se z dušo od znotraj prebije skozi vse prejšnje oblike, da bi njegove sestavine obsijala s svojo lučjo in jih spremenila.

Iz nasprotja med dvema nagonskima težnjama, ki vladata človeškemu delovanju – individualistično in skupinsko, – se razvije konflikt.

V konfliktu med zahtevami družbe in zahtevami posameznika se soočita dve idealni in popolni rešitvi. Obstaja zahteva skupine, da se mora posameznik v skupnosti bolj ali manj

popolnoma podrediti ali celo izgubiti svojo neodvisnost, manjša enota se mora žrtvovati ali se darovati večji. Potrebe družbe mora sprejemati kot svoje lastne potrebe, želje družbe kot svoje lastne želje. Naj ne živi zase, ampak za pleme, klan, komuno ali narod, katerega član je. S stališča posameznika bi bila idealna in popolna rešitev taka družba, ki ne bi obstajala zaradi nje same, za svoj skupinski namen, ki prevladuje vse, ampak v dobro posameznika in njegove izpolnitve, za višje in popolnejše življenje vseh svojih članov. Kolikor je le možno, naj bi predstavljala njegovo boljšo plat in mu pomagala, da jo uresniči, spoštovala naj bi svobodo vseh svojih članov in naj se ne bi vzdrževala z zakoni in silo, ampak s svobodnim in spontanim pristankom oseb, ki jo sestavljajo.

V sedanjem ravnotežju človeštva pa redko obstaja kakšna resnična nevarnost, da bi pretirani individualizem razbijal družbeno celoto. Nenehno pa obstaja nevarnost, da bi pretirani pritisk družbene gmote s svojo težko, nerazsvetljeno mehanično težo zatrl ali neprimerno jemal pogum svobodnemu razvoju posamičnega duha. Človeka kot posameznika je lažje razsvetliti, ozavestiti, odpreti jasnim vplivom. V množici je namreč človek še vedno mračen, polzaveden in mu vladajo vesoljne sile, ki uhajajo njegovemu obvladovanju in spoznanju.

Za rešitev tega konflikta, nastopi novo načelo, drugačno in višje od konfliktnih gonov, ki cilja k temu, da bi ju obvladal in spravil. To tretje načelo je etični ideal.

Nad naravno posamično postavo, ki postavlja kot našo edino normo obnašanja zadovoljevanje naših individualnih potreb, nagnjenj in želja, in naravno skupnostno postavo, ki kot najvišje merilo postavlja zadovoljevanje potreb, nagnjenj in želja

skupnosti kot celote, se mora povzpeti pojmovanje o idealni moralni postavi, ki ne obsega zadovoljevanja potreb in želja, ampak jih obvladuje in prisiljuje ali celo izniči v interesu nekega idealnega reda, ki ni niti animalen, niti vitalen in fizičen, ampak je umski, saj je stvaritev umskega iskanja luči in spoznanja, pravega pravila, pravega gibanja in pravega reda. Ko dobi to pojmovanje dobi pri človeku moč, poskuša uiti iz zatapljajočega vitalnega in snovnega v umsko življenje ...

Gre torej za individualno normo, ker ni proizvod množičnega uma. Mislec je posameznik. On je tisti, ki priključuje in izoblikuje tisto, kar bi sicer ostalo podzavestno v amorfnih človeških celoti. Tudi moralni iskalec je posameznik. Samodisciplina, ki ni pod jarmom zunanjega zakona, ampak je izraz poslušnosti neki notranji luči, je v bistvu individualno prizadevanje. Toda s tem, da postavi svojo osebno normo kot nekakšen prevod absolutnega moralnega ideala, jo mislec vsili ne samo sebi, ampak tudi vsem posameznikom, ki jih njegova misel lahko doseže in osvobodi. Ko jo množica posameznikov vedno bolj sprejema kot zamisel, čeprav jo ne prakticira v celoti ali je sploh ne prakticira, mora tudi družba ubogati novo usmeritev. Usvoji namreč njen ideativni vpliv in poskuša, ne preveč presenetljivo uspešno, prilagoditi svoje ustanove v nove oblike, ki se jih dotaknejo ti novi ideali. Vedno pa je njen instinkt, da jih prevede v obvezujoče zakone, vzorčne oblike, mehanične navade, v zunanjo družbeno prisilo nad svojimi živimi enotami.

Še dolgo po tistem ko se posameznik delno osvobodi, postane moralni organizem sposoben zavestne rasti, se zaveda notranjega življenja in je pripravljen za duhovni napredek, družba ostaja po svojih metodah zunanja, materialni in ekonomski organizem, mehanična, bolj pozorna na status in samoohranitev kot pa na rast in samoizpopolnitev. Dandanes je bilo največje

zmagoslavje mislečega in naprednega posameznika nad instinktivno in statično družbo, ki jo je dosegel s svojo mislijo in voljo, zmožnost, da jo je prisilil tudi razmišljati, odpirati se zamisli družbene pravičnosti, naklonjenosti do različnih skupin in vzajemnega sočutja, da se pri preizkusu svojih ustanov bolj ravna po logiki razuma kot po slepih običajih ter da upošteva umski in moralni pristanek svojih posameznikov vsaj kot eno bistvenih sestavin veljavnosti svojih zakonov. Idealno postaja skupnostnemu umu vsaj to, da v svojih zakonitvah bolj upošteva pojasnjevanje kot prisilo, moralni razvoj bolj kot maščevanje in oviranje cilja svojega kaznovanja. Največje prihodnje zmagoslavje misleca bo tisto, ko bo lahko prepričal posamično in skupinsko celoto, naj utemeljita svoja življenjska razmerja, njihovo zvezo in stabilnost na svobodnem in harmoničnem konsenzu in samoprilagajanju ter oblikujeta in obvladujeta zunanje z notranjo resnico, namesto da notranjega duha omejujeta s tiranijo zunanje oblike in zgradbe.

Toda konflikti se ne zmanjšujejo. Kot kaže, se celo množijo. Moralni zakoni so arbitrarni in togi. Ko jih uporabimo v življenju, se z njim nujno spopadejo kar se konča s kompromisi, ki jih prikrajšajo za vso moč.

Celo ta doseženi uspeh pa je bolj stvar potencialnosti kot dejanski dosežek. Vedno je med moralnim zakonom pri posamezniku in zakonitostjo njegovih potreb in želja, med moralnim zakonom, ki je predložen družbi, ter fizičnimi in vitalnimi potrebami, željami, običaji, predsodki, interesi in strastmi kaste, klana, verske skupnosti, družbe ali nacije neskladnost in neubranost. Moralist zaman postavlja svoje absolutne etične norme in zahteva od vseh, da bi jim bili zvesti ne glede na posledice.

Prvi razlog je v tem, da so naši moralni ideali sami po sebi največkrat slabo dodelani, nevedni in arbitrarni, bolj umske zgradbe kot pa prepisi večnih resnic duha. Avtoritativni in dogmatični zagovarjajo določene teoretične norme, medtem ko se v praksi vsak obstoječi etični sestav izkaže kot neuporaben oziroma je vedno daleč od absolutne norme, h kateri teži ideal. Če je naš etični sestav kompromis ali mašilo, nam takoj ponudi načela za upravičevanje drugih neplodnih kompromisov, ki jih tako družba kot posameznik zelo hitro uporabijo. Če pa brezkompromisno vztraja na popolni ljubezni, pravičnosti, poštenosti, se povzpne nad človeške možnosti in se o njem govori s spoštovanjem vendar se ga v praksi zanemarja. Ugotovimo lahko celo to, da se zanemarja druga vprašanja človeštva, ki hočejo prav tako obstati, a se upirajo, da bi jih zajeli v moralne obrazce. Tako kot vsebuje posameznikova zakonitost želja neprecenljive sestavine neskončne celote, ki jih je treba zaščititi pred tiranijo družbene ideje, tudi prirojene pobude posameznika in skupnosti lahko vsebujejo neprecenljive sestavine, ki uhajajo omejitvam vsakega doslej iznajdenega etičnega obrazca čeprav so potrebne za popolnost in harmonijo končne božanske popolnosti.

Še več. Kadar absolutno ljubezen, absolutno pravičnost, absolutno pravi razum uporablja zbegano in nepopolno človeštvo, zlahka pride do konfliktnih načel. Pravičnost pogosto zahteva, kar ljubezen odklanja. Pravi razum, ki nepristransko obravnava dejstva iz narave in človeških odnosov, da bi našel zadovoljiva merila ali pravilo, ne more brez prilagoditve sprejeti niti nobene vladavine absolutne pravičnosti niti vladavine absolutne ljubezni. In dejansko se človekova absolutna pravičnost zlahka izkaže kot praksa suverene nepravičnosti. Človekovemu umu, enostranskemu in togemu, kot je, predstavi enostransko delno in togo shemo ali podobo in zahteva zanjo

totalnost in absolutnost ter uporabo, ki zanemarja finejšo resnico stvari in elastičnost življenja. Vse naše norme, ki jih uporabimo v dejanjih, bodisi omahujejo v toku kompromisov bodisi so zgrešene zaradi svoje parcialnosti in neelastične strukture. Človeštvo niha od ene usmerjenosti k drugi, narod se giblje po ovinkasti poti, po kateri ga vodijo konfliktna trditve, in nasploh nagonsko izvede tisto, kar namerava Narava, toda ob mnogo večjih izgubah in trpljenju, prej kot pa tisto, kar želi, kar smatra za pravično ali za najvišjo luč od zgoraj, zahteva od utelešenega duha.

Za etično postavo, ki je lažna podoba, se razkriva višja resnica brez omejitev, najvišja postava božanske narave. Ta popolno opredeljuje naša razmerja do vsakega bitja in s totalnostjo vesolja, razodeva pa tudi natančen ritem neposrednega izražanja Božanskega v nas. Gre za četrto in najvišje načelo delovanja, ki je istočasno imperativna postava in popolna svoboda.

Dejstvo je to, da smo dosegli kult absolutnih etičnih lastnosti in postavili kategorično obvezo idealnega zakona, nismo pa prišli do konca svojega iskanja ali se dotaknili resnice, ki osvobaja ... Za pomanjkljivostjo teh etičnih pojmovanj se skriva tudi nekaj, kar se veže na najvišjo Resnico. Tu je lesket luči in moči, ki sta del še ne dosežene božanske Narave. Toda tista luč ni umska ideja o teh stvareh in tista moč ni njihova moralna podoba. Ti dve sta samo reprezentativni zgradbi uma, ki ne more utelesiti božanskega duha, ki si ga zaman prizadevata ujeti v svoje kategorične obrazce. Onkraj našega umskega in moralnega bitja je večje božansko bitje, ki je duhovno in nadumsko. Saj samo preko širše duhovne ravni, na kateri se umski obrazci razgradijo v belem plamenu neposrednega notranjega

izkustva, lahko sežemo onkraj uma ter preidemo od njegovih zgradb k širnosti in svobodi nadumskih resničnosti. Samo tam se lahko dotaknemo harmonije božanskih moči, ki so našemu umu slabo predstavljene ali vgrajene v lažno podobo s konfliktnimi in omahljivimi sestavinami naše moralne postave. Samo tam lahko pride do poenotenja spreobrnjenega vitalnega in fizičnega ter razsvetljenega umskega človeka v nadumskem duhu, ki je hkrati skrivni vir in cilj našega uma, življenja in telesa. Samo tam obstaja možnost – daleč večja, kot si lahko predstavljamo – absolutne pravičnosti, ljubezni in pravice, usklajenih druga z drugo v luči najvišjega božanskega spoznanja. Samo tam lahko pride do sprave v konfliktu med našimi deli.

Z drugimi besedami povedano, obstaja nad družbenim večnim zakonom in človeško moralno postavo ter onkraj njiju, čeprav slabotno in nevedno naravnano k nečemu v njih, širša resnica velikanske neomejene zavesti, božanska postava, do katere so te slepe in grobe formulacije postopni omahujoči koraki, ki poskušajo ubežati naravnemu zakonu živali k bolj vzvišeni luči ali splošnemu pravilu. Ta božanska norma mora biti najvišja duhovna postava in resnica naše narave, kajti božanstvo v nas je naš duh, ki se giblje proti lastni skruti popolnosti. Mi smo utelešena bitja v svetu s skupnim bivanjem in naravo, pa vendar posamične duše, ki so zmožne neposrednega dotika Presežnega, zato mora imeti ta naša najvišja resnica dvojni značaj. Biti mora postava in resnica, ki odkrije popolni vzgib, harmonijo, ritem večjega poduhovljenega skupinskega življenja ter popolnoma določi naša razmerja z vsakim in z vsemi bitji v različicah naravine enosti. Istočasno mora biti tudi postava in resnica, ki nam vsak hip odkrije ritem in natančne korake neposrednega izraza Božanskega v duši, umu, življenju in telesu posamičnega bitja. Z izkustvom pa odkrijemo, da je ta

najvišja luč in sila delovanja v svojem najvišjem izrazu hkrati obvezujoči zakon in popolna svoboda. Obvezujoči zakon je zato, ker vlada z nespremenljivo Resnico vsakemu našemu notranjemu in zunanjemu vzgibu. Pa vendar vsak hip in v vsakem trenutku popolna svoboda Najvišjega uravnava popolno gnetljivost naše zavesti in osvobojene narave.

5. Poglavlje

Razvoj duhovnega človeka

Duhovnost je nekaj drugega kot razumarstvo. Njen pojav je znak, da se poskuša pojaviti večja Moč.

Povsem res je, da se površno gledano zdi Življenje le delovanje Snovi, Uma in Življenja. Utegne se zdeti, da je tisto, čemur pravimo duša ali duh, le umska zmožnost: duša finejša oblika uma, duhovnost pa visoka dejavnost utelešenega umskega bitja. Toda to je površno gledanje na stvari, misel se namreč osredotoči zgolj na videz in procese, ne gleda pa na tisto, kar je za procesi. Na enak način bi lahko sklepali, da je elektrika samo rezultat delovanja vode in oblakov, saj tako pride do bliska. Globlje poizvedovanje pa je pokazalo, da imata tako oblak kot voda, nasprotno temu, elektriko za svojo osnovo, svojo ustvarjalno moč ali energijo-tvarino. Tisto, kar se zdi posledica, je v resnici, čeprav ne po obliki, izvor. Posledica v bistvu obstaja pred očitnim vzrokom, načelo izviranja je pred njenim sedanjem področjem delovanja. Tako je v vsej revolu-

cionarni naravi. Snov ne bi mogla oživeti, če Življenje ne bi bilo sestavina Snovi in se pojavilo kot Življenje v Snovi. Življenje v Snovi ne bi moglo začeti s čutenjem, zaznavanjem, mišljenjem, razmišljanjem, če ne bi bil izza življenja in tvarine prisoten Um, ki ju uveljavlja kot področje svojega delovanja in se razkriva v pojavu mislečega življenja in telesa. Tako je tudi duhovnost, ki izhaja iz Uma, znamenje moči, ki je uveljavila in utemeljila življenje, um in telo ter sedaj prodira na dan kot duhovno bitje v živem in mislečem telesu. Kako daleč bo seglo to prodiranje in ali bo prevladalo in preobrazilo svoje orodje, je drugo vprašanje. Toda tisto, kar je najprej treba ugotoviti, je obstoj Duha kot nečesa drugačnega od Uma in večjega od njega, duhovnosti drugačne od umskosti ter duhovnega bitja, ki je drugačno od umskega. Duh je končni rezultat evolucije zaradi tega, ker je izvirna sestavina in dejavnik involucije. Razvoj je nasprotno delovanje od involucije. Tisto, kar je zadnja izpeljanka involucije, se v evoluciji najprej pojavi, medtem ko je izvirno in prvotno v involuciji zadnji in najvišji pojav v evoluciji.

LD 852-53

Duhovnost je napredujoče prebujanje notranje resničnosti našega bitja duhu, biti, duši, ki je nekaj drugega kot naš um, življenje in telo. Gre za notranje teženje spoznati, dobiti stik in se povezati z večjo Resničnostjo onkraj, ki prežema tudi vesolje in biva v nas. Posledica tega teženja, stika in združitve je preobrat, spreobrnitev, rojstvo v novo bivanje.

Živalski um se ne razlikuje povsem od lastne življenjske matrike in življenja-snovi. Njegovi vzgibi so tako vključeni v življenjske vzgibe, da se žival od njih ne more odtrgati, biti ločena od njih in jih opazovati. Pri človeku pa je postal um ločen. Zaveda se lahko svojih umskih operacij kot nečesa, kar je

ločeno od dejanj njegovega življenja. Njegovo razmišljanje in volja se lahko odtrgata od njegovih občutij in pobud, želja in čustvenih odzivov. Od njih se lahko loči, jih opazuje in jih obvladuje, podkrepljuje ali zaustavlja njihovo delovanje. Zaenkrat človek še ne pozna dovolj skrivnosti svojega bitja, da bi se določno zavedal samega sebe, z gotovostjo umskega bitja v življenju in telesu, ampak ima o tem nekakšen vtis in lahko notranje zavzema takšen položaj. Tako se tudi duša v človeku sprva ne zdi kot nekaj povsem drugega, kot sta um in poumljeno življenje. Njeni vzgibi so vključeni v vzgibe uma, njena dejanja se zdijo umska in čustvene dejavnosti. Umsko bitje se v sebi ne zaveda duše, ki je izza uma, življenja in telesa, ki se od njih odmika, jih opazuje, obvladuje in oblikuje njihove dejavnosti in tvorbe, kar je, s tem ko se notranji razvoj nadaljuje, prav tisto, kar se mora zgoditi in se zgodi – gre za dolgo zadržan, a neizogiben naslednji korak v naši razvojni usodi. Pride lahko do odločnega prodiranja na plan, v katerem se bitje loči od misli in se vidi v notranji tišini kot duh v umu, ali pa se loči od življenjskih vzgibov, želja, občutkov, kinetičnih pobud in se zave kot duh, ki podpira življenje, oziroma se loči od občutka telesa in se spozna kot duh, ki napolnjuje Snov z dušo. To je odkritje nas samih kot Puruše, umskega bitja ali življenjske duše ali fine biti, ki podpira telo. Mnogi to jemljejo kot zadostno odkritje prave biti in v nekem smislu imajo prav. Kajti Bit ali Duh je tisto, kar se predstavlja na ta način glede na dejavnosti Narave, to razkritje svoje prisotnosti pa je dovolj, da se sprosti duhovna sestavina. Toda odkrivanje lastne biti se lahko nadaljuje. Ob strani lahko pusti vsa razmerja do oblike in dejanj Narave. Videti je namreč, da so te biti predstavitev božanske Entitete, kateri so um, življenje in telo zgolj oblike in orodja. Smo torej Duša, ki zre v Naravo, pozna vse naše druge dinamizme, in sicer ne z umsko zaznavo in opazovanjem, ampak z neko intrinzično

zavestjo ter njenim neposrednim občutkom za stvari in njenim skrivnim natančnim zrenjem. To je razlog, da je sposobna ob svojem vznikanju tesno obvladovati našo naravo in jo spremeniti. Ko je torej v bitju popolna tišina, bodisi da gre za tišino celotnega bitja ali za tišino, ki je v ozadju, neprizadeta s površinskimi vzgibi, takrat se lahko zavemo Biti, duhovne tvarine svojega bitja, bivanja, ki presega celo individualnost duše, se razširja v občost, presega vsakršno odvisnost ali naravno obliko delovanja, se širi navzgor v presežnost, katere meja ni videti. Te osvoboditve duhovne plati v nas so odločilni koraki duhovnega razvoja v Naravi.

Kjer pride do odločnega pojavljanja, je eno od njegovih znamenj stanje ali delovanje notranje, intrinzične, samoobstoječe zavesti, ki ve zase zgolj zaradi dejstva bivanja, pozna na enak način, z istostjo z njim vse, kar je v njej, prav tako pričinja celo videti vse, kar se našemu umu zdi zunanje, z vzgibom istosti ali z neko intrinzično neposredno zavestjo, ki zajame, prodre in vstopi v svoj predmet, tam odkrije samo sebe in se v njej zaveda nečesa, kar ni um, življenje ali telo. Očitno torej obstaja duhovna zavest, ki se razlikuje od umske in ona priča o duhovnem bitju v nas, ki se razlikuje od površinske umskosti. Toda sprva se ta zavest lahko omeji na stanje, v katerem je ločena od dejanj naše nevedne površinske narave, jo opazuje, se omejuje na spoznanje, na gledanje na stvari z duhovnim občutkom in videanjem bivanja. Za dejavnost je lahko še vedno odvisna od umskih, vitalnih in telesnih orodij, oziroma jim dovoli, da delujejo skladno s svojo lastno naravo, sama pa ostane zadovoljna s samoizkušnjo in samospoznanjem, z nekakšno notranjo osvoboditvijo, končno svobodo. Lahko pa tudi, kar navadno počne, izkazuje določeno oblast, vladanje, vpliv na mišljenje, življenjske vzgibe, fizično delovanje, prečiščujoče, povečujoče

če obvladovanje, ki jih prisili, da se gibljejo v svoji višji in čistejši resnici, ubogajo, da ostanejo pripomočki za dotok neke bolj božanske Moči, ali pa svetla smer, ki ni umska, ampak duhovna, in ji je mogoče priznati določen božanski značaj, navdih višje Biti ali ukaz vladarja vseh bitij, Išvare. Lako pa narava uboga namige dušne entitete, vnese nekakšno notranjo luč, sledi notranjemu vodstvu. To je že precejšen razvoj in pomeni vsaj začetek dušne in duhovne preobrazbe, vendar pa je možno iti še naprej. Ko je duhovno bitje enkrat notranje osvobojeno, lahko razvije v umu višje stopnje bivanja, ki so njegova lastna naravna atmosfera, in prinese dol nadumsko energijo in delovanje, ki so primerni za Zavest Resnice. Običajne umske, življenjske in celo fizične pripomočke je potem mogoče v celoti preobraziti, da postanejo deli nadumskega stvarstva, kar bi bilo pravo delovanje zavesti resnice in spoznanja, ne več nevednost, pa če je še tako razsvetljena.

... zato jet treba poudariti, da duhovnost ni visoka razumskost, ni idealizem niti etično nagibanje uma ali moralna čistost in vzdržnost, prav tako ne religioznost ali vneta in vzvišena čustvena gorečnost kot tudi ne sestav vseh teh odličnosti. Umsko prepričanje, kredo ali vera, čustveno teženje, uravnavnje vedenja skladno z religioznimi ali etičnimi obrazci ne štejejo kot duhovni dosežki in izkušnje. Te stvari so za um in življenje zelo pomembne. Pomembne so za sam duhovni razvoj kot pripravljalni vzgibi, ki naravo disciplinirajo, prečistijo in jo primerno oblikujejo, vendar še vedno štejejo v umski razvoj – začetkov duhovnega uresničenja, doživljanja, sprememb tam še ni. Duhovnost je v bistvu prebujanje notranje resničnosti našega bitja duhu, biti, duši, ki je nekaj drugega, kot so naš um, življenje in telo, notranje teženje po spoznanju, občutenju, postajanju, da bi stopili v stik z višjo Resničnostjo, ki je onkraj in prežema vesolje ter stanuje tudi v našem bitju. Je težnja, da bi bili s

to Resničnostjo v stiku in združeni z njo, hkrati pa preusmeritev, spreobrnitev, preobrazba našega celotnega bitja kot posledica teženja: stik, združitev, rast ali prebujenje v novo bitje, novo bit, novo naravo.

V svojem poskusu, da bi odprla notranje bitje, je Narava sledila štirim glavnim smerem: religiji, okultizmu, duhovni misli ter notranjemu duhovnemu uresničevanju in doživljanju.

Obstajajo štiri glavne smeri, ki jim je Narava sledila v svojem poskusu, da bi odprla notranje bitje: religija, okultizem, duhovna misel ter notranje duhovno uresničevanje in doživljanje. Prve tri so pristopi, zadnja pa je odločilna pot za vstop. Vse te štiri zmožnosti so delovale istočasno, bolj ali manj povezane, včasih v spremenljivem sodelovanju med seboj, včasih v sporu druga z drugo, včasih pa ločeno in neodvisno. Religija je v svoje obrede, svečanosti in zakramente sprejela elemente okultnosti, naslonila se je na duhovno razmišljanje in iz njega včasih izpeljala kredo ali teologijo, včasih pa duhovno filozofijo, ki religijo podpira. Navadno je prva inačica značilna za zahodno metodo, zadnja za vzhodno, toda duhovno doživetje je končni cilj in dosežek religije, njen višek.

... vsako od teh sredstev ustreza nečemu v našem celotnem bitju in zato nečemu, kar je potrebno celotnemu cilju njegovega razvoja. Obstajajo štiri potrebe za človekovo samorazširjanje, če naj bi ne ostal bitje površinske nevednosti, ki zaslepljeno išče resnico stvari ter zbira in razvršča drobce in delce spoznanja, majhna omejena in napol zmožna stvaritev vesoljne Sile, kar sedaj je v svoji pojavnosti naravi. Spoznati mora samega sebe, odkriti in uporabljati vse svoje zmožnosti. Da pa bi popolnoma spoznal samega sebe in svet, mora iskati izza samega sebe, za

svojo zunanostjo, potopiti se mora globoko pod svojo umsko površino in fizično površje Narave. To lahko stori, samo če pozna svoje notranje umsko, vitalno, fizično in dušno bitje ter njegove zmožnosti in vzgibe, vesoljne zakone, postopke okultnega Uma in Življenja, ki so za snovnim ospredjem vesolja. To je polje okultizma, če jemljemo to besedo v njenem najširšem pomenu. Poznati mora tudi skrito Moč ali Moči, ki obvladujejo svet. Če obstaja vesoljna Bit ali Duh ali Stvarnik, mora biti sposoben z Njim vzpostaviti razmerje in ostati z Njim v vsakršnem stiku ali povezavi, ki je možna. Nekako se mora uglasiti z glavnimi Bitji vesolja ali z vesoljnim Bitjem in njegovo vesoljno voljo, ali pa z najvišjim Bitjem in njegovo najvišjo voljo, slediti postavi, ki mu jo Ono daje, kot tudi nakazanim ali razodetim ciljem svojega življenja in vedenja, se povzpeti v najvišje višave, ki jih Ono zahteva od njega v njegovem sedanjem življenju ali v njegovem bivanju potem. Če takšnega vesoljnega ali najvišjega Duha ali Bitja ni, mora vedeti, kaj je, in se do tega povzpeti iz sedanje nepopolnosti in nezmožnosti. Takšen pristop je cilj religije. Njegov namen je povezati človeško z Božanskim in pri tem očistiti mišljenje, življenje in meso, da lahko sprejmejo vlado duše in duha. To spoznanje pa mora biti nekaj več kot vera ali mistično razodetje. Človekov misleči um ga mora biti sposoben sprejeti, ga uskladiti z načeli stvari in opazovane resnice vesolja. To je delo filozofije, medtem ko ga je na področju resnice duha mogoče opraviti samo z duhovno filozofijo, najsi je po metodi razumska ali intuitivna. Toda vse spoznanje in prizadevanje lahko obrodi sadove, samo če se spremeni v izkušnjo in postane del zavesti in njenih utečenih operacij. Na duhovnem področju se mora, zato da bi obrodilo, vse to religiozno, okultno ali filozofsko spoznanje in prizadevanje končati v odpiranju duhovne zavesti, v doživljanju, ki najde to zavest, jo nenehno dviguje, širi in bogati, v

izgradnji življenja in dejanj, ki se ujemajo z resnico duha. To je delo duhovnega uresničenja in doživljanja.

Samo duhovno uresničenje in izkustvo lahko dosežeta spremembo umskega v duhovno bitje.

Toda nobena od teh treh smeri pristopa ne more sama zase v celoti izpolniti večje in končne namere Narave. V umskem človeku ne morejo ustvariti duhovnega bitja, razen in dokler ne odprejo vrat duhovnemu izkustvu. Samo z notranjim uresničenjem tistega, k čemur težijo ti pristopi, s preplavljajočim izkustvom ali z mnogimi izkustvi, ki izgradijo notranjo spremembo, s spremembo zavesti, z osvoboditvijo duha od današnjega zakrivanja, ki ga povzročajo um, življenje in telo, lahko vznikne duhovno bitje. To je končna smer napredovanja duše proti tistemu, kamor kažejo druge smeri, in ko je nared, da se znebi predhodnih pristopov, se je začelo pravo delo in točka spreobrnitve ni več daleč. Do takrat pa je vse, kar je doseglo človeško umsko bitje, samo seznanitev z idejo o stvareh onkraj njega, z možnostimi drugačnega svetnega gibanja, z idealom nekakšne etične popolnosti. Lahko je tudi vzpostavilo nek stik z večjimi Močmi ali Resničnostmi, ki pomagajo njegovemu umu, srcu ali življenju. Lahko gre za spremembo, vendar ne za spreobrnitev umskega v duhovno bitje. Religija in njena misel, etika in okultni misticizem so v starodavnih časih napravili duhovnika in maga, usmiljenca, pravičnika, modreca, skratka, mnogo veličin umskega človeštva. Toda šele potem, ko se začenja duhovna izkušnja prek srca in uma, lahko vidimo vzpon svetnika, preroka, rišija, jogija, vidca, duhovnega modreca in mistika, medtem ko so religije, v katerih je nastala ta vrsta človeštva, vztrajale, prekrile planet in dale človeštvu vse njegovo teženje in kulturo.

Zadnji in najvišji pojav je osvobojeni človek, ki je uresničil Bit in Duha v sebi, stopil v kozmično zavest, prešel v združitev z Večnim, in kolikor še sprejema življenje in delovanje, počenja vse z lučjo in energijo Moči v sebi, ki deluje prek njegovih človeških orodij Narave. Najširši obrazec takšne duhovne spremembe in dosežka je popolna osvobojenost duše, uma, srca in dejanj, njihovo oblikovanje v smislu kozmične Biti in božanske Resničnosti. Duhovni razvoj posameznika je tako našel svojo pot in dosegel svoje najvišje vrhove. Onkraj teh višin in širjav se odpira samo nadumski vzpon ne neubesedljive Presežnosti.

Misticizem in duhovnost so kritizirali z dveh vidikov. Preden nadaljujemo, je treba pregledati to kritiko:

1. Mistik se obrača stran od življenja.

... po tem gledanju je mistik človek, ki se obrača k neresničnemu, v okultna področja dežele blodenj, ki si jo je zgradil sam in se tam izgubi ... Mistik se bodisi loči od življenja, tako kot asket, ki živi v drugem svetu, ali kot vzvišeni vizionar in zato življenju ne more biti v korist, ali pa ne more k življenju prispevati ničesar boljšega, kot lahko praktični ali razumski človek ...

/Takšni kritiki lahko odvrnemo, da prava naloga duhovnosti/ni reševanje človeških problemov na pretekli ali sedanji umski osnovi, ampak ustvarjanje novih temeljev našega bitja, našega življenja in spoznavanja. Asketska ali v drugi svet usmerjena nagnjenost mistika je skrajna potrditev njegovega odklanjanja, da bi sprejel omejitve, ki jih vsiljuje snovna Narava. Njegov pravi vzrok bivanja je ta, da jo preseže. Če je ne more preobraziti, jo mora zapustiti. Istočasno pa duhovni človek ni bil povsem odmaknjen od življenja človeštva, saj so občutek enosti

z vsemi bitji, poudarek obče ljubezni in usmiljenja, ter pripravljenost vlaganja energije v dobro vseh bitij, najpomembnejši za dinamični razcvet duha. Zato se je obrnil po pomoč, vodil je, kot so to počeli starodavni rišiji ali preroki, oziroma se je ponižal, da bi ustvarjal; in kjer je tako storil s pomočjo nekoliko neposredne moči Duha, so se pokazali nenavadni rezultati. Toda rešitev problema, ki jo ponuja duhovnost, ni rešitev z zunanjimi sredstvi, čeprav se mora uporabljati tudi ta, ampak z notranjo spremembo, s preobrazbo zavesti in narave.

Če splošna posledica ni dala odločilnih rezultatov, ampak je šlo samo za takšne, ki so prispevali k celotni zavesti nekakšen dodatek nekih novih finejših elementov, ni pa šlo za preobrazbo življenja, je to zaradi tega, ker je človek iz množice vedno odbijal duhovne pobude, se izogibal duhovnemu idealu, ali pa ga je sprejemal le kot obliko ter zavračal notranjo spremembo. Duhovnosti ne moremo pozivati, naj se ukvarja z življenjem s pomočjo neduhovne metode ali poskuša zdraviti njegove bolezni s čudodelnimi zdravili, se pravi s političnimi, družbenimi ali drugimi mehaničnimi zdravili, kar um nenehno poskuša, čeprav jim nikoli ni in jim nikoli ne bo uspelo kar koli rešiti. Najbolj drastične spremembe, izpeljane na ta način, ne rešijo ničesar. Stare bolezni ostajajo v novi obliki. Zunanje okolje se spremeni, človek pa ostane, kakršen je bil. Ostane nevedno umsko bitje, ki zlorablja ali premalo učinkovito uporablja svoje spoznanje. Žene ga ego, vladajo pa mu vitalne želje in strasti, telesne potrebe, ki so neduhovne in po svojem videzu površne; ne pozna lastne biti in sil, ki ga ženejo in uporabljajo. Njegove konstrukcije življenja veljajo kot izrazi njegovega posamičnega in skupinskega bitja na ravni, ki jo je dosegel, ali kot ustroj za udobje in dobro njegovih vitalnih in fizičnih delov, kot polje in medij za njegovo umsko rast, ne morejo pa ga peljati prek njegovega sedanjega stanja ali služiti kot pripomoček za njegovo preobrazbo. Do izpopolnitve njega

in njih lahko pride samo z njegovim nadaljnjim razvojem. Samo duhovna sprememba, razvoj njegovega bitja od površinsko umskega proti globlji duhovni zavesti, lahko privede do prave in učinkovite razlike. Glavno opravilo duhovnega človeka je, da v sebi odkrije duhovno bit in pomaga drugim do istega razvoja v svojem pravem služenju narodu. Vse dokler ni tega, lahko zunanja pomoč pomaga in lajša, toda mogoče je storiti zelo malo ali nič.

Res je, da je bila duhovna težnja takšna, da se je več gledalo onkraj življenja, kot v življenje. Prav tako je res, da so bile duhovne spremembe posamične in ne skupinske. Bile so uspešne za posameznega človeka, medtemko so bile za človeško neuspešne ali zgolj posredno uspešne. Duhovni razvoj v Naravi še vedno poteka in je nepopoln – lahko bi rekli, da je še na začetku. Njegovo glavno prizadevanje je bilo utrditi in razviti osnovo duhovne zavesti in spoznanja ter ustvariti vedno več podlage ali formacije za videnje tistega, kar je večno v resnici duha.

2. Mistično spoznanje je popolnoma subjektivno.

Drugi ugovor mistiku in njegovemu spoznanju ni usmerjen proti njegovemu učinkovanju na življenje, ampak proti njegovi metodi odkrivanja Resnice in proti Resnici, ki jo odkriva ... Poudarja, da je dejanski rezultat njegove metode takšen, da ni za vse enak, da so med posameznimi spoznanji velike razlike. Nakazuje sklep, da to spoznanje sploh ni resnično, ampak subjektivna umska tvorba. Toda ta ugovor temelji na napačnem razumevanju narave duhovnega spozna nja. Duhovna resnica je resnica duha, ne pa resnica razuma, prav tako ni matematični teorem ali logični obrazec. To je resnica Neskončnega, edinega v neskončni različnosti, in zavzame lahko neskončno raznolikost podob in oblik. V duhovnem razvoju je neizogibno, da

mora obstajati večvrsten prehod pri doseganju edine Resnice, njeno mnogostransko dojetje. Ta mnogostranskost je znamenje približanja duše živi resničnosti, ne nekakšni abstrakciji ali konstruirani podobi stvari, ki jo je mogoče ohromiti v obliko mrtvega ali togega obrazca. Togo logično in razumsko pojmovanje resnice kot edine ideje, ki jo mora vsakdo sprejeti, ene ideje ali sistema idej, ki ovržejo vsako drugo idejo ali sistem, oziroma enega samega omejenega dejstva ali obrazca dejstev, ki jih morajo vsi priznati, predstavlja neupravičen prenos omejene resnice fizičnega področja na mnogo bolj sestavljeno in gnetljivo področje življenja, uma in duha.

Ta prenos je kriv za precej škode. V misel vnaša ozkost, omejenost, nestrpnost nad nujnimi različicami in mnogoterostjo vidikov, brez katerih ne bi bilo popolnosti najdenja resnice, zaradi ozkosti in omejenosti pa je precej trdovratnega vztrajanja v zmoti. Iz filozofije naredi neskončen labirint sterilnih razprav. Ta zabloda je osvojila religijo in jo okužila z verskim dogmatizmom, pobožnjaštvom in nestrpnostjo. Resnica duha je resnica bivanja in zavesti, ne pa resnica misli. Umske zamisli lahko neko raven, neko napačno prevedeno načelo ali njegovo zmožnost samo predstavijo, formulirajo ali naštejejo njegove vidike, medtem ko je treba za njegov spoznanjec vanj zrasti in se z njim poistiti. Brez rasti in vživljanja ne more biti pravega duhovnega spoznanja. Temeljna resnica duhovne izkušnje je ena sama, njena zavest je ena, povsod sledi isti splošni smeri in težnji po prebuditvi in rasti v duhovno bivanje, kajti to so imperativi duhovne zavesti. Toda s temi imperativi so povezane neštete možnosti različic izkušenj in izrazov. Tako centralizacija in harmonizacija teh možnosti, kot tudi posamično sledenje izven vsake smeri izkušenj, so potrebni vzgibi pojavljajoče se duhovne Sile Zavesti v nas. Še več, prilagajanje uma in življenja duhovni resnici, njeno izražanje v njiju, se mora spreminjati

z mentaliteto iskalca toliko časa, dokler se ne povzpne nad vsakršno potrebo po takšnem prilagajanju ali nad takšno omejujoče izražanje. To je tisti umski in vitalni element, ki je ustvaril nasprotja, ki še vedno ločujejo duhovne iskalce ali vstopajo v njihove razlikujoče si trditve o resnici, ki jo izkusijo. Ta razlika in različice so potrebne za svobodo posameznikovega duhovnega iskanja in duhovno rast. Povsem možno je preseči razlike, vendar je to najlažje storiti v čistem izkustvu; v umskem izoblikovanju mora razlika obstajati vse dokler ne moremo popolnoma preseči uma in v višji zave sti izpolniti, združiti in uskladiti mnogostranske resnice Duha.

... najvišja Bit je ena, toda duše te biti so mnogotere, in kakršno je dušino oblikovanje človekove narave, takšen bo njen duhovni samoizraz. Različnost v enosti je zkonitost pojavljanja. Nadumsko poenotenje in združitev morata te različice uskladiti, toda namen Duha v Naravi ni, da bi jih odpravil.

6. poglavje **Trojna preobrazba**

Če bi bil končni cilj zemeljskega razvoja samo to, da prebudi človeka k višji Resničnosti in ga osvobodi nevednosti in vezi, tako da bi lahko osvobojena duša drugje našla višje stanje bivanja ali pa se spojila v to Resničnost, bi se naloga končala s pojavom duhovnega človeka. Toda v nas je tudi teženje po obvladova bil edininju narave in po njeni preobrazbi, po večji popolnosti samega zemeljskega bivanja.

Če bi bil edini namen Narave v razvoju duhovnega človeka to, da ga prebudi k višji Resničnosti in ga osvobodi pred samo seboj ali iz Nevednosti, v katero se je kot Moč Večnega zamaskirala, in to, da preide v višje stanje bivanja drugje, če je ta korak v razvoju konec in izhod, potem je bilo njeno delo v bistvu že doseženo in ni treba storiti ničesar več. Poti so bile izdelane, razvite so bile zmožnosti, da jim sledimo, cilj ali zadnja višava pojavnosti je razodeta. Vse, kar ostane, je to, da vsaka duša posamično doseže pravo stanje in preobrat svojega razvo-

ja, se poda na duhovna pota in po lastni izbrani poti preide iz tega nižjega bivanja. Toda domnevali smo nadaljnji namen: ne samo razkritje Duha, ampak korenito in celovito preobrazbo Narave. V njej obstaja volja izvesti pravo razkritje utelešenega življenja Duha, končati, kar je začela s prehodom iz Nevednosti v Spoznanje, odvreči svojo masko in se razkriti kot sijajna Zavestna Sila, ki v sebi nosi večno Bivanje in vesoljno Radost bivanja. Potem postane očitno, da obstaja še nekaj nedokončanega, jasno postane, koliko je še treba storiti, bhuri aspasta kartvam. Obstaja še višava, ki jo je treba doseči, širina, ki jo mora zajeti pogled, polet volje, samopotrditve Duha v snovnem vesolju. Kar je razvojna Moč opravila, je to, da je nekaj posameznikov ozavestila njihovih duš, da se zavedajo svoje biti, zavedajo večnega bitja, kar so, da jih je povezala z Božanstvom ali resničnostjo, ki je skrita za njenimi videzi. Ta razsvetlitev pripravi nekakšne spremembe narave, ki ji sledijo in jo spremljajo. Toda ne gre za popolno in korenito spremembo, ki utemelji zanesljivo in utrjeno novo načelo, novo stvarstvo, trajni novi red bivanja na področju zemeljske narave. Razvil se je duhovni človek, ne pa nadumsko bitje, ki naj bi bilo od tod naprej voditelj Narave.

Da bi se trajno ustalil, zahteva ta novi red bivanja korenito spremembo celotne človeške narave. V tej preobrazbi so tri stopnje.

Postati mora normalna narava nove vrste bitja. Kot je um ustaljen na osnovi Nevednosti, ki išče Spoznanja in raste v Spoznanje, se mora utrditi tudi nadum na osnovi Spoznanja, ki raste v svojo večjo luč. To pa ni mogoče, dokler se duhovno-umsko bitje popolnoma ne povzpne do naduma in prinese njegove moči v zemeljsko bivanje. Kajti treba je premostiti

razkorak med Umom in Nadumom, odpreti je treba zaprte prehode in ustvariti poti vzpenjanja in spuščanja tam, kjer sta sedaj praznina in tišina... Najprej mora priti do dušne spremembe, spreobrnitve naše celotne sedanje narave v orodje duše. Na tej osnovi ali vzporedno s tem mora potekati duhovna sprememba, spust višje Luči, Spoznanja, Moči, Sile, Blaženosti in Čistosti v celotno bitje, celo v najnižje niše življenja in telesa, celo v temo našega podzavestnega. Nazadnje mora priti do nadumske spremembe: potekati mora kot glavni vzgib nora potekati vzpon v nadum in preobražujoči spust nadumske Zavesti v naše celotno bitje in naravo.

Prvo stopnjo te preobrazbe lahko imenujemo dušno: v ospredje mora priti duša ali dušno bitje in prevzeti vodstvo celotnega bitja.

Na začetku je duša v naravi, dušno bitje, katere razgrinjanje je prvi korak k duhovni spremembi, naš popolnoma zakriti del, čeprav je prav to tisto, zaradi česar obstajamo in se ohranjamo kot posamično bitje v Naravi. Drugi deli naše naravne sestave so poleg tega, da so spremenljivi, tudi minljivi. Dušna entiteta v nas pa se ohranja in je v bistvu vedno ista. Vsebuje vse najpomembnejše možnosti naše pojavnosti, vendar je te ne sestavljajo. Ni omejena s tistim, kar razodeva, ni ujeta v nepopolne oblike pojavnosti, ne kalijo jo nepopolnosti in nečistosti, pomanjkljivosti in prikrajšanosti površinskega bitja. Je vedno čisti plamen božanstva v stvareh in nič, kar se ji približa, nič od tistega, kar izkušamo, ne more umazati njene čistosti ali ugasniti njenega plamena. Ta duhovna tvarina je brezmadežna in jasna, in ker je popolnoma jasna, se takoj, intimno in neposredno zave resnice bivanja in resnice narave. Globoko se zaveda resnice, dobrega in lepote, zato ker so resnica, dobrota in lepota sorodne

njenemu prirojenemu značaju, ker so oblike nečesa, kar je lastnost njene lastne tvarine. Zaveda se tudi vsega, kar temu nasprotuje, vseh odklonov od svojega prirojenega značaja: zlaganosti in zla, grdega in neprimerne. Ne postane pa nobena od teh stvari, niti se je ta nasprotja, ki tako zelo vplivajo na njena zunanja orodja, na um, življenje in telo, ne dotaknejo ali jo spremenijo. Kajti duša, to trajno bitje v nas, izpostavi in uporablja um, življenje in telo kot svoja orodja, prenaša omejevanje njihovih okoliščin, vendar pa je drugačna in večja kot ti njeni člani.

Če bi bila dušna entiteta že od začetka nezakrita in znana svojim poslanikom namesto osamljena v zatemnjeni sobi, bi bil človeški razvoj hitrejši razcvet duše, ne pa težaven, negotov in spačen razvoj, kakršen je. Toda zavesa je debela in ne poznamo skrite Luči v nas, luči v skriti kripti v najbolj notranjem svetišču srca. Iz psihe prihajajo na naše površje namigi, toda naš um ne more ugotoviti njihovega izvora. Jemlje jih za svoje lastne dejavnosti, ker so, celo preden pridejo na površje, oblečene v umsko tvarino. Ker tako ne pozna njihove moči, jim sledi ali pa ne, glede na svoje trenutno nagnjenje. Če um uboga zahteve vitalnega ega, je le malo možnosti, da bo dušno lahko obvladovalo naravo ali razodevalo v nas nekaj svoje skrite duhovne tvarine ali prirojen vzgib. Če pa je um preveč samozavesten in deluje ob svoji manjši luči, navezan na svojo presojo, voljo in delovanje spoznanja, bo tudi duša ostala zakrita, mirna in čakala na nadaljnji razvoj uma. Kajti dušno v nas je zato, da podpira naravni razvoj, in prvi naravni razvoj je razvoj telesa, življenja in uma, drugega za drugim. Slednji pa morajo delovati vsak na svoj način ali pa skupaj v svojem slabo urejenem partnerstvu, zato da bi rasli, nabirali izkušnje in se razvijali. Duša zbira bistvo vseh naših umskih, vitalnih in telesnih izkušenj, jih asimilira za nadaljnji razvoj našega bivanja v Naravi. Toda ta dejavnost je skrita in se ne vsiljuje na površje. Na zgodnjih

snovnih in vitalnih stopnjah razvoja bitja v resnici ni nobenega zavedanja duše. Obstajajo dušne dejavnosti, toda pripomočki, oblike teh dejavnosti so vitalne in fizične, ali pa umske, kadar je um dejaven. Kajti celo um, dokler je primitiven oziroma razvit, a še vedno preveč vnanji, ne prepozna njihovega globljega značaja.

Človek je po svoji biti enkratna Oseba, toda hkrati je v svojem razodevanju biti tudi mnogotera osebnost. Nikoli ne bo uspel postati mojster nad samim seboj, dokler se njegovi mnogoteri osebnosti ne bo vsilila Oseba in ji vladala. Toda s površinsko voljo in razumom je to mogoče storiti le pomanjkljivo. Popolno je to mogoče izvesti, če se poglobi vase in najde tisto, kar je osrednje bitje s svojim prevladujočim vplivom na čelu vseh njegovih izrazov in dejanj. V najbolj notranji resnici je duša, ki je osrednje bitje, toda na zunaj vlada zdaj ta, zdaj drugi del bitja.

Med razvojem duša, da bi uspešno prodrla na površje in preusmerila bitje proti najvišji Resničnosti, uporablja tri dinamične podobe te najvišje Resničnosti: Resnico, Lepoto in Dobroto. Tako se pred iskalcem odprejo tri poti.

Prvi pogoj za popolni vznik duše je neposreden stik zunanjega bitja z duhovno Resničnostjo. Ker iz nje izhaja, se dušni element v nas vedno obrne k tistemu, za kar se v pojavnih naravi zdi, da pripada višji Resničnosti, in kar je mogoče sprejeti kot njeno znamenje ali značilnost. Najprej išče Resničnost preko dobrega, resničnega in lepote, preko vsega, kar je čisto, fino, visoko in plemenito. Toda čeprav lahko ta stik preko zunanjih znamenj in značilnosti spremeni in pripravi naravo, je ne more spremeniti v celoti ali najgloblje. Za takšno najnotranjšo spremembo je neizogiben neposredni stik z Resničnostjo samo, kajti nič drugega se ne more tako globoko

dotakniti temeljev našega bitja in ga zbuditi ali pa s svojim drezanjem vreči naravo v ferment preobrazbe. Umske predstave, čustvene in dinamične podobe so koristne in vredne, Resnica, Dobrota in Lepota so same po sebi prvenstveno močne podobe Resničnosti in celo v oblikah, kot jih vidi um, čuti srce, ali se uresničujejo v življenju, so lahko smeri vzpona. Toda v njihovi duhovni tvarini in njihovem bivanju je, da mora Tisto, kar predstavljajo, priti v naše doživljanje.

1. Pot razuma in spoznavanja.

Duša lahko poskuša doseči ta stik pretežno prek mislečega uma, kot posrednika in orodja. Na razumu pusti dušni vtis, širši vpogled in intuicijo in jih spremeni v tej smeri. V najvišji stopnji se misleči um vedno usmeri k brezosebnemu. Pri svojem iskanju se zave duhovnega bistva, brezosebne Resničnosti, ki se izraža v vseh teh zunanjih znamenjih in značajih, vendar je več kot vsaka tvorba ali pojavna oblika. Občuti nekaj, česar se intimno in nevidno zave - najvišjo Resnico, najvišjo Lepoto, najvišjo Čistost in najvišjo Blaženost. Čuti vse močnejši dotik, ki je vedno manj neotpljiv in abstrakten in vedno bolj duhovno resničen in konkreten, dotik in pritisk Večnosti in Neskončnosti, ki je vse to, kar obstaja, in še več. Ta Brezosebnost pritiska, da bi celotni um izoblikovala po lastni podobi, hkrati pa postajata vedno bolj očitni brezosebna skrivnost in zakonitost stvari. Um se razvije v um modreca, sprva globokega misleca, nato v duhovnega modreca, ki je presegel abstraktnost mišljenja in prispel do začetkov neposrednega doživljanja. Kot posledica tega se um prečisti, razširi, umiri, postane brezoseben. Podoben pomirjajoč vpliv se odraža tudi na življenjskih delih. Sicer bi bil rezultat pomanjkljiv, kajti umska sprememba bolj naravno pelje k notranjem stanju in k zunanji umirjenosti, toda lebdeča v tem

sistemu prečiščevanja, ne tako kot vitalni deli gnana k odkrivanju novih življenjskih energij, ne zahteva popolnoma dinamičnega učinka na naravo.

Višje prizadevanje s pomočjo uma ne spremeni tega ravnotežja. Saj je težnja poduhovljenega uma nadaljevati pot navzgor in ker nad seboj um nima več v oblasti oblik, se poda v velikansko brezosebnost brez oblike in brez podobe. Zave se nespremenljive Biti, čistega Duha, čiste golote esencialnega Bivanja brezobličnega Neskončnega in brezimnega Absoluta. Do tega vrhunca je mogoče priti bolj neposredno s tem, da takoj težimo prek vseh oblik in podob, prek vseh idej dobrega ali zla, resničnega ali lažnega, lepega ali nelepega, k Tistemu, kar presega vse dvojnosti, k doživljanju najvišje enosti, neskončnosti, večnosti ali drugem neizrekljivemu povišanju umske končne in skrajne zaznave Biti ali Duha. Dosežemo poduhovljeno zavest, življenje se umiri, telo preneha potrebovati in zahtevati, sama duša pa se stopi v duhovno tišino. Toda ta preobrazba s pomočjo uma ni celotna preobrazba. Na redkih in visokih vrhovih zamenja dušno spremembo duhovna, vendar to ne predstavlja popolne božanske dinamizacije Narave.

2. Pot srca ali čustev.

Drugi pristop, ki ga poskuša uporabiti duša, da bi vzpostavila neposredni stik, je preko srca. To je njen bližji in hitrejši način; njen okultni sedež tik za srčnim središčem, je v tesnem stiku z našim čustvenim bitjem. Preko čustev lahko torej na začetku najbolj deluje s svojo prirojeno močjo, s svojo živo silo neposrednega izkustva. Pristop poteka preko ljubezni in oboževanja Vselepega, Vseblaženega, Vsedobrega, Resničnega, duhovne resničnosti ljubezni. Estetski in čustveni del se združita, da bi ponudila dušo, življenje, celotno naravo tistemu, kar

častita. Ta pristop preko oboževanja lahko dobi svojo polno moč in spodbudo, samo kadar um seže prek brezosebne v zavest najvišjega Osebnega Bitja. Takrat vse postane močno, živo, konkretno. Srčna čustva, počutja in duhovni občutek dosežejo svojo absolutnost. Možno nujno postane popolno samopredajanje. Porajajoči se duhovni človek se pokaže v čustveni naravi kot častilec, bhakta. Če se poleg tega še neposredno zave svoje duše in njenih narekov, poveže svojo čustveno osebnost z dušno ter spremeni svoje življenje in vitalne dele s čistostjo, zanesenostjo v Boga, ljubeznijo do Boga, človeka in vseh bitij v nekaj, kar je duhovno lepo, polno božanske luči in dobrega, se razvije v svetnika ter doseže najvišje notranje izkustvo in največjo spremembo narave, lastno temu načinu pristopa k božanskemu Bitju. Toda za celostne preobrazbo tudi to ne zadošča. Potrebna je sprememba mislečega uma in značaja vseh vitalnih in fizičnih delov zavesti.

3. Pot volje ali delovanja.

To širšo spremembo lahko deloma dosežemo s tem, da izkušnjam srca dodamo posvetitev pragmatične volje, kar mora biti učinkovito s tem, da nosi s seboj (sicer ne more biti učinkovito) zvestobo dinamičnega vitalnega dela, ki podpira umske dinamizme in je naše prvo orodje zunanjega delovanja. Pred to posvetitvijo volje v dejanjih se postopoma odstranjuje volja ega in njena motivacijska moč želja. Ego se podredi neki višji zakonitosti in končno zatre samega sebe; zdi se, da ne obstaja oziroma obstaja samo zato, da služi višji Moči ali višji Resnici, lahko pa tudi zato, da daruje svojo voljo in dejanja kot orodja Božanskemu Bitju. Zakonitost bivanja in delovanja ali luč Resnice, ki potem vodi iskalca, je lahko jasnost ali moč načela, ki ga zaznava na najvišjih višavah, ki jih je sposoben

njegov um. Lahko pa gre tudi za resnico božanske Volje, ki jo čuti prisotno in delujočo v njem ali ga usmerja z Lučjo, Glasom, Silo, Božansko Osebo ali Prisotnostjo. Na koncu se po tej poti doseže zavest, v kateri zaznavamo Silo ali Prisotnost, ki deluje v notranjosti in giblje ali obvladuje vsa dejanja, ter je osebna volja popolnoma podrejena večji Volji Resnice, Močji Resnice ali Prisotnosti Resnice in se z njo isti.

Te tri poti, prepletene med seboj ali druga za drugo, imajo največji učinek.

Kombinacija vseh teh treh pristopov: pristopa uma, pristopa volje in pristopa srca, ustvari duhovno ali dušno stanje površinskega bitja in narave, v katerem obstaja širša in kompleksnejša odprtost za dušno luč v nas in duhovni Biti ali Išvari, Resničnosti, ki jo sedaj čutimo zgoraj in kako nas ovija in prodira v nas. V naravi pride do močnejše in večstranske spremembe, duhovne gradnje in sa mostvaritve, videza skupne popolnosti svetnika, nesebičnega delavca in človeka z duhovnim spoznanjem.

Da bi dosegli osrednje bitje, pravo Dušo, in ji omogočili postati vodnik in vladar narave, je treba na tej stopnji nujno premakniti zavest, jo umakniti navznoter.

Da pa bi ta sprememba lahko dosegla svojo največjo širino in globoko popolnost, mora zavest premakniti svoje središče kot tudi svoj statični in dinamični položaj s površja v notranje bitje. Tam moramo najti temelje za svoje razmišljanje, življenje in delovanje. Ostati zunaj, na svoji površini, ter sprejemati iz notranjega bitja in slediti njegovim namigom ni zadostna preobrazba. Prenehati moramo biti površinska osebnost in postati

notranja Oseba, Puruša ... Potem postane mogoče, da prodremo skozi globinam svojega bitja in iz tako doseženih globin oblikujemo novo zavest, tako za našo zunanjo bitjo kot tudi v njej, ki bo povezala globine s površjem. V nas mora zrasti ali se razodeti zavest, ki je vedno bolj odprta globljemu in višjemu bitju, ki se vedno bolj razgalja kozmični Biti in Moči in tistemu, kar pride iz Presežnega, ki je obrnjena k višjemu Miru, prepustna za večjo luč, silo in zanos, zavest, ki presega majhno osebnost, omejeno luč in izkustvo površinskega uma, omejeno silo in teženje navadne življenjske zavesti ter temačno in omejeno odzivnost telesa.

Za ta prodor v sijajno kripto duše se je treba prebiti skozi vso vmesno vitalno tvarino do dušnega središča v nas, pa naj je potek še tako dolgotrajen, utrudljiv in težaven. Koristni pripomočki za ta težavni prehod so: metoda odmaknjenja od vseh vztrajanj umskih, vitalnih in fizičnih zahtev, klicev in pobud, osredotočenje na srce, vzdržnost, samoprečiščevanje in zavračanje starih umskih vzgibov, zavračanje ega želja, zavračanje lažnih potreb in lažnih navad. Toda najmočnejši, najosrednejši način je utemeljiti vse takšne ali drugačne metode na samodarovanju in predaji samega sebe ter svojih delov narave božanski Biti, Išvari. Prav tako je za vse, razen za nekatere posebno nadarjene iskalce, normalno in potrebno, da dosledno ubogamo modro in intuitivno vodenje Vodnika.

Ta pojav ima predvsem dve posledici. Prva je učinkovito vodenje in obvladovanje, ki razkrije in zavrne vse, kar je lažnega in mračnega, ali vse, kar nasprotuje božanskemu uresničenju. Druga pa je spontani vliv duhovnih doživetij vseh vrst.

Ko počasi skorja zunanje narave, ko se podrejo zidovi notranje

ločenosti, prešine srce notranja luč, v njem zagori notranji ogenj, se tvarina narave in tkivo zavesti požlahtnita, da postaneta nežnejša in čistejša, globlje dušno doživljanje, tista, ki po svojem značaju niso le notranje umska ali notranje vitalna, pa postanejo možna v tej nežnejši, čistejši in finejši tvarini. Duša se prične razkrivati, dušna osebnost doseže svojo polno razsežnost. Duša, dušna entiteta, se potem razodene kot osrednje bitje, ki vzdržuje um, življenje in telo ter podpira vse druge sile in delovanja Duha. Nadene si večjo vlogo kot vodnica in vladarica narave. Od znotraj se prične vodenje, vladanje, ki izpostavi vsak trenutek luči Resnice, prežene vse, kar je lažnega, mračnega, kar nasprotuje božanskemu uresničenju. Vsako področje bitja, vsak kotiček, vsak njegov vogal, vsak trenutek, vsako tvorbo, usmeritev, nagnjenje misli, volje, vsako čustvo, občutek, dejanje, odziv, nagib, razpoloženje, težnjo, željo, navado zavestnega ali podzavestnega fizičnega, celo tisto, kar je najbolj skrito, zakrito, nemo, prikrito, osvetli z nezmotljivo dušno lučjo, razprši njihove zmede, razvozla njihove vozle, pokaže in odstrani njihove mračnosti, zmote, samoprevare. V dušnem ključu se vse očisti, uravna, celotna narava se uglaši, spremeni svoj ton, postavi v duhovni red.

To je prva posledica, druga pa je prost priliv vseh vrst duhovnih izkušenj, doživetje Biti, doživetje Išvare in božanske Šakti, izkustvo kozmične zavesti, neposreden stik s kozmičnimi silami in z okultnimi vzgibi vesoljne Narave, dušno sočutje in enost ter notranji stik in izmenjave vseh vrst z drugimi bitji in z Naravo, razsvetlitve uma s spoznanjem, razsvetlitve srca z ljubeznijo, čaščenjem, duhovno radostjo in zanosom, razsvetlitev čutov in telesa z višjimi izkustvi, rasvetlitev dinamičnega delovanja v resnici in širini prečiščenega uma, srca in duše, gotovosti božanske luči in vodstva, radost in moč

božanske sile, ki deluje v volji in ravnanju. Ta doživetja so posledica tega, da se notranje in najnotranjše bitje in narava odpreta navzven. S tem namreč nastopi dušna moč nezmotljive notranje zavesti, njenega videnja, njenega stika, ki presega vsako umsko spoznavanje. Tam je, značilno za dušno zavest, kadar deluje v vsej svoji čistosti, neposredno občutenje sveta in njegovih bitij, neposredni notranji stik z njimi in neposreden stik z Bitjo in Božanskim – neposredno spoznanje, neposredno videnje Resnice in vseh resnic, neposredno in prodorno duhovno čustvo in občutenje, neposredno intuitivno spoznavanje prave volje in pravega dejanja, moč vladanja in ustvarjanja reda bivanja, ne s tavanjem površinske biti, ampak od znotraj, iz notranje resnice o sebi in stvareh ter okultnih resnicah Narave.

Drugo fazo preobrazbe lahko imenujemo duhovno. Gre za odprtje neskončnosti, ki je nad nami, večni Prisotnosti, brezmejni Biti, neskončnemu Bivanju, neskončni Zavesti, neskončni Blaženosti, Vsemoči.

Toda čeprav sta vsa ta sprememba in vse to izkustvo po naravi v bistvu dušna in duhovna, bi bila v svojih delih, ki se nanašajo na njuno izvajanje v življenju, še vedno na umski, vitalni in fizični ravni ... V dušno ali dušno-duhovno spremembo se mora vmešati najvišja duhovna preobrazba. Dušni vzgib navznoter k notranjemu bitju, Biti ali Božanskemu v nas, se mora izpolniti z odprtjem navzgor k najvišjemu duhovnemu stanju ali višjemu bivanju. To se lahko zgodi tako, da se odpremo v tisto, kar je nad nami, z vzponom zavesti v območja preku-ma in nadumske narave, v kateri je občutenje Biti in Duha vedno nezastrito in trajno in v katerem samosijoča orodja Biti in Duha niso omejena ali razdeljena kot v naši umski, življenjski in telesni naravi. To omogoči tudi dušna sprememba, kajti s tem

ko nas odpre kozmični zavesti, ki jo pred nami sedaj skrivajo številni zidovi omejujoče individualnosti, nas odpre tudi tistemu, kar je sedaj nezavedno za naše običajno, kajti pred nami ga skriva močan, trden in svetel pokrov uma – uma, ki omejuje, deli in ločuje. Pokrov se stanjša, razpoči, razlomi ali odpre in izgine pod pritiskom dušno-duhovne spremembe in naravne zahteve po novi, poduhovljeni zavesti v smeri tiste, katere izraz je tu.

Če nastane v umskem pokrovu razpoka, nastane odprtina, skozi katero vidimo tisto, kar je nad nami, ali pa se vzpenjamo k tistemu, lahko pa se moči tistega spustijo v nas. Kar vidimo ob tem odprtju, je neka Neskončnost nad nami, večna Prisotnost ali neskončno Bivanje, neskončnost zavesti, neskončnost blaženosti – brezmejna Bit, brezmejna Luč, brezmejna Moč, brezmejni Zanos. Lahko se zgodi, da je to, kar dosežemo, dolgo časa le priložnostno, pogosto ali nenehno videnje tega in hrepenenje in teženje, vendar samo to, ker je nižja narava, čeprav se je v umu, srcu ali drugem delu bitja nekaj odprlo temu izkustvu, kot celota pretežka in premračna za kaj več od tega. Lahko pa namesto tega začetnega širokega zavedanja od spodaj ali ob njem pride do vzpona uma v višave zgoraj. Mogoče ne poznamo ali ne razločimo jasno narave višav, toda občutimo neke posledice tega vzpona. Pogosto se tudi zavemo neskončnosti vzpenjanja in vračanja, a ostanemo brez zapisa ali prevoda tega višjega stanja.

Duhovna sprememba doseže svoj vrhunec v trajnem vzponu iz nižje v višjo zavest, kateremu sledi učinkovit trajni spust višje narave v nižjo.

Sčasoma se lahko vzpnemo po svoji volji in zavest prinese nazaj s seboj ter obdrži nek učinek ali dosežek svojega

začasnega bivanja v teh višjih deželah Duha. Ti vzponi potekajo pri mnogih v stanju zamaknjenosti, vendar jih je mogoče popolnoma ustrezno izvesti v osredotočenosti budne zavesti ali, kjer je zavest postala dovolj poduševljena, tudi ob vsakem trenutku nezbranosti, s tem da jo povleče ali pritegne navzgor. Toda čeprav sta ti dve zvrsti stika z nadzavestnim izrazito razsvetljujoči, ekstatični in osvobajajoči, sta sami po sebi premalo učinkoviti. Potrebna je namreč popolna duhovna preobrazba, trajen vzpon iz nižje v višjo zavest in učinkovit trajni spust višje narave v nižjo.

Nova zavest se začinja oblikovati z novimi zmožnostimi mišljenja in gledanja in z zmožnostjo neposrednega duhovnega uresničenja, ki je več kot misel ali gledanje.

To doživetje spusta lahko nastopi kot posledica drugih dveh vzgibov ali samodejno, preden je prišlo do katerega od njiju, skozi nenadno razpoko v pokrovu ali s pronicanjem, zlivanjem ali vlivom od zgoraj. Spusti se luč in se dotakne ali ovije ali prodre v nižje bitje, um, življenje ali telo. Lahko pa lije vanj v valovih ali tokovih, ali pa gre za poplavo blaženosti ali nenadnega zanosa – vzpostavljen je stik z nadzavestnim. Kajti takšna izkustva se ponavljajo, dokler ne postanejo normalna, domača in jih lahko dobro razumemo ter nam razkrijejo svojo vsebino in svoj pomen, ki sta bila sprva lahko vključena in zavita v skrivnost s podobo prekrivajočega ju izkustva. Kajti pričjenja se spuščati spoznanje od zgoraj, sprva pogosto, vztrajno, potem pa neprekinjeno, in se razodevati v mirnosti ali tišini uma. V naše bitje vstopijo intuicije, navdihi, razodetja, ki se rojevajo v višjem zrenju, višji resnici in modrosti. V nas deluje sijajno intuitivno razločevanje, ki razžene vso temo razumevanja ali zaslepljujočo zmedo, postavi vsako stvar na svoje mesto.

Pričenja se oblikovati nova zavest, um z visokim in širokim miselnim spoznavanjem ali pa razsvetljena, intuitivna ali prekumska zavest z novimi zmožnostmi mišljenja ali videnja ter večjo sposobnostjo za neposredni duhovni uvid, ki je več kot misel ali videnje, torej večje postajanje v duhovni tvarini našega sedanjega bitja. Srce in čut postaneta finejša, močnejša in široka, da lahko objameta vse bivanje, da lahko vidita Boga, čutita, slišita in otipata Večno, da tesneje povežeta bit in svet v presežnem uresničenju. Razvijejo se še druga odločilna doživeltja, druge spremembe zavesti, ki so izidi in posledice te temeljne spremembe. Temu preobratu ni mogoče postaviti meja, kajti po svoji naravi je vdor Neskončnega.

Ta nova zavest ima namreč sama značaj neskončnosti. Prinaša nam trajno duhovno občutenje in zavedanje Neskončnega in Večnega, obenem z veliko širjavo narave in ukinjanja njenih omejitev. Nesmrtnost ni več prepričanje ali izkušnja, ampak normalno zavedanje. Tesna bližina božanskega Bitja, njegovo vladanje svetlu, naši biti in našim naravnim delom, njegova sila, ki deluje v nas in vsepovsod, mir neskončnosti, radost neskončnega so sedaj v našem bitju konkretni in stalni. V vseh prizorih in oblikah vidimo Večno, Resničnost, v vseh zvokih jo slišimo, čutimo jo v vseh dotikih. V njenih oblikah, osebnostih in pojavnostih ni ničesar drugega. Radost in čaščenje srca, zaobjemanje vsega bivanja in enost duha so trajna resničnost. Zavest umskega bitja se spreminja ali se je že v celoti spremenila v zavest duhovnega bitja. To je druga od treh preobraz. Združuje razodeto bivanje s tistim, kar je nad njim. Je srednji korak med tremi, odločilni prehod duhovno razvijajoče se narave.

Da bi napravili novo stvarstvo trajno in popolno, je treba preobraziti same temelje naše nevednostne narave, in

posredovati mora večja moč, nadumska Sila, ki bo dovršila preobrazbo. To je tretja faza: nadumska preobrazba.

Tako kot mora dušna sprememba priklicati duhovno, da jo konča, mora tudi prva duhovna sprememba priklicati nadumsko preobrazbo, da jo konča. Kajti vsi ti koraki naprej so, tako kot tisti pred njimi, prehodni. Do celotne korenite spremembe v razvoju od temeljev Nevednosti do temeljev Spoznanja lahko pride le s posredovanjem nadumske Moči in njenega neposrednega delovanja v zemeljskem bivanju.

To je torej narava tretje in končne preobrazbe, ki se konča s prehodom duše skozi Nevednost in temelje svoje zavesti, svoje življenje, svojo moč in obliko pojavljanja k popolnemu in popolnoma učinkovitemu samospoznanju. Ko je Zavest Resnice našla razvojno Naravo pripravljeno, se mora spustiti vanjo in ji omogočiti, da osvobodi nadumski princip v sebi. Tako je treba ustvariti nadumsko in duhovno bitje v snovnem vesolju.

7. poglavje

Vzpon proti nadumu

Razumsko je težko dojeti, kaj je nadum, in da bi ga opisali, je potreben drugačen jezik, kot so uboge abstraktne ponudbe uma.

Dušno preobrazbo in prve stopnje duhovne preobrazbe si že lahko predstavljamo. Njihova izpopolnitev naj bi bila izpolnitev, polnost, dovršena združenost spoznanja in izkušenj, ki je že del uresničenega, čeprav le pri manjšem številu ljudi. Toda nadumska sprememba nas v svojem poteku pripelje na manj raziskana področja. Odstre nam višave zavesti, ki smo jih sicer že bežno videli in obiskali, vendar jih je še treba v celoti odkriti in skicirati. Najvišji izmed teh vrhov ali visokih ravni zavesti, nadumsko, leži daleč onkraj možnosti, da bi ga lahko ustrezno umsko shematizirali ali izrisali ali kakor koli dojali z umskim videnjem in opisom. Normalnemu nerazsvetljenemu ali nepreobraženemu umskemu pojmovanju bi bilo težko izraziti ali dojeti nekaj, kar temelji na tako zelo drugačni zavesti, ki se popolnoma drugače zaveda stvari. Celó če bi to hoteli opisati s

pomočjo nekakšnega razsvetljenja ali odpiranja zrenja, bi potrebovali drugačen jezik od revnih abstraktnih pojmov, ki jih uporabljata naš um, da bi ga lahko prevedli v izraze, s pomočjo katerih bi nam postala njegova stvarnost sploh dojemljiva. Kot so vrhovi človeškega uma onkraj dosega živalskega zaznavanja, tako so vzgibi naduma onkraj navadnega človeškega umskega dožemanja. Samo takrat, ko smo izkusili višjo vmesno zavest, lahko izrazi, ki poskušajo opisati nadumsko bivanje, posredujejo našemu razumu pravi pomen. Kajti ko smo takrat izkusili nekaj sorodnega tistemu, kar se opisuje, lahko prevedemo neustreznega jezika v podobe tistega, kar smo spoznali. Če um ne more prodreti v naravo naduma, lahko gleda nanj prek teh višjih in sijajnih pristopov ter ujame kakšen odsev tiste Resnice, Pravice in Veličine, ki je domače kraljestvo svobodnega Duha.

Prehod od uma k nadumu je prehod iz Narave v Nadnaravo. Zaradi tega ga ni mogoče doseči zgolj s prizadevanjem svojega uma ali s teženjem brez pomoči. Prekum in Nadum sta vsebovana in skrita v zemeljski naravi, toda da bi se v nas lahko pojavila, je potreben pritisk istih moči, ki so se že izoblikovale v svoji polni naravni moči na svojih nadzavestnih ravneh. V nas se morajo spustiti moči Nadzavesti in nas povelečati ter preobraziti naše bitje.

Prehod k nadumu skozi Prekum je prehod iz narave, kot jo poznamo, v Nadnaravo, zato je to nemogoče doseči s kakršnim koli prizadevanjem samega Uma. Naše osebno teženje in prizadevanje ne more doseči tega brez pomoči. Naša prizadevanja spadajo k nižjim močem narave. Moč Nevednosti s svojo lastno silo, značilnostjo in njej dosegljivimi metodami ne more doseči tistega, kar je nad njenim lastnim naravnim toriščem. Vse prejšnje vzpone je opravila skrivna Sila Zavesti, ki je najprej delovala v Nezavednem, potem pa v Nevednosti.

Delovala je z na površje izniknjenimi silami, ki jih je vključevala v svoji notranjosti, s silami, ki so bile skrite za kopreno in višje od preteklih izrazov Narave. Kljub temu pa je potreben pritisk istih višjih sil, ki so že izražene na svojih lastnih ravneh v vsej svoji naravni moči. Te višje ravni ustvarjajo lastne temelje v naših podpražnih delih in od tam lahko vplivajo na razvojni proces, ki poteka na površini. V zemeljski naravi sta zavita in skrita tudi Prekum in Nadum, vendar nista izražena na dosegljivih ravneh naše podpražne notranje zavesti. Nikakršno prekumsko bitje ali organizirana prekumska narava niti nadumsko bitje ali organizirana nadumska narava še ne deluje bodisi na površini ali v naših normalnih podpražnih delih, kajti te večje zmožnosti zavesti so za raven naše nevednosti nadzavestne. Da bi se zaviti principi Prekuma in Naduma lahko izvili iz svoje zakritosti, se morajo v nas spustiti bitja in zmožnosti nadumskega, nas povelečati ter se izraziti v našem bitju in zmožnostih. Ta spust je sine qua non za prehod in preobrazbo.

Za pravo preobrazbo je nujno potrebno neposredno in nezakrito posredovanje od zgoraj. Prav tako bo potrebna popolna uklonitev in samoizročitev nižje zavesti, konec njenega vztrajanja in njena pripravljenost na to, da bi s preobrazbo popolnoma odpravili njen posebni zakon delovanja, kot tudi to, da bi izgubila vse pravice nad našim bitjem. Če lahko ta dva pogoja izpolnimo že sedaj z zavestnim klicanjem in hotenjem duha ter z udeležbo celotnega našega razodetega in notranjega bitja pri njegovem spreminjanju in povelečevanju, lahko pride do razvoja in preobrazbe s sorazmerno hitro zavestno spremembo. Nadumska Sila Zavesti od zgoraj in razvijajoča se Sila Zavesti za kopreno bi s svojimi združenimi močmi z delovanjem na prebujeno zavest in voljo umskega človeškega bitja v hipu

uresničili prehod. Potem ne bi bilo več nobene potrebe po počasnem razvoju, ki za vsak korak potrebuje mnogo tisočletij, zaustavljajočem se in težavnem razvoju, ki ga je Narava izvajala v preteklosti v nezavednih bitjih Nevednosti.

Kakšna priprava je potrebna za nadumsko preobrazbo? Prvič, povečan nadzor posameznika nad svojo lastno naravo in vedno bolj zavestno sodelovanje v dejavnosti Nadnarave.

Prvi pogoj za to spremembo je, da bi se umski Človek, kakršni smo sedaj, notranje zavedel in polastil svoje lastne globlje postave bivanja in njenih procesov. Postati mora dušno in notranje umsko bitje, gospodar nad svojimi energijami, nič več biti suženj vzgibov nižje Prakriti, ki jo mora obvladovati, varno ustaljen v svobodni harmoniji z višjo postavo Narave ... Pri človeškem umu se najprej pojavi nekakšen opazujoči razum, ki upošteva vse, kar je storjenega, nekakšna volja in izbira, ki postaneta zavestni. Vendar pa je zavest še vedno omejena in površinska. Omejeno in nepopolno je tudi spoznavanje; gre za delno dojetje, polovično razumevanje, ki tava in je večinoma empirično, ali pa je – če že je razumsko – razumsko v obliki konstruktov, teorij in obrazcev. Še nikjer ni sijajnega videnja, ki spoznava z neposrednim doumevanjem in jih ureja s spontano natančnostjo skladno s tem videnjem, glede na shemo resnice, ki je v njih. Čeprav obstaja določen element instinkta, intuicije in uvida, ki ima nekatere začetke te zmožnosti, je normalna značilnost človeške inteligentnosti poizvedujoči razum ali reflektivno razmišljanje, ki opazuje, domneva, sklepa in z muko pride do zasnovane resnice, do izgrajene sheme spoznanja in do preudarno urejene dejavnosti.

Samo svobodna in v celoti intuitivna zavest bo zmožna videti in zapopasti s pomočjo neposrednega stika in prodornega zrenja

ali naravnega občutka za resnico, izhajajočega iz enosti in istosti, ki sta podlaga stvari, ter urediti delovanje Narave skladno z resnico narave. To bi bilo resnično sodelovanje posameznika pri delovanju občine Sile zavesti. Posamezni Puruša bi postal gospodar nad svojo lastno izvajalsko energijo, istočasno pa tudi zavestni družabnik, dejavnik, orodje kozmičnega Duha pri delovanju vesoljne Energije. Vesoljna Energija bi delovala prek njega, toda tudi on bi deloval prek nje in usklajenost intuitivne resnice bi iz tega dvojnega delovanja napravila eno samo. Naraščajoče zavestno sodelovanje te višje in bolj intimne vrste mora biti ena od spremljevalk prehoda iz našega današnjega stanja v nadnaravno stanje.

Tako naj bi individualnost postala vedno bolj močna in učinkovita sorazmerno s tem, koliko se sama udejanja kot središče in tvorba vesoljnega in presežnega Bitja in Narave. Kajti s tem, ko je sprememba napredovala, energija posameznika ni več omejena energija uma, življenja in telesa, pri čemer se je začela. Bitje naj bi vzniknilo v večjo luč Zavesti in večje delovanje Sile, ki bi si ju nadelo – čeprav bi se ti pojavili v njem in se vanj spustili, ga prevzeli. Njegovo naravno bivanje bi bilo ureditev višje Moči, prekumske in nadumske Sile Zavesti, moči izvirne božanske Šakti. Vse razvojne procese bi čutili kot dejanje najvišje in občine Zavesti, višje in vesoljne Sile, ki dela na način, kakršnega si izbere, na kateri koli ravni, v okviru meja, ki si jih sama določi, kot zavestno delovanje presežnega in kozmičnega Bitja, dejanje vseмогоčne in vsevedne Matere Sveta, ki dviga bitje vase, v svojo nadnaravo. Namesto Narave Nevednosti s posameznikom kot svojim zaprtim območjem in nezavednim ali polzavednim orodjem bi obstajala Nadnarava božanske Gnoze in posameznik bi bil njeno zavestno, odprto in svobodno območje in orodje,

udeleženec v njenem delovanju, zaveden njenega namena in procesa ter zaveden tudi svoje lastne večje Biti, obče, presežne Stvarnosti in svoje lastne Osebe kot neomejeno ene z njo, pa vendar posamično bitje Njenega bivanja, orodje in duhovno središče.

Pogoj za usmeritev k Nadnaravi je najprej odprtje k tej udeležbi v njenem delu, nadumska preobrazba. Ta preobrazba je namreč izpolnitev prehoda od mračne ubranosti slepega avtomatizma, s katerim začne Narava pot k sijajni avtentični spontanosti, nezmotljivemu gibanju samoobstoječe resnice Duha. Razvoj se pričinja z avtomatizmom Snovi in nižjega življenja, pri čemer vse implicitno uboga gon Narave, mehanično izpolni njen zakon bivanja in zato uspe ohranjati ubranost svoje omejene vrste bivanja in delovanja. Nadaljuje se preko plodne zmešnjave uma in življenja človeštva, ki ga žene njegova nižja Narava, a se bojuje, da bi ušel njenim omejitvam, jo obvladal, vodil in uporabljal. Požene v večjo spontano ubranost in avtomatično samoohranilno dejavnost, ki je utemeljena na duhovni Resnici stvari. Na tej višji ravni bo zavest videla to Resnico in sledila njenim energijam ob polnem spoznanju, z intenzivnim sodelovanjem in instrumentalnim mojstrstvom, s popolno radostjo v delovanju in bivanju. Obstajala bo sijajna in radostna popolnost enosti z vsem namesto slepega in trpečega podrejanja posameznika občemu; v vsakem trenutku bo presežna Nadnarava razsvetljevala in obvladovala delovanje občega v posameznem in posameznega v občem.

Drugi pogoj obsega zavestno ubogljivost, predajo našega celotnega bitja luči, resnici in sili od zgoraj.

Toda ta najvišji pogoj je težak in očitno mora miniti precej časa za njegovo izpolnitev. Ne zadostujeta samo udeležba in

pristanek Puruše na prehod. Pristati in sodelovati mora tudi Prakriti. Ni dovolj, da privolita samo osrednje mišljenje in volja, ampak morajo vsi deli našega bitja pristati in se predati zakonitosti duhovne Resnice. Vsi se morajo naučiti ubogati vlado zavestne božanske Moči. Obstajajo trdovratne težave v našem bitju, ki se porajajo iz njegove razvojne zgradbe in se borijo proti takšnem pristanku. Nekateri od teh delov so namreč še vedno podrejeni nezavednemu in podzavestnemu ter nižjemu avtomatizmu navade ali t. i. zakonitosti narave: mehanični navadi uma, navadi življenja, navadi instinkta, navadi osebnosti, navadi značaja, ukoreninjenim umskim, vitalnim in fizičnim potrebam, pobudam, željam naravnega človeka, starim delovanjem vseh vrst, ki so tako globoko zakoreninjeni, da se zdi, kot da bi morali izkopati kot prepad globoke temelje, da bi jih lahko izruvali ... Na vsakem koraku prehoda je potreben pristanek Puruše, obenem pa je za spreminjajoče delovanje višje moči potreben tudi pristanek vsakega dela narave posebej. Dalje je potrebno, da je umsko bitje v nas zavestno samousmerjeno k tej spremembi, k tej zamenjavi stare narave z Nadnaravo, k temu preseganju. Drugi pogoj, ki ga mora bitje počasi in s težavo doseči, preden lahko postane nadumska preobrazba sploh možna, je vladanje zavestne ubogljivosti višji resnici duha, predaja celotnega bitja luči in moči, ki prihajata iz Nadnarave.

Sledi torej, da morata dušna in duhovna preobrazba že doseči določeno stopnjo, biti morata kolikor toliko popolni, preden sploh pride do kakršnega koli začetka tretje in dovršujoče nadumske spremembe. S to dvojno spremembo se namreč samovolja Nevednosti popolnoma spremeni v duhovno ubogljivost preoblikujoče resnice in volje večje Zavesti Neskončnega. Preden lahko dosežemo odločilnejšo stopnjo, na kateri bo stanje samodarovanja vsega bitja Najvišji Biti in Najvišji Naravi

lahko postalo popolno in celovito, je treba navadno prehoditi dolgo, težko obdobje nenehnega prizadevanja, vlaganja energije in vzdržnosti osebne volje, imenovano tapasja.

Tretji pogoj je združitev celotnega bitja okrog prave biti in odprtje posameznika kozmični zavesti.

Za nadumsko spremembo pa je potreben še en pogoj: poenotenje vsega bitja, tako da podremo zid med notranjo in zunanjo naravo – prestavimo in osrediščimo zavest iz zunanje v notranjo bit, se na tej novi osnovi trdno utemeljimo, navadimo delovati iz notranje biti, njene volje in videnja ter odpremo navzgor iz posamične v kozmično zavest. Zavajali bi se, če bi upali, da se bo najvišja Zavest Resnice naselila v ozki obliki našega površinskega uma, srca in življenja, pa naj bo še tako usmerjena k duhovnosti. Prej se morajo odpreti vsa notranja središča in sprostiti delovanje vse njihove zmožnosti, dušna bit mora biti odstrta in vladati bitju. Če te prve spremembe, ki utemelji bitje v notranji in širši, jogijski namesto navadni zavesti, ni bilo, ni mogoča večja sprememba. Poleg tega se je moral posameznik že dovolj poobčiti, predelati je moral svoj posamični um v brezmejnost kozmične umskosti, povečati in poživiti svoje posamično življenje v takojšnje občutenje in neposredno doživljanje dinamičnih gibanj vesoljnega življenja, odpreti stike svojega telesa s silami vesoljne Narave, preden lahko postane sposoben spreminjati tisto, kar presega sedanjí kozmični obrazec, in ga dvigne nad nižjo poloblo občega v zavest, ki pripada njegovi duhovni višji polobli. Poleg tega se mora že zavedati višje duhovne Luči, Moči, Spoznanja in Anande, biti prežet z njihovimi spuščajočimi se vplivi in preroben z duhovno spremembo.

Duhovni razvoj sledi logiki postopnega razvijanja. Nov

odločilni korak lahko napravi samo potem, ko je bil prejšnji dovolj obvladan. Čeprav je mogoče prebaviti ali preskočiti določene manjše spremembe s hitrim in strmim vzponom, se mora zavest vrniti in si zagotoviti, da so prehojena tla zanesljivo priključena k novemu stanju. Res je, da osvojitve Duha pomeni, da v enem življenju ali nekaj življenjih izvedemo postopek, ki bi ob navadnem poteku v Naravi zajemal počasen in negotov postopek dolgih stoletij ali celo tisočletij. Toda to je vprašanje hitrosti, s katero prekoračimo stopnice. Večja ali osredotočena hitrost ne odpravlja stopnic ali potrebe po tem, da jih prekoračujemo eno za drugo. Povečana hitrost je mogoča samo zato, ker je prisotno zavestno sodelovanje notranjega bitja in je moč Nadnarave že na delu v napol preobraženi nižji naravi, tako da lahko korake, ki bi jih sicer morali napraviti s poizkušnji v temi Nezavestnega ali Nevednosti, opravimo v vedno močnejši luči in moči Spoznanja.

Štirje koraki vzpona od človeške inteligentnosti k Nadumu so:

1. Višji Um

Naš prvi odločilni korak iz človeške inteligentnosti, naše običajne umskosti, je vzpon v višji Um, um, ki ni več mešanica luči in mraka ali napol luči, temveč širša jasnost duha. Njegova osnovna tvarina je občutek enosti bitja z močno mnogostransko dinamizacijo, ki je zmožna oblikovati mnogotere vidike spoznanja, poti delovanja, oblike in pomene nastajanja vsega, o čemer obstaja notranje vedenje ... Je sijoč miselni um, um iz Duha porojenega pojmovnega spoznanja. Značilnost tega večjega uma spoznanja je zavedanje vsega, kar izhaja iz prvobitne istosti, kar posreduje resnico istosti, ki je v notranjosti, hitro in zmagovito, mnogotero dojema in izraža lastne zamisli

ter jih s pomočjo Ideje učinkovito uresničuje.

Toda v tem večjem Mišljenju ni nobene potrebe po iskanju in samokritičnih sklepanjih, tudi ne logičnega pomikanja od ene stopnje do druge proti zaključku, nobenega mehanizma izražanja ali vsebovanih dedukcij in sklepov, nobenega strukturiranja ali preudarnih zvez med idejami, da bi prišli do urejenega rezultata ali izida spoznanja ...

Ta višja zavest je Spoznanje, ki se oblikuje na temelju samoobstoječega zavedanja vsega in razodeva del svoje celovitosti, ubranost svojih pomenov, izoblikovanih v mislih. Prosto se lahko izraža v posameznih idejah, toda njegov najbolj značilen vzgib je množično osmišljanje, sistem ali celota videnja resnice z enim samim pogledom. Odnosi med idejami, med resnicami niso postavljeni na osnovi logike, ampak so predhodno obstoječi in se pojavljajo že očitni v popolni celoti. Obstaja nekakšna posvetitev v oblike večno prisotnega, a doslej nedejavnega spoznavanja, ne nekakšen sistem zaključkov iz premis ali podatkov. To mišljenje je samorazkrivanje večne Modrosti, ne pa doseženo spoznanje.

Takšen je Višji Um po svojem spoznavnem vidiku. Obstaja pa tudi vidik volje, dinamičnega izvajanja Resnice. Tu ugotovimo, da ta večji, bolj sijajni Um vedno deluje na ostalo bitje, na umsko voljo, srce in njegove občutke, na življenje, na telo prek moči misli, prek sile idej. Skuša prečiščevati s pomočjo spoznanja, posredovati z notranjo močjo spoznanja. Idejo nam položi v srce ali življenje kot silo, ki naj bi jo sprejeli in izpeljali. Srce in življenje se zavesta ideje in se odzoveta njenim dinamizmom in njihova tvarina se pričinja sama spreminjati v tem smislu, tako da čustva in dejanja postanejo

vibracije te višje modrosti, z njo prepojena, napolnjena s čustvom in njegovim pomenom. Podobno so s to močjo in potrebo po samoizražanju nabiti volja in življenjski nagibi. Ideja deluje celo na telo, tako da na primer močna misel in volja po zdravju zamenja njegovo vero v bolezen in njegov pristanek nanjo, ali pa ideja po moči prikličje v tvarino moč, gibanje, vibracijo moči. Ideja proizvede tudi sebi lastno obliko in jo vsili naši umski, življenjski ali snovni tvarini. Na ta način poteka prvo delovanje višjega uma. Celotno bitje napolni z novo in višjo zavestjo, položi temelje za spremembo in ga pripravi za višjo resnico bivanja.

2. Razsvetljeni Um

Ta večja Sila je sila Razsvetljenega Uma, ki ni več Um višje Misli, ampak duhovna luč. Tu se jasnost duhovne inteligence in njena spokojna dnevna luč umakneta ali podredita močnemu siju, blišču in razsvetljenju duha. Od zgoraj prodre v zavest igra bliskov duhovne resnice in moči ter doda spokojnemu in širnemu razsvetljenju in velikanskemu spustu miru, ki ga označuje ali spremlja delovanje obsežnejšega pojmovno-duhovnega počela, ognjevitost v nemo uresničenju in očarljiv zanos spoznanja. To delovanje navadno ovija izliv notranje vidne luči. Treba je namreč pripomniti, da v nasprotju z našimi običajnimi pojmovanji luč ni prvenstveno snovna stvaritev in da občutek videnja luči, ki spremlja notranje razsvetljenje, ni zgolj subjektivna vidna podoba ali simbolični pojav. Luč je v prvi vrsti duhovno razkrivanje razsvetljujoče in ustvarjalne božanske Resničnosti, snovna luč pa je samo njena posledična ponazoritev ali pretvorba v Snov za namene snovne energije. Ta spust prinaša s seboj tudi večjo dinamiko, zlat gon, sijajen 'enthusiasmos' notranje sile in moči, ki nadomesti sorazmerno počasen in preudaren pretok Višjega Uma s hitro, včasih živah-

no, skoraj nasilno spodbudo za hitro preobrazbo.

Razsvetljeni um ne deluje predvsem z razmišljanjem, ampak z videnjem. Misel je pri njem samo podrejen vzgib, ki izraža videnje. Človeški um, ki se pretežno zanaša na mišljenje, razume to kot najvišji ali glavni proces spoznavanja, toda po duhovni razvrstitvi je mišljenje drugoten, ne pa nepogrešljiv proces.

Zavest, ki poteka prek videnja, zavest vidca, je večja zmožnost za spoznavanje kot zavest misleca. Zaznavna zmožnost notranjega vida je večja in neposrednejša kot zaznavna zmožnost mišljenja. Duhovni občutek je tisti, ki se nekoliko polasti substance Resnice in ne samo njene podobe. Poleg tega oriše podobo in istočasno ujame njen pomen, lahko pa jo tudi utelesi s finejšim in smejeje razodevajočim obrisom, širšim razumevanjem in zmožnostjo celotnosti, kot to zmora mišljenjsko pojmovanje.

3. Intuitivni Um

Toda ti dve stopnji vzpona imata svoj vpliv in lahko dosežeta svojo združeno popolnost samo s sklicevanjem na tretjo raven. Svoja spoznanja, ki jih spreobračata v misel ali videnje in prinašata k nam za preobrazbo uma, namreč izpeljeta iz višjih vrhov, kjer prebiva intuitivsko bitje. Intuicija je zmožnost zavesti, ki je še bližje in bolj intimna z izvirnim spoznavanjem prek istenja, saj je vedno nekaj, kar vzkipi neposredno iz skrite istosti ... Ta bližnja zaznava je več kot vid, več kakor pojem. Je posledica dotika, ki prodira in razkriva ter v sebi prinaša videnje in pojmovanje kot del samega sebe ali kot svojo naravno posledico. Skrita in speča istost, ki si še ni opomogla, se še vedno spominja ali z intuicijo posreduje svojo lastno vsebino in intimnost samoobčutenja ali samovidenja stvari, svoje luči

resnice, svoje prevladujoče in samodejne gotovosti.

V človeškem umu je intuicija celo takšno pomnjenje resnice ali prenašanje resnice ali pa razkrivajoč preblisk ali sij, ki prodre v veliko maso nevednosti ali skozi zastor nezavestnega. Toda videli smo, da je podvržena umskemu vdoru ali prekrivanju, prestrezanju in nadomeščanju. Obstaja tudi mnogostranska možnost napačnega razlaganja, ki se postavi na pot čistosti in polnosti njenega delovanja. Še več. Na vseh ravneh bivanja so navidezne intuicije, ki so bolj sporočila kot pa intuicije, ki imajo zelo različen izvor, vrednost in značaj. Iracionalnega 'mistika', tako imenovanega, ker za pravega mistika ni dovolj, da zavrne razum in se zanaša na vire misli ali dejanj, ki jih ne razume, pogosto navdihujejo takšna sporočila na vitalni ravni iz temačnega in nevarnega vira. V teh okoliščinah se moramo zanesti v glavnem na razum in se nagibamo celo k obvladovanju namiga intuicije – ali psevdointuicije, ki je pogostejši pojav – z opazujočim in razločujočim razumom, saj v svojem razumskem delu čutimo, da sicer ne moremo biti gotovi, kaj je resnično in kaj pomešano ali ponarejeno ali napačno. Toda to za nas predvsem znižuje vrednost koristnosti intuicije, kajti razum na tem področju ni zanesljiv sodnik, saj so njegove metode drugačne, začasne, negotove, nekakšno razumsko iskanje, čeprav se samo zase v svojih sklepih resnično zanaša na prikrito intuicijo, saj brez takšne pomoči ne more izbrati svoje smeri ali priti do kakršnih koli prepričljivih ugotovitev. To svojo odvisnost skriva s postopkom preiščenih sklepov ali preverjenih domnev. Intuicija, ki jo je presodil razum, preneha biti intuicija in ima lahko samo moč razuma, za katerega ne obstaja nikakršen notranji vir neposredne gotovosti. Celó če postane um pretežno intuitiven, se zanaša na svoj del višje zmožnosti, ostane usklajenost njegovih spoznav in njegovih ločenih dejavnosti (saj v umu ta vedno izgleda kot niz

med seboj nepopolno povezanih prebliskov) težko uresničljiva tako dolgo, dokler ta nova umskost nima zavestne zveze s svojim nadrazumskim virom ali pa samopovečujočega dostopa do višje ravni zavesti, na kateri je intuitivno delovanje čisto in prirojeno.

Intuicija je vedno nekakšen rob ali žarek, nenaden pojav višje luči. V nas je nekakšno izstopajoče rezilo, ostrina ali točka oddaljene nadumske luči, ki prodira v vmesno tvarino uma resnice nad nami, z njo prikrojena pa vstopa v našo običajno nevedno umsko tvarino, ki jo zelo zaslepljuje. Na višji ravni, od koder prihaja in kjer je doma, pa v luči ni primesi in je zato popolnoma in čisto pristna; njeni žarki niso ločeni, ampak povezani ali strnjeni v igro valov tistega, čemur bi v sanskrtski pesniški prisposobi skorajda lahko rekli morje ali množica 'stalnih bliskov'. Ko se kot odziv na vzpon naše zavesti na njeno raven ali kot posledica tega, da smo našli čisto pot za stik z njo, prične spuščati v nas izvorna Intuicija, se lahko nadaljuje kot igra prebliskov, ki so bodisi posamični ali pa delujejo nepretrgano. Toda na tej ravni postane razumsko presojanje popolnoma neuporabno. Lahko deluje le kot opazovalec ali zapisnikar, ki razume ali beleži sijajnejše namige, sodbe ali razločevanja višje moči. Da bi izpolnila ali preverila posamično intuicijo ali razločevala njen značaj, njeno uporabo, omejitve, se mora sprejemajoča zavest zanašati na drugo vzporedno intuicijo ali pa biti sposobna priklicati obsežnejšo intuicijo, ki bo sposobna postaviti vsako stvar na svoje mesto. Ko se je enkrat začel potek spreminjanja, je nujna popolna preobrazba tvarine in dejavnosti uma v tvarino, obliko in moč intuicije. Dotlej, dokler je potek zavesti odvisen od nižje razumskosti, ki služi intuiciji, ji pomaga ali jo uporablja, je lahko rezultat samo preživetje zmesi Spoznanja in Nevednosti, ki ga je povečala ali mu pomagala višja luč in sila, ki deluje v njegovih delih Spoznanja.

Intuicija ima štiri zmožnosti: zmožnost razodevajočega videnja resnice, zmožnost navdiha ali slišanja resnice, zmožnost, da se dotakne resnice ali da neposredno dojame pomen, kar je sorodno običajni naravi njenih posegov v naše umsko razumevanje, zmožnost pravega in samodejnega razločevanja urejenega in točnega razmerja med resnicami. To je četvero zmožnosti Intuicije. Zaradi tega lahko Intuicija opravlja vse dejavnosti razuma, vključno s funkcijo logičnega razumevanja, katere naloga je ugotoviti prava razmerja med stvarmi in prave odnose med idejami, vendar po lastnem višjem postopku in s koraki, ki ne opešajo in se ne spotaknejo.

4. Prekum

Naslednji korak pri vzpenjanju nas pripelje do prekuma. Sprememba k intuiciji je lahko samo uvod v to višjo duhovno uverturo. Toda videli smo, da je nadum, celo takrat ko je v svojem delovanju izbiren in nepopoln, še vedno zmožnost vesoljne zavesti, počelo univerzalnega spoznanja, ki prinaša s seboj luč, ki jo je odposlala nadumska Gnoza. Zato je prekumski vzpon in spust v celoti mogoče izvesti samo z odpiranjem v vesoljno zavest. Ne zadostuje, da se visoko in krepko odpre navzgor posameznik – navpičnemu vzponu proti Luči na vrhu je treba dodati obsežno vodoravno širjenje zavesti v nekakšno celotnost Duha ... Ko se prekum spusti, se prevladujoči vpliv osredinjajočega občutka ega popolnoma podredi, izgubi v širjavi bitja in končno odpravi. Zamenjata ga široka vesoljna zaznava in občutek neomejene vesoljne biti in gibanja. Še vedno se lahko nadaljujejo mnogi vzgibi, ki so bili prej na zunaj egocentrični, toda pojavljajo se kot tokovi ali valčkov vesoljni širjavi. Misli se večinoma ne zdijo več, kot da izhajajo posamično v telesu ali osebi, ampak se pojavljajo od zgoraj ali pa vstopajo v nas na vesoljnih umskih valovih. Vsako

posamično videnje ali razumevanje stvari je sedaj razodetje ali razsvetlitev tistega, kar smo videli ali dojeli, toda vir razodetja ni v posamičnem jazu, ampak v vesoljnem spoznanju. Občutenja, čustva, občutke čutimo podobno kot valove iz iste vesoljne brezmejnosti, ki pljuskujejo ob subtilno in grobo telo ter dobijo odmev individualnega središča vesoljnosti. Telo je le majhna opora ali še manj, točka razmerja, za delovanje obsežne vesoljne ureditve. V tej brezmejni širjavi lahko v celoti izgine ne samo ločeni ego, temveč vsak občutek posamičnosti, celo podrejene ali instrumentalne posamičnosti. Ostanejo samo vesoljno bivanje, vesoljna zavest, vesoljna radost, igra vesoljnih sil. Če občutimo radost ali središče Sile v tistem, kar je bilo osebni um, življenje in telo, to ni z občutkom osebnosti, ampak kot področje pojavljanja, ta občutek radosti ali delovanja Sile pa ni omejen na osebo ali na telo, ampak ga je mogoče občutiti na vseh točkah v neomejeni zavesti enosti, ki prežema vse. Obstaja pa lahko več oblik prekumske zavesti, kajti prekom je zelo gnetljiv in je področje mnogih možnosti. Namesto neosredinjene in prostorsko nedoločene razpršenosti gre lahko za občutek vesolja v nas samih ali občutek, kot da smo vesolje. Toda tudi v tem primeru ta bit ni ego, je podaljšanje svobodne in čiste bistvene zavesti samega sebe ali pa poistenje z Vsem – raztezanje ali poistenje, ki opredeljuje vesoljno bitje, občega posameznika ... V prehodu proti Nadumu teži to osredinjajoče delovanje k odkritju pravega posameznika in zamenjuje mrtvi ego. Teži k odkritju bitja, ki je po svojem bistvu eno z najvišjo Bitjo, v podaljškem eno s splošnim, pa vendar vesoljno središče in obod posebnih dejanj Neskončnega.

Prekumska sprememba je končni in dovršilni vzgib dinamične duhovne preobrazbe. Je najvišje možno dinamično stanje Duha na duhovni umski ravni. Prevzame vse, kar je na

treh stopnjah pod njim, in povzdigne njihovo značilno delovanje do njihove najvišje in največje zmožnosti, jim doda vesoljno širino zavesti in sile, ubrano usklajenost spoznanja in še raznoterejšo radost bivanja. Toda obstaja več razlogov, ki izhajajo iz njegovega lastnega značilnega stanja in zmožnosti, ki mu preprečujejo, da bi bil končna možnost duhovnega razvoja. Je zmožnost, čeprav najvišja, nižje poloble; čeprav je njegova podlaga vesoljna enost, gre pri njegovem delovanju za ločevanje in medsebojno delovanje, ki izhaja iz igre mnogoterosti. Njegova igra je, kot igra vsakega Uma, igra možnosti. Čeprav ne deluje v Nevednosti, ampak s poznanjem resnice teh možnosti, jih še vedno izvaja prek neodvisnega razvoja njihovih zmožnosti.

Za preobrazbo celotnega Nezavednega ne zadostuje spust Prekuma. To lahko doseže samo Nadumska Sila.

V zemeljskem razvoju prekumski spust ne bi mogel v celoti preobraziti Nezavednega. Vse, kar bi lahko dosegel, bi bilo, da bi pri vsakomer preobrazil celotno zavestno bitje, notranje in zunanje, osebno in obče neosebno, v svojo lastno stvarino in bi to vsilil Nevednosti ter jo razsvetlil v vesoljno resnico in spoznanje. Toda ostala bi podlaga Nezavednega. Bilo bi tako, kot da bi sonce in njegov sistem svetila v prvotni vesoljni temi ter osvetljevala vse, kolikor daleč bi segali žarki, tako da bi vsi, ki bi živeli v luči, čutili, kot da v njihovem življenjskem izkustvu sploh ni teme. Zunaj tega področja ali izkustvenega območja pa bi še vedno obstajala prvotna tema, in ker je v prekumski zgradbi mogoče vse, bi lahko ponovno vdrla na ta otok luči, ki je nastal v njenem cesarstvu ... Ob tolikšnem razvoju tudi ne bi bilo nobene varnosti pred vlekom težnosti Nezavednega navzdol, ki razkroji vse, kar sta v njem zgradila življenje in um,

požre vse, kar iz njega nastane ali mu je bilo vsiljeno, ter vse razkroji v prvotno tvarino. Osvoboditev pred tem vlekom Nezavednega in zagotovljeno podlago za nenehen božanski ali gnostični razvoj bi lahko dosegli le s spustom Naduma v zemeljski obrazec, ki bi vanj vnesel najvišjo postavbo, luč in dinamis Duha ter s tem prepojil in preobrazil nezavednost snovne podlage. Na tej ravni razvojne Narave se morata končno zgoditi prehod iz Prekuma v Nadum in spust Naduma.

Preobrazbo človeške narave je mogoče doseči samo takrat, ko je tvarina bitja tako prepojena z duhovnim počelom, da so vsi njeni vzgibi spontan dinamizem in uglašen proces Duha. Toda celo takrat, ko višje moči in njihove intenzivnosti prodro v tvarino Nezavednega, se soočijo s to slepo nasprotujočo Nujnostjo in se podredijo tej omejujoči in zmanjšujoči zakonitosti nezavestne tvarine. Ta jim nasprotuje s svojimi močnimi zahtevami utrjene in neizprosne Zakonitosti, sooča zahteve po življenju z zakonitostjo smrti, povpraševanje po Luči s potrebo po pomoči sence in ozadjem teme, samostojnost, svobodo in dinamizem Duha z lastno silo po prilagajanju z omejitvami, razmejitev z nezmožnostjo, utemeljitev energije s počitkom izvirne Inercije. Za vsemi temi zanikanji je okultna resnica, ki se je lahko loti samo Nadum s svojo zgladitvijo nasprotij v prvotni Stvarnosti in tako odkrije pragmatično razrešitev uganke. Samo nadumska Sila lahko povsem preseže to težavo temeljnega Nezavestnega, saj z njo nastopi nasprotni in jasni imperativ Nujnosti, ki je v temelju vsega ter je izvirna in končna samoopredeljujoča sila resnice samoobstoječega Neskončnega. Samo ta večja, jasna duhovna Nujnost in njen samostojni imperativ lahko preženeta ali popolnoma prepojita, spreobrneta vase in tako nadomestita slepo Ananke Nezavednega.

8. poglavje Gnostično bitje

Težave pri razumevanju in opisovanju nadumske narave izhajajo iz dejstva, da je ta v svojem najbolj notranjem bistvu zavest in moč Neskončnega.

Ko v svojem mišljenju dosežemo mejo, na kateri razvoj uma v Prekum preide v razvoj Prekuma v Nadum, se soočimo s težavo, ki je skorajda nepremagljiva. Nagibamo se namreč k temu, da iščemo neko natančno predstavbo, nekakšen jasen opis nadumskega ali gnostičnega bivanja, s katerim se ukvarja razvojna Narava v nevednosti. Ko pa zavest prestopi skrajno mejo povečičanega uma, zapusti območje značilnega delovanja in uide oprijemu umskega zaznavanja in spoznavanja ... Naše navadno zaznavanje, predstavljanje ali formuliranje duhovnih in posvetnih zadev je umsko, po gnostični spremembi pa razvoj prečka črto, onkraj katere se dogaja najvišji in koreniti preobrat zavesti, zato merila in oblike umskega dožemanja ne zadostujejo več. Za umsko razmišljanje je težko razumeti ali opisati nadumsko naravo.

Umska narava in umsko mišljenje temeljita na zavesti končnega, nadumska narava pa je po svojem ustroju zavest in moč Neskončnega. Nadumska Narava vidi vse z vidika enosti in gleda na vse stvari, celo največjo mnogoterost in različnost in celo tisto, kar je za um največje nasprotje, v luči enosti. Njena volja, ideje, počutja in občutki so iz tvarine enosti in tudi njena dejanja izhajajo iz te osnove. Umska narava pa nasprotno temu misli, vidi, hoče, čuti in občuti z razločevanjem kot svojim izhodiščem, zato je njeno razumevanje enosti le skonstruirano. Celotako, ko doživlja enost, mora iz nje delovati na temeljih omejitev in razlik. Nadumsko, božansko življenje pa je življenje bistvene, spontane in v sebi prisotne enosti. Um ne more do potankosti napovedati, kakšna naj bi bila nadumska sprememba v svojih delih življenjskega delovanja in zunanjem obnašanju, ali zanjo določiti oblik, ki jih bo ustvarila za posamično in skupinsko bivanje.

Lahko pa se opiše splošen potek prehoda iz Prekuma v Nadum in izoblikuje predstavo o nadumskem bivanju v njegovi začetni stopnji.

Ta prehod je stopnja, na kateri lahko nadumska gnoza prevzame vodstvo razvoja od prekuma in zgradi prve temelje svoje značilne pojavnosti in nezakritih dejavnosti. Zato ga mora označiti odločen, a dolgo pripravljen prehod iz razvoja v Nevednosti k vedno bolj napredujočemu razvoju v Spoznanju. Ne bo šlo za nenadno razodetje in dovršitev absolutnega Naduma in nadumskega bitja, kot sta na lastni ravni, hitre apokalipse resnice zavedajočega se zavestnega bivanja, vedno samoizpolnjenega in popolnega v samospoznanju. Šlo bo za pojav nadumskega bitja, ki se spušča v svet razvojnega postajanja in oblikovanja samega sebe v njem, razgrinjanje zmožnos-

ti gnoze v zemeljski naravi.

To razodetje lahko prevzame obrazec resnice zavedajočega se bivanja, ki je utemeljeno na v sebi prisotnem samospoznanju, istočasno pa prevzame vase umsko naravo ter naravo življenja in snovnega telesa. Kajti nadum kot zavest resnice Neskončnega ima v svojem dinamičnem počelu neskončno moč svobodnega samoodločanja. V sebi lahko ohranja vse spoznanje, pa vendar vložiti v oblikovanje samo tisto, kar je potrebno na vsaki stopnji razvoja. Oblikuje vse, kar koli je skladno z božansko Voljo v pojavnosti in resnico stvari, ki naj bi se pojavila. S to močjo lahko ohranja svoje spoznanje, skriva svoj lastni značaj in postavo delovanja ter razodene Prekum in pod Prekumom svet nevednosti, v katerem bitje na svoji površini ne bo prepoznalo nadzora prežemajočega Nezavestnega ali se mu celo predalo. Toda na tej novi stopnji se bo dvignila nadeta zavesa ...

Nadumsko ali gnostično bitje bo popolna dovršitev duhovnega človeka.

V Nevednosti prvenstveno rastemo zato, da bi vedeli in delovali, ali natančneje povedano, zato da bi v nekaj zrastle, da bi s pomočjo spoznanja do nečesa prišli, da bi nekaj opravili. Ker smo nepopolni, nismo zadovoljni s svojim bivanjem, zato si moramo z delom in težavo prizadevati, da rastemo v nekaj, kar nismo. Nevedni in obremenjeni z zavestjo naše nevednosti, moramo doseči nekaj, s čimer bomo imeli občutek, da vemo. Omejeni z nesposobnostjo moramo loviti moč. Prizadeti z zavestnim trpljenjem moramo poskušati storiti nekaj, s čimer bomo ujeli nekaj veselja ali zgrabili nekaj zadovoljujoče resničnosti življenja. Res je ohranjanje lastnega bivanja naša prva naloga in potreba, toda to je le izhodišče, saj zgolj ohranjanje nepopolnega bivanja, popestrenega s trpljenjem, ne more

zadoščati kot cilj našega bivanja. Instinktivno hotenje po obstajanju, užitek obstajanja, kar je vse, kar lahko Nevednost izdela iz skrite Moči in Anande, ki je v ozadju, je treba nadomestiti s potrebo po delovanju in postajanju. Toda kaj delati in kaj postaviti, nam ni povsem znano. Dobimo toliko znanja, kolikor moremo, toliko moči, čistosti, miru, kolikor moremo, dobimo radost in postanemo, kar lahko postanemo. Vendar pa se naši cilji in naše naprezanje pri njihovem doseganju in tisto malo, kar lahko obdržimo kot naše dosežke, sprevrže v zanke, s katerimi smo vezani. Prav te stvari nam postanejo predmet življenja. Da bi spoznali svoje duše in bili to, kar smo, kar bi moral biti temelj našega pristnega bivanja, je skrivnost, ki nam uide v naši zaposlenosti z zunanjim učenjem, z zunanjeim izgrajevanjem znanja, z dosežki zunanjih dejanj, zunanjo radostjo in ugodjem. Duhovni človek je nekdo, ki je odkril svojo dušo. Našel je svojo bit in v njej živi, se je zaveda in se je veseli. Za izpopolnitev svojega bivanja ne potrebuje ničesar zunanjega. Izhajajoč iz te nove podlage prevzame gnostično bitje naše nevedno postajanje in ga spreobrne v sijajno postajanje spoznanja in uresničene moči bivanja. Vse, kar je torej naš poskus biti v Nevednosti, bo izpolnil v Spoznanju. Vse spoznanje bo spreobrnil v pojavnost samospoznanja bivanja, vso moč in dejanja v moč in dejanja samomoči bivanja, vso radost v občo radost samobivanja. Odpadli bosta navezanost in omejenost, kajti na vsakem koraku in pri vsaki stvari bo obstajalo popolno zadovoljstvo samobivanja, luč zavesti, ki izpolnjuje samo sebe, zanos radosti in bivanja, ki najde samega sebe. Vsaka stopnja razvoja v spoznanju bo razvijanje te moči in volje bivanja in te radosti bivanja, svobodno postajanje, ki ga podpira občutek Neskončnega, blaženost Brahmana, sijajna podpora Presežnosti.

Gnoza je učinkovito načelo Duha, najvišji dinamizem

duhovnega obstajanja. Gnostični posameznik bi bil dovršitev duhovnega človeka. Ves njegov način bivanja, mišljenja, življenja, delovanja bi obvladovala moč velikanske vesoljne duhovnosti. Vse trojice Duha bodo za njegovo samozavedanje resnične in uresničene v njegovem notranjem življenju. Vse njegovo bivanje bi bilo zlito v enost s presežno in vesoljno Bitjo in Duhom. Vsa njegova dejanja bi izhajala iz najvišje Biti in božanske vladavine Duha nad Naravo. Življenje bi bilo zanj smisel Zavestnega Bitja, Puruše v njem, ki se je samoizrazilo v Naravi. Njegovo življenje, vse njegovo mišljenje, čustva in dejanja bi bili zanj napolnjeni s takim pomenom in zgrajeni na tistih temeljih njegove resničnosti. Čutil bi prisotnost Božanskega v vsakem središču svoje zavesti, v vsaki vibraciji njegove življenjske sile, v vsaki celici svojega telesa. V vsem delovanju svoje sile Narave bi se zavedal delovanj najvišje Matere sveta, Nadnarave. Svoje naravno bivanje bi videl kot postajanje in pojavljanje moči Matere sveta. V svoji zavesti bi živel in deloval v popolni presežni svobodi, popolnem veselju duha, popolni istosti s kozmično Bitjo in spontanem sočustvovanju z vsem v vesolju. Zanj bi bila vsa bitja njegove lastne biti, vse načine in zmožnosti zavesti bi čutil kot načine in zmožnosti svoje lastne občosti. Toda v tej vključujoči občosti ne bi bilo vezi z nižjimi silami, nobenega odklona od njegove lastne najvišje resnice. Kajti ta resnica bi zaobjela vse resnice stvari in ohranjala vsako na njenem mestu v razmerju do diferencirane ubranosti – ne bi dovolila nobene zmede, spopada, prekršitve meja, nobene pohabljenosti različnih harmonij, ki tvorijo celovito harmonijo. Njegovo lastno življenje in svet bi bila zanj kot popolno umetniško delo. Bilo bi kot stvarjenje kozmičnega in naravnega genija, ki je v svojem delovanju nezmotljiv, iz mnogokratnega reda. Gnostični posameznik bi bil v svetu in od sveta, hkrati pa bi ga tudi presegal s svojo zavestjo in živel v svoji Biti presežnosti nad njim. Bil bi vesoljen, ampak

osvobojen vesolja, posamezen, a ne omejen z ločevalno individualnostjo. Prava Oseba ni osamljena entiteta, njegova individualnost je vesoljna, kajti on individualizira vesolje: istočasno se božansko pojavlja v duhovnem ozračju presežne neskončnosti, kot vrh, ki sega nad oblake, kajti individualizira božansko Presežnost.

Postava Naduma je enost, izpolnjena z različnostjo; enost ne vsebuje uniformnosti.

Nadumska ali gnostična rasa bitij ne bi bila rasa, ki bi bila izdelana po enem samem tipu, ulita v en sam nespremenljiv vzorec, kajti postava naduma je enost, izpolnjena z različnostjo, in zato bi obstajala neskončna različnost v pojavljanju gnostične zavesti, čeprav bi bila ta zavest v osnovi in prav tako tudi po svoji zgradbi ter po svojem vserazodevajočem in vsezdružujočem redu še vedno ena ... V nadumski rasi, v spreminjanju njenih stopenj, bi posamezniki ne bili kot uliti po enem samem tipu individualnosti. Vsakdo bi bil različen od drugega, posebna tvorba Bitja, čeprav v temeljih biti in občutku enosti ter po načelu svojega bivanja eno z ostalimi.

Na nižjih stopnjah gnostičnega bitja bi obstajala omejitvev samoizražanja glede na različice narave, omejena popolnost pri oblikovanju kake plati, sestavine ali usklajenosti elementov neke božanske Celosti, omejen izbor zmožnosti kozmične podobe neskončno mnogovrstnega Edinega. Pri nadumskem bitju pa bo potreba po omejitvah popolnosti izginila, raznovrstnost ne bo omejena z omejenostjo, ampak z različnostjo moči in odtenka Nadnarave. Ista celost bitja in ista celost narave se bosta izražali na neskončno različnih oblikah, kajti vsako bitje bo nova celota, ubranost, samoenačenje edine Biti. Kaj bo

izraženo ali kaj zadržano v posameznem trenutku, ne bo odvisno od zmožnosti ali nezmožnosti, ampak od dinamične samoizbire Duha, njegove radosti samoizražanja, od resnice volje Božanskega in njegove radosti v posamezniku in, podrejeno, od resnice stvari, ki jih bo treba napraviti prek posameznika v skladnosti s celoto. Kajti popolni posameznik je kozmični posameznik, saj je naša posameznost lahko popolna samo takrat, ko smo vesolje prevzeli vase in ga presegli.

Nadumsko bitje bo uresničilo skladnost svoje posamezne biti s kozmično Bitjo, svoje posamezne volje in delovanja s kozmično Voljo in Delovanjem.

Nadumsko bitje bo zato, ker bo s svojo kozmično zavestjo videlo in čutilo vse kot samega sebe, tudi delovalo v tem smislu. Delovalo bo v vesoljni zavesti in uglašeni svoji posamezni biti s celotno bitjo, svoje posamezne volje s celotno voljo, svoje posamezne dejavnosti s celotno dejavnostjo. Kajti tisto, zaradi česar trpimo v svojem zunanem življenju in njegovih odzivih na notranje življenje, je nepopolnost naših razmerij s svetom, naša nevednost o drugih, naša neskladnost s celoto stvari, naša nezmožnost izenačiti naše zahteve do sveta z zahtevami sveta do nas. Obstaja konflikt, za katerega se zdi, da iz njega ni končnega izhoda, razen da pobegnemo od obeh, od sveta in od sebe – med našim samopotrjevanjem in svetom, kateremu vsiljujemo svoje samopotrjevanje, svetom, za katerega se zdi, da je za nas prevelik in da gre v gibanju v smeri proti svojemu cilju brezbrizno mimo naše duše, uma, življenja in telesa. Razmerje med našo smerjo in ciljem v odnosu do svetovnega nam ni jasno, in da bi se z njim uskladili, se mu moramo bodisi vsiliti in si ga podrediti ali pa zatreti same sebe in se mu podrediti, ali pa doseči težavno ravnovesje med obema

nujnostima razmerja med posamezno osebno usodo ter kozmično celoto in njenim skritim namenom. Za nadumsko bitje, ki bo živelo v kozmični zavesti, pa te težave ne bo, kajti ono bo brez ega, njegova kozmična posameznost bo poznala kozmične sile, njihova gibanja in njihov pomen kot del samega sebe, zavest resnice v njem bo vedela za prava razmerja na vsakem koraku in našla dinamični pravi izraz takšnega razmerja

Dejansko sta tako posameznik kot veselje istočasna in med seboj povezana izraza istega presežnega Bitja ...

Eno v biti z vsem, bo nadumsko bitje iskalo radosti samopajljanja Duha v sebi, enako pa tudi radosti Božanskega v vsem: posedovalo bo kozmično veselje in bo tista moč, ki bo drugim prinesla blaženost Duha in veselje bivanja. Saj bo njihovo veselje del njegovega lastnega veselja bivanja. Skrb za dobro vseh, poistenje z veseljem in žalostjo drugih so opisovali kot znamenja osvobojenega in izpolnjenega duhovnega človeka. Nadumsko bitje ne bo potrebovalo altruističnega samozanikovanja, kajti takšna dejavnost bo že vsebovana v njegovem samoizpolnjevanju, izpolnjevanju Edinega v vsem, zato med njegovim lastnim dobrim in dobrim drugih ne bo nasprotja ali spora. Prav tako mu tudi ne bo potrebno dosegati splošnega sočutja na način, da bi se prepustilo veselju in žalosti bitij v Nevednosti. Njegovo kozmično sočutje bo del njemu prirojene resnice bivanja, ne pa odvisno od osebne udeležbe v nižjem veselju in trpljenju. Preseglo bo, kar zajema slednje, in njegova moč bo prav v tem preseganju. Njegov občutek občosti, njegovo obče delovanje bo vedno spontano stanje in naravni vzgib, samodejni izraz Resnice, dejanje veselja samobivanja Duha. Pri njem ne bo mesta za omejen jaz ali želje ali za zadovoljitev ali omejevanje omejenega jaza kot tudi ne za zadovoljitev ali omejeva-

nje želja, ne bo mesta za relativno in odvisno srečo in žalost, ki se pojavijo in prizadenejo našo omejeno naravo. To so namreč stvari, ki pripadajo egu in Nevednosti, ne pa svobodi in resnici Duha ... Gnostično bivanje in radost bivanja sta obča in popolna bivanje in radost in v vsakem posameznem vzgibu bosta prisotna popolnost in občost. V vsakem bo občutek celovitega vzgiba celostnega bitja in prisotnosti njegove celotne in celovite blaženosti bivanja, Anande, ne pa zgolj delno izkustvo jaza ali veselja.

Za svobodo Duha je neizogiben presežni vidik duhovnega življenja, toda ta se bo uskladil s pojavnim bivanjem in mu dal neomajne temelje. Za gnostično bitje delovanje v svetu ne pomeni oslabitve enosti.

Gnostično življenje bo notranje življenje, v katerem bo odpravljena in presežena antinomija med notranjim in zunanjim, med jazom in svetom. Pravzaprav bo gnostično bivanje potekalo v najgloblji notranjosti, v kateri bo posameznik sam z Bogom, eno z Večnim, samozatopljen v globinah Neskončnega, v stiku z njegovimi višinami in njegovimi svetlimi prepadi skrivnosti. Nič ne bo moglo zmotiti ali zaseči teh globin ali ga privleči z vrhov, niti posvetna vsebina niti njegova dejanja pa tudi ne vse, kar je okrog njega. To je vidik presežnosti duhovnega življenja, ki je potreben za svobodo Duha. Sicer bi bilo poistenje v Naravi s svetom obvezujoča omejitev, ne pa svobodno istenje. Istočasno pa bosta srčni izraz tistega notranjega stika in enosti božja Ljubezen in radost Boga, in tista radost in ljubezen se bosta razširili tako, da bosta zajeli vse bivanje. Božji mir v notranjosti se bo razširil v gnostično doživetje veselja v vesoljnem spokoju ne samo pasivne, ampak dinamične enakosti, spokoju svobode v enosti, ki bo obvladoval vse, kar se bo v njem srečalo, pomirjal vse, kar se bo podalo vanj, vsilil

svojo postavo miru razmerjem nadumskega bitja s svetom, v katerem bo živel. V vseh njegovih dejanjih mu bo pomagala notranja enost, notranji stik, in vstopala v njegova razmerja z drugimi, ki zanj ne bodo drugi, ampak njegovi jazi v istem bivanju, njegovo lastno vesoljno bivanje. To ravnovesje in svoboda Duha mu bosta omogočala, da bo prevzel vase vse življenje in obenem ostajal duhovni jaz, hkrati pa zajel celo svet Nevednosti, ne da bi se sam podal v Nevednost.

Gnostično bitje bo imelo ne le voljo po delovanju, ampak tudi vedenje o tem, kaj hoteti, in moč za izvršitev svojega spoznanja. Ne bo ga vodila nevednost, da bi počel nekaj, kar ne gre početi. Še več, njegovo delovanje ne bo iskanje sadov ali rezultatov. Njegova radost bo v bivanju in delovanju, v čistem stanju Duha, v čisti dejavnosti Duha, v čisti blaženosti Duha ... Spoznanje gnostičnega bitja, samouresničeno v dejanjih, ne bo ideativno znanje, ampak resnična Ideja Naduma, priredba posebne luči Zavesti. To bo luč samoosvetlitve vse resničnosti bivanja in postajanja, ki se nenehno izliva in napolnjuje vsako posamično dejanje s čisto in polno radostjo svojega samobivanja. Za neskončno zavest, ki spoznava s poistenjem, je v vsakem razločevanju veselje in doživetje Istovetnega, v vsakem končnem pa se čuti Neskončno.

Gnostična zavest bo napredovala k celostnemu spoznanju. To pa ne bo razodetje ali porod luči iz teme, ampak luči iz luči.

Um išče luč, spoznanje edine resnice, ki je podlaga vsemu, bistvene resnice o jazu in stvareh, hkrati pa tudi resnice različnosti te edinosti, vseh njenih podrobnosti, okoliščin, večvrstnih načinov delovanja, oblik, zakonitosti gibanja in dogajanja, raznih pojavnosti in stvaritev. Za misleči um je radost

bivanja odkritje skrivnosti stvarjenja, ki prihaja iz spoznanja in prodora vanjo. Do te gnostične spremembe ne bo prišlo v velikem obsegu, toda dala mu bo nov značaj. Ne bo delovala prek odkritja nepoznanega, ampak s tem, da bo prinašala iz neznanega. Vse bo najdenje: "bit bo našla bit v biti".

Nadomestitev razumskega iskanja z nadumsko istostjo in gnostično intuicijo vsebine istosti, vseprisotnostjo Duha s svojo lučjo, ki prodira v celoten potek spoznavanja in v vso njegovo uporabo, tako da pride do združitve spoznavalca, spoznavanja in tistega, kar spoznavamo, med delujočo zavestjo, pripravo in opravljenim, medtem ko ista bit bdi nad celotnim integriranim vzgibom in se v njem intimno izpolnjuje, dela iz njega brezmadežno enoto samoizvrševanja. To bo značaj vsakega gnostičnega vzgiba spoznavanja in delovanja spoznavanja. Um se s tem, ko opazuje in sklepa, trudi, da bi se odmaknil ter objektivno in pravilno videl tisto, kar naj bi spoznal. Spoznati ga hoče kot ne-jaz, neodvisno drugačno resničnost, na katero ne deluje proces osebnega razmišljanja ali kakršna koli prisotnost jaza. Gnostična zavest bo naenkrat intimno in natančno spoznala svoj predmet z dojemajočim in prodirajočim poistenjem z njim. Presegla bo tisto, kar naj bi spoznala, toda vključila ga bo vase. Predmet bo spoznala kot del same sebe, kot lahko pozna vsak del ali vzgib lastnega bitja, ne da bi se zoževala z istenjem ali zapletla svojo misel vanj, da bi bila tako po spoznavanju vezana in omejena. Šlo bo za intimnost, natančnost in polnost neposrednega celostnega spoznavanja, vendar ne takšnega, ki ga zavaja osebni um, s katerim se nenehno motimo, kajti zavest bo zavest vesoljne, ne omejene in na ego vezane osebe. Napredovala bo proti vsespoznanju, ne da bi soočala eno resnico z drugo, da bi videla, katera bo obstala in preživela, ampak dopolnjevala eno resnico z drugo v luči edine Resnice, katere

vidiki so vse ... Šlo bo za razgrnitev; ne kot pojav luči iz teme, ampak kot nastajanje luči iz nje same. Kajti če razvijajoča se nadumska Zavest zadržuje del svoje vsebine samozavedanja, tega ne počne kot korak ali dejanje Nevednosti, ampak kot vzgib preudarnega izlivanja svojega brezčasnega spoznanja v procesu pojavljanja Časa.

Veselje skrite samorazkrivajoče se raznolikosti Edinega, mnogotera združitev in srečna interakcija znotraj Edinega bo zagotovila popolnoma izpopolnjen občutek gnostičnega življenja.

Tako kot um išče luč, da bi prišel do spoznanja in do obvladovanja s pomočjo spoznanja, tudi življenje teži k razvoju svoje lastne sile in obvladovanju z njo. Išče rast, moč, zmago, premoženje, zadovoljitev, stvaritev, veselje, ljubezen, lepoto. Njegova radost bivanja tiči v nenehnem samoizražanju, razvoju, pestri mnogostranosti dejanj, ustvarjanju, uživanju, obilju in sili njegove lastne intenzivnosti in moči. Gnostični razvoj bo to povzdignil do najvišjega in polnega izraza, vendar ne bo deloval zaradi moči, zadovoljitve, uživanja vitalnega ega, za njegovo ozko posedovanje in zaradi ambicioznega seganja po drugih in po stvareh ali za njegovo večje samopotrjevanje in povečano utelešenje. Tako namreč ne more priti do duhovne polnosti in popolnosti. Gnostično življenje bo obstajalo in delovalo za Božansko v sebi in svetu, za Božansko v vsem. Povečanje posednosti posameznika in sveta s Prisotnostjo Božanskega, Lučjo, Močjo, Ljubeznijo, Radostjo, Lepoto bo gnostičnemu bitju smisel življenja. Zadovoljstvo bo posameznik našel v vse bolj popolnem zadovoljstvu te rastoče pojavnosti. Njegova moč bo prirejanje moči Nadnarave za vnašanje in širjenje takšnega večjega življenja in narave. Kakršna koli osvojitve in

dogodivščina naj že bo to, bo samo zaradi tega, ne pa zaradi vladanje posamičnega ali skupinskega ega. Ljubezen bo zanj stik, srečanje, združitev biti z bitjo, duha z duhom, združitev bivanja, moč in veselje, intimnost in bližina duše duši, Edinega Edinemu, veselje istosti in posledice različne istosti. To veselje skrivnega samorazodevanja različnosti Edinega, večstranske združitev Edinega in srečne prepletenosti v istosti bo zanj v celoti razodet življenjski smisel. Estetsko ali dinamično ustvarjanje, umsko ustvarjanje, življenjsko ustvarjanje in snovno ustvarjanje bodo zanj istega pomena. To bo stvarstvo značilnih oblik Večne Sile, Luči, Lepote, Stvarnosti – lepota in resnica njegovih oblik in teles, lepota in resnica njegovih zmožnosti in lastnosti, lepota in resnica njegovega duha, njegove brezoblične lepote biti in bistva.

Kot posledica celovite spremembe in preobrata zavesti, ki vzpostavi novo razmerje Duha z Umom, Življenjem in Snovjo in nov pomen in popolnost v razmerju, bo prišlo do preobrata, ki bo izpopolnil nov pomen tudi v razmerjih med duhom in telesom, v katerem je.

Snov se bo razodela kot orodje pojavljanja Duha. Potem bo mogoče novo svobodno in neodvisno sprejemanje snovne narave.

To novo razmerje med Duhom in telesom predpostavlja (in omogoča) svobodno sprejemanje celotne snovne Narave, namesto da bi jo zavračalo. Odmikanje od nje, odklanjanje vsakega istenja ali sprejemanja, ki je prva potreba duhovne zavesti za njeno osvoboditev, ni več nujno. Prenehanje istenja s telesom, ločevanje samega sebe od telesne zavesti se šteje kot nujni korak bodisi k duhovni osvoboditvi ali pa duhovni popolnosti in obvladovanju Narave. Toda ko je ta odrešitev enkrat dosežena, lahko spust duhovne luči in sila osvojita in prevza-

meta tudi telo in prišlo bo do nove osvojitve in samostojnega sprejema snovne Narave. To je resda mogoče, samo če pride do spremembe v stiku med Duhom in Snovjo, obvladovanja, preusmeritve današnjega ravnovesja interakcije, ki dovoljuje fizični naravi, da zakrije Duha in utrdi svojo prevlado. V luči širšega spoznanja lahko tudi Snov vidimo kot Brahmana, samoenergijo, ki jo oddaja Brahman, obliko in tvarino Brahmana. Zavedajoč se skrite zavesti v snovni tvarini, gotova svojega širšega spoznanja, se lahko gnostična luč združi s Snovjo in jo sprejme kot orodje duhovnega razodevanja. Mogoče gre celo za nekakšno spoštovanje Snovi, svečan odnos pri vsakem ravnanju z njo ... Uporablajoč Snov, toda brez vsakršne snovne ali vitalne navezanosti ali želje, bo gnostično bitje čutilo, da v svoje namene, ob njegovem pristanku in podpori, v tej obliki uporablja Duha. Do fizičnih stvari bo kazal določeno spoštovanje, zavedanje skrite zavesti v njih, njihove tihe pripravljenosti za to, da bi bile koristne in uporabne, čaščenje Božanskega, Brahmana, v tem, kar uporablja, skrb za popolno in brezhibno uporabo njihovega božanskega gradiva, za pravi ritem, urejeno skladje, lepoto v življenju Snovi in v uporabi Snovi.

Telo bo postalo zvesto in zmožno orodje, ki se bo popolnoma odzivalo Duhu.

Saj telesne zakonitosti izhajajo iz podzavestnega ali iz nezavednega. Pri gnostičnem bitju pa bo podzavestno postalo zavestno in podvrženo nadumskemu nadzoru, prežeto z lučjo in dejanji. Temelji nezavednosti z vso svojo mračnostjo in dvoumnostjo, svojim zaviranjem ali počasnimi odzivi se bodo s pojavom nadumskega spremenili v nižjo nadzavest, ali pa jo podpirali. Celo pri bitju z uresničenim višjim umom in pri intu-

itivnem in prekumskem bitju bo telo postalo dovolj zavedno, da se bo lahko odzivalo vplivu Ideje in Sile Volje, tako da bo delovanje uma na fizične dele, ki je pri nas bolj rudimentarno, kaotično in večinoma nehotno, razvilo znatno moč. Pri nadumskem bitju pa je zavest Ideje Stvarnosti tista, ki bo vse obvladovala. Ideja Stvarnosti je zaznava resnice, ki je samoučinkovita, kajti je ideja in volja Duha v neposrednem delovanju in poraja vzgib tvarine bitja, kar se mora končno izraziti v stanju in delovanju bivanja. Tisto, kar bo tu postalo zavedno in zavestno zmožno v razvitem gnostičnem bitju, je dinamični neomajni duhovni realizem Zavesti Resnice na svoji najvišji stopnji. Ne bo delovalo kot sedaj, zakrito v očitno nezavednost in samoomejevano z zakonitostjo mehanizma, ampak kot suverena Stvarnost v postopku samodovrševanja. To je tisto, kar bo vladalo bivanju s celotnim znanjem in močjo ter v svoje vladanje vključevalo vlogo in delovanje telesa. Moč duhovne zavesti bo spremenila telo v pravo, primerno in ustrezno orodje Duha.

Zdravje, moč, odpornost, telesno zadovoljstvo in dobro počutje, osvoboditev od trpljenja so deli izpolnitve fizičnega, ki naj bi jih uresničil gnostični razvoj.

Kot posledica tega novega razmerja med Duhom in telesom bo gnostični razvoj dovršil poduhovljenje, izpopolnitev in izpolnitev fizičnega bitja; tako za telo kot za um in življenje. Poleg mračnosti, krhkosti in omejitev, ki jih bo preseгла ta sprememba, je tu telesna zavest, ki je potrpežljiv služabnik in bi lahko bila precejšnja rezerva zmožnosti, sposobno orodje individualnega življenja in poleg tega malo zahtevna: teži samo k trpežnosti, zdravju, moči, fizični popolnosti, telesnemu zadovoljstvu, osvobojenosti od trpljenja in dobremu počutju.

Zahteve same po sebi niso nesprejemljive, nizkotne ali neupravičene, saj v meje Snovi uvajajo popolnost oblike in tvarine, moč in radost, ki naj bi bile povsem naravni izraz, izrazito razodevanje Duha. Ko lahko gnostična Sila deluje na telo, je te stvari mogoče vzpostaviti. Njihova nasprotja namreč izhajajo iz pritiska zunanjih sil na fizični um, na živčno in snovno življenje, na telesni organizem zaradi nevednosti, ki ne ve, kako se soočiti s temi silami, in se z njimi ni sposobna prav ali s silo soočiti, zato se nanje zaradi nekakšne mračnosti, ki prežema tvarino fizične zavesti in izkrivlja njene odzive, napačno odzove.

Vzrok bolečine in trpljenja je nepopolnost in šibkost Sile Zavesti, ki se razodeva v umskem, vitalnem in fizičnem bitju, njihova nezmožnost po volji sprejemati ali zavračati ali pa pri sprejemanju asimilirati in uglasiti stike vesoljne Energije, ki se zgrinjajo nanje. Na snovnem področju začenja Narava s popolno neobčutljivostjo in dejstvo, ki ga je mogoče opaziti, je, da v začetkih življenja, pri živalih, pri preprostih in manj razvitih ljudeh, obstaja relativna neobčutljivost ali pomanjkljiva občutljivost, še pogosteje pa večja vzdržljivost in odpornost na trpljenje. Ko se človek razvija, raste tudi njegova občutljivost in njegov um, življenje in telo bolj trpijo. Kajti sila ne podpira v zadostni meri rasti zavesti. Telo postane finejše, bolj prefinjeno, zmožnejše, a manj zanesljivo, učinkovito v svoji zunanji energiji. Da bi dinamiziral, popravil in obvladal svoje živčno bitje, ga prisilil na napornejše naloge, ki jih zahteva od svojih orodij, in ga ojeklenil, da bo prenašalo trpljenje in nesrečo, mora poklicati na pomoč svojo voljo in svojo umsko moč. V duhovnem vzponu se moč zavesti in njena volja nad orodji, obvladovalna sila duha in notranjega uma nad zunanjo umskostjo, živčnim bitjem in telesom, neznansko povečata. Nastopi tiha in široka ravn-

odušnost duha do vseh pretresov in stikov, kar postane običajna naravnost. Ta lahko preide z uma na vitalne dele in tudi tam vzpostavi velikansko in trajno širino moči in miru. To stanje se lahko oblikuje celo v telesu in se notranje sooči z žalostjo, bolečino in trpljenjem vseh vrst. Lahko posreduje celo zmožnost hotene neobčutljivosti, ali pa se lahko doseže zmožnost umske ločenosti od vsakega pretresa ali poškodbe, kar kaže, da običajni odzivi in slabotna podrejenost telesnega jaza običajnim navadam odziva snovne Narave niso obvezni in nespremenljivi. Še pomembnejša je zmožnost, ki pride z ravni duhovnega uma ali Prekuma, da spremeni vibracije bolečine v vibracije Anande: celo če bi to šlo samo do določene točke, nakazuje možnost celotne spremembe običajnih pravil odzivajoče se zavesti. Lahko je tudi povezano z zmožnostjo samozaščite, ki odvrne pretrese, ki jih je težje spremeniti ali vzdržati. Na določeni stopnji mora gnostični razvoj povzročiti popolnost takšne spremembe te zmožnosti samozaščite, ki bo izpolnila zahtevo telesa po imunosti, miru in odrešitvi od trpljenja ter v njem zgradila zmožnost popolne radosti bivanja. V telo se lahko zlije duhovna Ananda ter preplavi celice in vlakna. Sijajna materializacija te višje Anande lahko sama po sebi pripelje do popolne preobrazbe pomanjkljivih ali škodljivih občutljivosti fizične Narave.

Velikanska spokojnost in globoka radost gnostičnega bivanja skupaj vse močnejše naraščata ter dosežeta svoj vrhunec v večni zamaknjenosti. V univerzalni pojavnosti se razodene večna Blaženost, Ananda.

Teženje, zahteva po najvišji in popolni radosti bivanja, se skriva v vseh delih našega bitja, vendar je prikrito z ločenostjo sestavin naše narave in njihovo različno zahtevo ter zamračeno

z njihovo nesposobnostjo razumeti ali dojeti kar koli več od površnega ugodja. V telesni zavesti dobi ta zahteva obliko potrebe po telesnem zadovoljstvu, v naših življenjskih delih se izraža kot koprnjenje po življenjski sreči, ostro zveneč odziv na veselje in zanos vseh vrst ter na vsako presenečenje zadovoljitve. V umu dobi obliko pripravljenosti za sprejemanje vseh oblik umske radosti; na višji ravni to postane očitno v klicu duhovnega uma po miru in božanskem zanosu. Ta težnja sloni na resnici bivanja, kajti Ananda je bistvo Brahmana, je najvišja narava vseprisotne Stvarnosti. Celó sam nadum se ob postopnem spuščanju pojavnosti pojavi iz Anande in se v razvojnem vzpenjanju pogrezne v Anando. Seveda se ne pogrezne v tem smislu, da bi ugasnil ali izginil, ampak ostane v njej vsebovan, nerazločljiv za zavest in samodovršujočo silo Blaženosti Bivanja. Vzavijajočem spustu, kot tudi v razvijajočem se povratku, podpira nadum izvirna Radost Bivanja in v sebi nosi vse njegove dejavnosti kot bistvo, ki podpira. Saj lahko rečemo, da je Zavest njegova izvirna moč v Duhu, Ananda pa duhovna maternica, iz katere se pojavlja, in vir ohranjanja, v katerega povrne dušo ob njenem povratku v stanje Duha. Pojavljanje naduma bo v svojem naraščanju doseгло naslednjo stopnjo in vrhunec samoposledice, razodetje Blaženosti Brahmana – razvoju gnostičnega bitja bo sledil razvoj bitja blaženosti, utelešenje gnostičnega bivanja bo imelo za svojo posledico utelešenje blaženega bivanja ... Pri osvoboditvi duše od Nevednosti je prvi temeljni kamen mir, spokoj, tišina in ravnodušje Večnega in Neskončnega. Toda končna moč in večja podoba duhovnega vzpona prevzame ta mir osvoboditve v blaženosti popolnega doživetja in uresničenje večne blaženosti, blaženosti Večnega in Neskončnega.

Mir in zanos prenehata biti dvoje in postaneta eno. To enost

prinaša nadum, s tem ko uskladi in zlije vse razlike in tudi vsa nasprotja. Med prvimi stopnjami samouresničenja sta širok spokoj in globoka radost vsebivanja, toda ta spokoj in radost se skupaj povzpeta, kot eno samo stanje, v vse večjo intenzivnost in dosežeta vrhunec v večnem zanosu, v blaženosti, ki je Neskončno. Pri gnostični zavesti bo na vsaki stopnji v vsej globini bitja vedno nekaj te temeljne in duhovne zavestne radosti bivanja. Toda prežemala bo tudi vse vzgibe Narave in vse dejavnosti in odzive življenja in telesa. Nič ne more uiti zakonu Anande. Celó preden pride do gnostične spremembe, se lahko začne takšen temeljni zanos bivanja, preveden v večvrstno lepoto in radost. V umu se prevede v spokojnost silne radosti duhovne zaznave, videnja in spoznanja, v srcu v široko, globoko ali strastno radost vesoljne združitve, ljubezni, sočutja in veselja bitij in stvari. V volji in v vitalnih delih jo je čutiti kot energijo radosti božanske življenjske moči v delovanju ali pa kot lepoto čustev, ki zaznavajo in srečujejo Edinega vsepovsod, zaznavajo kot svojo običajno estetiko stvari, občo lepoto in skrivno ubranost stvarstva, katero lahko naš um dojame le v nepopolnih prebliskih ali kot redek nadnormalni občutek. V telesu se razodene kot zanos, ki se vanj zlija z višav duha, kot mir in blaženost čistega in poduhovljenega fizičnega bivanja. Začne se pojavljati obča lepota in blaženost bivanja. Vsi predmeti razkrijejo skrite poteze, vibracije, moči, ubrane pomene, ki so bili skriti navadnemu umu in fizičnemu občutenju. V občem pojavu se razkrije večna Ananda.

Treba je obdelati dve vprašanji, ki sta pomembni za človeško pojmovanje življenja.

1. Kakšno mesto ima pri gnostičnem bitju osebnost?

Po splošnem pojmovanju je navadni ego naša bit, in če ego izgine v presežni ali občji zavesti, mora prenehati osebno življenje in delovanje. Saj je za izginjajočega posameznika lahko samo ena neosebna zavest, kozmična bit. Toda če posameznik povsem izgine, ne more priti do novih vprašanj o osebnosti, odgovornosti ali etični popolnosti. Glede na drugačno vrsto razmišljanja pa duhovna oseba ostane v nebeškem bivanju, toda osvobodjena, prečiščena, izpopolnjena narave. Vendar smo še vedno na zemlji, zato se predpostavlja, da ego osebnost izgine in jo nadomesti posplošeni duhovni posameznik, ki je središče in moč presežnega Bitja. Lahko torej povzamemo, da je ta gnostični ali nadumski posameznik bit brez osebnosti, neosebni Puruša. Lahko bo več gnostičnih posameznikov, toda osebnosti ne bo, saj bodo po biti in naravi vsi enaki.

V gnostični zavesti osebnost in neosebnost nista nasprotujoči si počeli. Sta neločljiva vidika ene in iste stvarnosti.

Ta stvarnost ni ego, ampak bitje, ki je neosebno in obče po svoji tvarini in naravi, toda iz nje oblikuje nekakšno izrazito osebnost, ki je njegova oblika biti v spremembah Narave.

Božansko, Večno se izraža kot bivanje, zavest, blaženost, modrost, spoznanje, ljubezen, lepota in nanj lahko mislimo kot na te njegove neosebne in splošne moči, gledamo nanje kot na naravo Božanskega in Večnega. Lahko rečemo: Bog je Ljubezen, Bog je Modrost, Bog je Resnica ali Pravičnost, toda on sam po sebi ni neosebno stanje ali abstrakcija stanj in lastnosti. Je Bit, hkrati absolutna, obča in posamična. Če gledamo nanj iz tega izhodišča, je zelo očitno, da ni nikakršnega nasprotovanja, nobene neskladnosti, nobene nemožnosti sobivanja ali enobivanja Neosebnega in Osebe. Sta drug drugo, živita drug v

drugem, se stapljata drug v drugega, pa vendar se na nek način pojavljata na različnih koncih, krajih, na eni in drugi strani iste Stvarnosti. Gnostično bitje ima naravo Božanskega in zato v sebi ponavlja ta naravni misterij bivanja.

Kakšna bo narava gnostične osebe?

Navadno, omejeno osebnost lahko označimo z opisom značajev, ki so vtisnjeni v njeno življenje, misli, dejanj, njene zelo opredeljene zunanje zgradbe in izražanja sebe ... Tak opis pa bi bil na žalost neprimeren za to, da bi izrazil Osebo, ko se Moč Biti v notranjosti razodeva obilneje in izraža svojo skrito demonsko silo v površinski sestavi in v življenju. Čutimo se v prisotnosti luči zavesti, moči, morja energije; to lahko razlikujemo in opišemo kot njeno svobodno valovanje delovanja in kakovosti, vendar je ne moremo določiti. Pa vendar obstaja vtis osebnosti, prisotnost močnega bitja, Nekoga, Osebe, ki je močna, visoka ali lepa, ki ni omejeno bitje Narave, ampak Bit ali Duša. Takšna notranja Oseba bo gnostični Posameznik, nerazodeta, zasedajoča tako globine (ki niso več samoprikrite) kot površino v združeni zavesti samega sebe. Ne bo površinska osebnost, delno izražajoča večje skrito bitje, ne bo val oceana, ampak Puruša, notranje zavestno samorazodeto Bivanje, in ne bo potreboval ukrivljenje izražajoče maske ali persone.

To bo torej narava gnostične Osebe, neskončnega in občega bitja, ki razodeva (ali za našo umsko nevednost: nakazuje) svoj notranji jaz prek pomembnih oblik in ob izražanju moči posamičnega in temporalnega samorazodevanja. Toda posamično razodevanje narave, najsi bo močno in po svojem obrisu razločno ali mnogotero in zelo spremenljivo, vendar pa še vedno uglašeno, bo prisotno kot kazalec bitja, ne kot celotno bitje; čutiti ga bo v ozadju, možno ga bo prepoznati, vendar bo

neopredeljivo, neskončno. Prav tako bo tudi zavest gnostične Osebe neskončna zavest, ki bo bruhalo na dan oblike samoizražanja, vedno pa se zavedala svoje neomejene neskončnosti ter posredovala moč in občutek svoje neskončnosti in občosti celo prek končnosti samoizražanja, s katero ne bo vezana v naslednjem vzgibu nadaljnega samorazodevanja. Vendar pa to ne bo neurejen in neprepoznaven tok, ampak potek samorazgrinjanja, ki bo razkril notranjo resnico svojih moči bivanja glede na harmonično zakonitost, ki je naravna za vsa razodevanja Neskončnega.

2. Če obstaja gnostična osebnost in je nekako odgovorna za svoja dejanja, kakšno mesto ima potem etična sestavina gnostične narave, kaj je njena izpopolnitev in izpolnitev?

... sedaj nam je treba vsiljevati zakon, normo, kajti tu je naše naravno bitje, nasprotna sila ločenosti, možnost nasprotovanja, sila razprtije, mržnje, spora. Vsaka etika je zgradba dobrega v naravi, kar so sile teme, rojene iz Nevednosti, uničile z zlom, tako kot je opisano v starodavni legendi Vedante. Toda tam, kjer vse samoopredeljuje resnica zavesti in resnica bivanja, ne more biti norme, ne prizadevanja za njeno upoštevanje, niti čednosti ali odlike niti greha ali krivde narave. Tam bo prisotna moč ljubezni, resnice, pravice, a ne kot umsko skovan zakon, ampak kot tvarina in zgradba narave, in z integracijo bivanja bo ta tudi bistvo in sestavna narava dejanj. Rasti v to naravo svojega bitja, naravo duhovne resnice in enosti, pomeni osvoboditev, doseženo z razvojem duhovnega bitja: gnostični razvoj nam nudi popoln dinamizem takšnega povratka k nam samim. Ko je to enkrat opravljeno, izgine potreba po čednostnih merilih, dharmah. Obstaja zakon in samoureenost svobode duha in ni mogoče vsiliti ali izoblikovati zakona obnašanja, dharmae. Vse

postane tok duhovne samonarave, svadharma svabhavae.

Gnostično življenje bo uskladilo svobodo in red. Med svobodnim izražanjem posameznika in njegovo ubogljivostjo do notranjega zakona najvišje in obče resnice stvari bo obstajalo popolno skladje.

Ločeno samoobstoječe bivanje bi bilo lahko v sporu z drugimi ločenimi bivanji, se ne bi ujemalo z vesoljnim Vsem, v katerem sobivajo, v protislovju z najvišjo Resnico, ki se je bila pripravljena samoizraziti v vesolju. To je tisto, kar se dogaja posamezniku v Nevednosti, ker izhaja iz položaja zavesti ločenih posameznikov. Podoben konflikt, neskladje, neenakost lahko obstaja med posameznimi resnicami, energijami, lastnostmi, močmi, načini bivanja, ki delujejo kot ločene sile v posamezniku in v vesolju. Normalne in neizogibne poteze ločujoče zavesti Nevednosti in našega slabo uglašene bivanja obsegajo svet polen konfliktov, konflikte v nas samih in konflikt posameznika s svetom okrog njega. Kaj takšnega pa se ne more zgoditi v gnostični zavesti, kajti v njej vsakdo popolnoma najde samega sebe in vsi najdejo svojo lastno resnico in ubranost svojih različnih nagibov v tistem, kar jih presega in česar izraz so. Zato je v gnostičnem življenju popolno skladje med svobodnim samoizražanjem bitja in njegovo samodejno ubogljivostjo notranje postave najvišjega in obče Resnice stvari. To so zanj med seboj prepletene strani edine Resnice. To je njegova lastna najvišja resnica bivanja, ki se ujema v celotni združeni resnici sebe in stvari v eni Nadnaravi.

V nadumski zavesti sta prirojeni druga drugi celo temeljni dve načeli svobode in urejenosti, ki se v umu in življenju nenehno kažeta kot nasprotni ali nezdržljivi, čeprav to ni potrebno, če nad svobodo bdita spoznanje in urejenost, utemel-

jena na resnici bivanja. To je tako, ker sta obe neločljiva vidika notranje duhovne resnice in sta zato njuni določnosti eno. Sta inherentni druga drugi, saj izvirata iz istosti in zato v delovanju sovpadata v naravni istosti. Gnostično bitje nikakor ali na nobeni stopnji ne čuti, da bi njegovo svobodo kršila imperativna urejenost njegovih misli ali dejanj, kajti ta urejenost je notranja in spontana. Svojo svobodo in urejenost svobode čuti kot eno samo resnico svojega bivanja. Njegova svoboda spoznavanja ni svoboda, ki bi sledila zlaganosti ali zmoti, kajti ni mu treba, tako kot umu, prehajati skozi možnosti za napake, da bi lahko spoznal. Nasprotno, vsak takšen odklon bi pomenil odmik od njegove polnosti gnostične biti, bil bi pomanjšanje njegove samoresnice, tuje in škodljivo njegovemu bivanju. Kajti njegova svoboda je svoboda luči, ne pa teme. Njegova svoboda delovanja ni pooblastilo za delovanje na osnovi zgrešene volje pobud Nevednosti, saj bi bilo tudi to tuje njegovemu bitju; predstavljalo bi njegovo omejevanje in pomanjševanje, ne pa osvoboditve. Nagnjenja k izpolnitvi laži ali napačne volje bo čutilo kot nasilje nad svobodo Duha, kot napad in vsiljevanje, kot poseganje v njegovo Nadnaravo, tiranijo neke tuje Narave, ne pa kot gibanje k prostosti.

Zakovitost skupnega življenja bo podobna neizogibnost združitve svobode in urejenosti. To bo svoboda različne igre Neskončnega v božanskih dušah, urejenost zavestne združenosti duš, ki je postava nadumskega Neskončnega. Naše umsko razumevanje enosti vnaša vanj pravilo enakosti. Popolna enost, ki jo je prinesel razum, pelje k vesplošni standardizaciji kot svojemu učinkovitemu sredstvu – dovoljeni bodo le majhni odtenki razlik, medtem ko bo postava gnostičnega življenja največje bogastvo različnosti in samoizražanja enotnosti. V gnostični zavesti razlike ne bodo vodile v razhajanja, ampak k spontani naravni prilagoditvi, občutku komplementarne

polnosti, bogati večstranski izvedbi stvari, ki naj bi jih kolektivno vedeli, opravljali, izvajali v življenju.

Vsa umska merila bodo izginila, ker bo izginila potreba po njih. Nadomestila jih bo avtentična postava istosti z Božansko Bitjo.

Na dejstvu, da bosta Božansko spoznanje in Sila, najvišja Nadnarava, delovala prek gnostičnega bitja ob njegovem popolnem sodelovanju, temelji svoboda gnostičnega bitja. To je enotnost, ki mu daje svobodo. Svobodo pred postavo, vključno z moralno postavo, ki jo duhovno bitje tako pogosto potrjuje, utemeljeno na tej enotnosti njegove volje z voljo Večnega. Vsa umska merila bodo izginila, ker bo prenehala vsakršna potreba po njih. Nadomestila jih bo višja verodostojna postava istosti z Božansko Bitjo in istosti z vsemi bitji. Ne bo vprašanja sebičnosti ali altruizma, sebe in drugih, kajti vse bo videti in čutiti kot eno bit in storjeno bo samo tisto, kar bosta odločila najvišja Resnica in Dobro. V dejanjih bo obstajal prepričljiv občutek samoobstoječe vesoljne ljubezni, sočutja, enosti, toda ta občutek bo dejanja ne samo obvladoval ali opredeljeval, ampak jih bo prežemal, barval in gibal. Ne bo obstajal zase v nasprotju z večjo resnico stvari ali narekoval osebno spodbujenega odmika od božansko hotenega pravega vzgiba. Do takšnega nasprotovanja in odmika lahko pride v Nevednosti, kjer se ljubezen ali katero koli močno počelo narave lahko loči od modrosti prav tako, kot se lahko loči od moči. Toda v nadumski gnozi vse moči sporočajo druga drugi in delujejo kot ena. Pri gnostični osebi bo vodilo in določalo Spoznanje Resnice in vse druge sile bitja bodo sodelovale v delovanju. Tam ne bo mesta za neskladje ali konflikt med močmi narave.

9. poglavje

Božansko življenje na zemlji

Popolno in celovito zavedanje samega sebe in vse resnice svojega bitja je tisto, kar je mišljeno s popolnim izniknjenjem posamezne zavesti, in to je tisto, k čemur teži razvoj. Vse bivanje je eno in biti popolnoma zavesten pomeni biti združen z zavestjo vseh, z vesoljno bitjo, silo in delovanjem.

Bistvo zavesti je zmožnost zavedati se nje same in njenih predmetov, po svoji pravi naravi pa mora biti ta zmožnost neposredna, samoizpolnjena in popolna. Če je posredna, nepopolna, neizpolnjena v svojem delovanju, odvisna od izdelanih orodij, je to zato, ker zavest vznikna iz prvotno zakrivajoče Nevednosti in je še obremenjena in zavita s prvim Nezavednim, ki je lastno Nezavednemu. Toda biti mora zmožna popolnoma vznikniti, njena usoda mora biti ta, da se razvije v svojo lastno popolnost, ki je njena prava narava. Njena prava narava je v tem, da se popolnoma zaveda svojih predmetov, med temi predmeti pa najprej sebe, bitja, ki razvija svojo zavest, ostalo pa je

tisto, kar vidimo kot nesebe. Toda če je bivanje nedeljivo, mora tudi v resnici biti: usoda razvijajoče se zavesti mora torej biti to, da postane v svojem zavedanju popolna, da se v celoti zaveda sebe in vsega. To popolno in naravno stanje zavesti je za nas nadzavest, stanje, ki je onkraj nas in v katerem naš um sprva ne bo deloval, če ga nenadoma prenesemo vanj. Vendar pa se mora naše zavestno bivanje razvijati proti nadzavesti. Ta razvoj naše zavesti v nadzavest ali nad sebe je mogoč, samo če je Nezavedno, ki je naša podlaga, resnično nekakšna zavita Nadzavest. Kajti tisto, kar naj bi bilo v postajanju Resničnosti v nas, mora biti tam že zavito ali skrito od vsega začetka. Da je Nezavedno takšna zavita Bit ali Moč, si lahko zamišljamo, če natančneje pogledamo to snovno stvarstvo nezavedne Energije in vidimo, kako poraja z nenavadno izgradnjo in neskončno ročnostjo delo široko zavite Inteligence, in tudi vidimo, da smo tudi mi sami nekaj, kar razvije Inteligentnost iz svoje zavitosti, porajajoča se zavest, katere pojavljanje se ne more prekiniti, dokler se Zavito ni razvilo in se razkrilo kot najvišja celota samozavedne in vsegazavedne Inteligence. To je tisto, kar smo imenovali Nadum ali Gnoza. Saj mora to očitno biti zavest Resničnosti, Bitje, Duh, ki je v nas skrit in se počasi razkriva, Bitje, katerega postajanje smo in v katerega naravo moramo rasti.

Biti in biti polno je cilj narave v nas. Toda biti polno pomeni, da se v celoti zavedamo svojega bitja. Nezavest, polzavest ali pomanjkljiva zavest so stanje bivanja, ki se ne obvladuje. To je sicer bivanje, vendar pa ni polnost bivanja. V celoti in celostno se zavedati sebe in vseh resnic svojega bitja, je nujni pogoj pravega obvladovanja bivanja. To samozavedanje je tisto, kar je mišljeno z duhovnim spoznanjem: bistvo duhovnega spoznanja je notranja samoobstoječa zavest. Vsako njeno spoznanje, pravzaprav vsakršno njeno dejanje, mora biti takšna zavest, ki

opredeljuje samo sebe. Vsako drugo spoznanje je zavest, ki je pozabila samo sebe in se poskuša vrniti k svojem lastnem zavedanju same sebe in svoje vsebine. Je nevednost o sebi, ki si prizadeva za spreobrnitev v samospoznanje.

Božansko življenje je to, da postanemo popolni v bivanju, v zavesti bivanja, v sili bivanja, v radosti bivanja in da živimo v tej celostni popolnosti.

Vse bivanje je eno, in biti polno pomeni biti vse, kar je. Biti v bitju vseh in vse vključevati v svojem bivanju, zavedati se zavesti vseh, biti povezan v sili z vesoljno silo, nositi v sebi vsa dejanja in izkušnje in jih čutiti kot svoja lastna dejanja in izkušnje, čutiti vse biti kot svojo lastno bit, čutiti vso radost bivanja kot svojo radost bivanja, je nujni pogoj za celovito božansko življenje.

Polnost te zavesti je mogoče doseči samo z uresničenjem istosti posamične biti s presežno Bitjo, najvišjo Resničnostjo.

Toda za takšno obče bivanje v polnosti in svobodi lastne občosti je treba tudi biti presežno. Duhovna polnost bivanja je večnost. Če nimamo zavesti nečasovnega večnega bitja, če smo odvisni od telesa, utelešenega uma ali utelešenega življenja, ali pa smo odvisni od tega ali onega sveta, od tega stanja bivanja ali onega stanja bivanja, to ni resničnost biti, ni polnost našega duhovnega bivanja. Da bi živeli samo kot telesna bit ali samo s telesom, se pravi biti le kratkotrajno bitje, podvrženo smrti, željam, bolečinam, trpljenju, razkrajanju in propadanju. Preseči telesno zavest, ne biti ujet v telesu ali od telesa, imeti telo samo kot orodje, manjšo zunanjo tvorbo biti, je prvi pogoj za božansko življenje. Ne biti um, podvržen nevednosti in omejenosti zavesti, preseči um in ravnati z njim kot z orodjem in ga

obvladovati kot površinsko tvorbo biti, je drugi pogoj. Biti od biti in Duha, ne biti odvisen od življenja, se ne istiti z njim, ga preseči, ga obvladati in uporabljati kot izraz in orodje biti, je tretji pogoj. Posameznik se mora podati v najvišjo božansko Resničnost, čutiti z njo enost, živeti v njej, biti njena samostvaritev. Celoten njegov um, življenje, fizično mora biti spremenjeno v smislu Nadnarave. Ta mora s svojo samotvornostjo opredeljevati vse njegove misli, čustva in dejanja. Vse to se lahko v njem v celoti zgodi samo takrat, kadar je njegov razvoj prešel iz Nevednosti v Spoznanje in prek Spoznanja v najvišjo Zavest, njen dinamis in najvišjo radost bivanja. Vendar pa do nekaterih bistvenih med temi stvarmi in njihove zadostne ureditve lahko pride že s prvo duhovno spremembo in doseže vrhunec v življenju gnostične nadnarave.

Uresničenje zahteva preusmeritev zavesti navznoter. Običajna človeška zavest je obrnjena navzven in vidi samo površino stvari. Izogiba se vstopanju v notranje globine, ki se zdijo temne, saj se boji, da se bo tam izgubila. Vendar pa je vstop v ta mrak, to praznino, to tišino edini prehod k velikemu bivanju.

Te stvari so brez življenja navznoter nemogoče. Ni jih mogoče doseči s tem, da ostajamo v zunanji zavesti, vedno usmerjeni navzven, dejavni samo ali pretežno na površini in z nje. Posamično bitje mora najti samo sebe, najti mora svoje pravo bivanje, kar lahko stori samo tako, da se poda navznoter, živi v notranjosti in iz notranjosti ...

Ta vzgib podajanja navznoter in življenje v notranjosti je težavna naloga za navadno človekovo zavest, vendar ni druge poti do tega, da najdemo sami sebe. Materialistični mislec se bo, potem ko je vzbudil nasprotovanje med ekstrovertiranim in

introvertiranim, oklepaj ekstrovertiranega stališča kot edinega, ki je varno. Podati se navznoter pomeni vstopiti v temo ali praznino, ali pa izgubiti ravnovesje zavesti in zboleti. Samo od zunaj je mogoče ustvariti takšno notranje življenje, kot si ga lahko kdo zamisli, in njegovo zdravje je zagotovljeno samo s tem, da se zanašamo na zdrave in hranljive zunanje vire – ravnovesje osebnega uma in življenja je mogoče zagotoviti samo s trdno oporo na zunanjo resničnost, kajti materialni svet je edina temeljna resničnost. To morda velja za fizičnega človeka, rojenega ekstrovertneža, ki se čuti, kot da je bitje izven Narave. Narejen od nje in od nje odvisen se bo izgubil, če se bo podal navznoter. Kajti zanj ni notranjega bitja, nobenega notranjega življenja. Toda tudi introvertiranec te vrste nima notranjega življenja; ni videc prave notranje biti in notranjih stvari, ampak majhen umski človek, ki gleda površno vase in tam ne vidi svoje duhovne biti, ampak svoj življenjski ego, svoj umski ego, in se prične nezdravo pretirano ukvarjati z vzgibi svoje majhne, obžalovanja vredne palčevske kreature. Prvi odziv mentalitete, ki je vedno živela na površju in ni uresničila notranjega doživljanja, je ideja ali doživetje notranje teme. Zgradila si je samo notranje doživljanje, ki je za gradivo svojega bivanja odvisno od zunanjega sveta. Toda za tiste, v katere je prodrla možnost globljega notranjega življenja, vzgib podajanja navznoter in življenja v notranjosti ne prinaša teme ali dolgočasne praznine, ampak razširitev, večje videnje, širšo možnost, podaljšano življenje, ki je neskončno resničnejše in pestrejše, kot je neznatnost življenja, ki si ga je zgradilo naše običajno fizično človeštvo, radost bivanja, ki je širše in bogatejša od vsake blaženosti v bivanju, kot si jo lahko zunanji vitalni človek ali površinski umski človek lahko pridobita s svojo dinamično vitalno silo in dejavnostjo ali kot subtilnost in širjenje umskega bivanja. Tišina, vstop v široko, skoraj brezmejno ali

neskončno praznino je del notranjega duhovnega doživetja. Te tišine in praznine se fizični um nekako boji, malo površinsko dejavno mišljenje ali vitalni um se umika pred njo ali pa je ne mara, kajti zamenjuje tišino z umsko in vitalno nezmožnostjo ter praznino z izginjenjem ali nebivanjem. Toda ta tišina je tišina duha, ki je pogoj večjega spoznanja, zmožnosti in blaženosti, ta praznina pa je praznjenje čaše naravnega bitja, njegova osvoboditev od njene motne vsebine, tako da jo je mogoče napolniti z vinom Boga. To ni prehod v nebivanje, ampak v večje bivanje. Celotako, ko se bitje obrne proti izginotju, to ni izginotje v nebivanje, ampak v neko veliko, nepopisljivo duhovno bivanje, oziroma gre za potopitev v neizrekljivo nadzavest Absoluta.

Resnično, ta obrnitev navznoter ni zaprtje v osebno bit, temveč prvi korak proti pravi občosti.

Dejansko ta obrnitev in vzgib navznoter ni ujetost v osebno bit, ampak prvi korak proti pravi občosti. Prinaša nam resnico našega zunanjega kot tudi resnico našega notranjega bivanja. Saj se to notranje življenje lahko razširi in objame vesoljno življenje, lahko dobi stik, prodre, zaobjame življenje vseh z mnogo večjo resničnostjo in dinamično silo, kot jo je sploh sposobna naša površinska zavest. Naše skrajno poobčenje na površini je revno in šepavo prizadevanje. Je konstrukt, navidezno, ne pa resnično. Kajti v naši površinski zavesti smo omejeni na ločenost zavesti od drugih in nosimo verige ega. Naša nesebičnost postane večkrat kot ne le fina oblika sebičnosti, naše nagnjenje v večjo potrditev svojega ega. Zadovoljni s svojo naravnostjo k altruizmu ne vidimo, da je koprena za sleparstvo našega individualnega jaza, naših idej, naše umske in vitalne osebnosti, naše potrebe razširjenja ega na druge, ki jih jemljemo v meje našega povečanega dometa. Kolikor resnično uspemo

živeti za druge, to stori neka notranja duhovna sila ljubezni in sočutja, toda moč in polje učinkovitosti te sile v nas sta majhna, dušni vzgib, ki jo sproži, je pomanjkljiv, njegovo delovanje pogosto nevedno; sicer obstaja stik med umom in srcem, toda naše bivanje ne objame bivanja drugih tako kot nas samih. Zunanja enotnost z drugimi mora vedno biti nekakšna zunanja združitev in povezava zunanjih življenj z manjšim notranjim rezultatom. Um in srce navežeta svoje vzgibe na to skupno življenje in bitja, ki jih tam srečamo. Zunanje skupno življenje ostaja temelj – navznoter zgrajena enotnost, ali toliko nje, kolikor je lahko vztraja kljub vzajemni nevednosti, neskladnim egoizmom, konfliktom med umi, konfliktom src, konfliktom vitalnih temperamentov in konfliktom interesov, je delna in negotova nadgradnja. Duhovna zavest, duhovno življenje obrne to načelo gradnje. Svoje delovanje v skupnem življenju utemelji na notranjem izkustvu in vključevanju drugih v naše lastno bivanje, notranjem občutku enosti, ki mu nudi takojšnje in neposredno zaznavanje zahtev svojega jaza in drugih jazov, potrebe življenja, dobrega, dejavnosti ljubezni in sočutja, ki jo je mogoče resnično opraviti. Uresničenje duhovne enotnosti, dinamiziranje skrite zavesti enobivanja, enega jaza v vseh bitjih, edino lahko najde in s svojo resnico obvladuje delovanje božanskega življenja.

Postava božanskega življenja je občost v delovanju, z občutkom prave enosti vseh, ki jo ureja Volja, ki vse vidi.

V gnostičnem ali božanskemu bivanju, v gnostičnem življenju bo zavest sebe in drugih, zavest njihovega uma, življenja in fizičnega bitja, ki jih bo čutiti kot svoje lastne, tesna in zapletena. Gnostično bitje ne bo delovalo iz površinskega čustva ljubezni in sočutja ali podobnega čustva, ampak na

osnovi te tesne vzajemne zavesti, te intimne enosti. Vse njegovo delovanje v svetu bo razsvetljevala resnica videnja tistega, kar bo treba storiti, občutek volje Božanske Resničnosti v njem, ki je tudi Božanska resničnost v drugih. Opravljeno bo za Božansko v drugih in Božansko v vsem, za izvršitev resnice namena Vsega, kot ga bo videti v luči najvišje Zavesti ter na način in po stopnjah, prek katerih ga je treba opraviti v moči Nadnarave. Gnostično bitje se ne najde samo v svoji lastni izpolnitvi, ki je izpolnitev Božanskega Bitja in Volje v njem, ampak tudi v izpolnitvi drugih. Njegova občestva individualnost se izvrši v vzgibu Vsega v vseh bitjih v smeri njegovega večjega postajanja. Vsepovsod vidi božansko delovanje. Njegovo delovanje je tisto, kar izhaja iz njega v celoto tega božanskega delovanja, iz notranje Luči, Volje, Sile, ki deluje v njem. V njem ni ločujočega ega, ki bi vse začel. Kar deluje prek njegove poobčene individualnosti v delovanje veselja, je Presežno in Obče. Ker ne živi za ločeni ego, tudi ne živi za namene kakršnega koli skupinskega ega. Živi v Božanskem in za Božansko v skupnosti, v Božanskem in zanj v vseh bitjih. Ta občestva je v delovanju, ki ga ureja vsevideča Volja v smislu uresničenosti enosti v vsem, in je postava tega božanskega življenja.

Ko torej govorimo o božanskem življenju, najprej mislimo na nujnost duhovne izpopolnitve in notranje popolnosti bitja. To je prvi, bistveni pogoj za izpolnjeno življenje na zemlji, zato je prav, da kot naše prvo, najvišje delo štejemo čim večjo individualno izpopolnitev. Izpopolnitev duhovnega in pragmatičnega razmerja med posameznikom in vsem, kar je okrog njega, je naša druga naloga. Rešitev te druge zelene zadeve tiči v popolni občesti in enosti z vsem življenjem na zemlji, ki je drugi spremljajoči rezultat razvoja v gnostično zavest in naravo. Obstaja pa še vedno tretji desideratum, novi svet, sprememba vsega človeškega življenja, ali vsaj novo, izpopolnjeno skupno

življenje v zemeljski naravi. To zahteva ne samo pojav izoliranih razvitih posameznikov, ki bi delovali v nerazviti množici, ampak mnogo gnostičnih posameznikov, ki bi tvorili novo zvrst bitij in novo skupno življenje, višje od sedanjega individualnega in skupinskega bivanja.

Duhovno ali gnostično bitje bo čutilo svojo uglašenost s celotnim gnostičnim življenjem okrog sebe, ne glede na svoj položaj v celoti. Glede na svoj položaj v njej bo vedelo, kako voditi ali vladati, pa tudi to, kako se podrediti. Oboje mu bo dajalo enako radost, saj lahko svobodo Duha, zaradi tega, ker je večer, samoobstoječ in neodtujljiv, čutimo prav toliko v služenju in voljni podrejenosti ter prilagoditvi drugim posameznikom kot ob moči in vladanju. Notranja duhovna svoboda lahko sprejme svoje mesto v resnici neke notranje duhovne hierarhije prav toliko kot resnico temeljne duhovne enakosti, ki z njo ni neskladna. V skupnem življenju različnih ravni in stopenj razvijajočega se gnostičnega bitja bo obstajala prav takšna samourejenost Resnice, naravni red duha. Enotnost je temelj gnostične zavesti, vzajemnost naravna posledica njenega neposrednega zavedanja enotnosti v različnosti, uglašenost pa neizogibna lastnost delovanja njegove sile. Zato mora biti neizogibna postava skupnega ali skupinskega gnostičnega življenja: enotnost, vzajemnost in uglašenost. Kakšne oblike naj zavzame, bo odvisno od volje razvojnega pojavljanja Nadnarave, toda to bo splošni značaj in načelo.

Pri gnostičnem bitju se bodo razvile nove zmožnosti in sposobnosti. Uporabljalo jih bo na naraven, navaden in spontan način tako za spoznavanje kot za delovanje.

Moderni um si ne more dovoliti, da bi si predstavljal razvoj

prirojenih in latentnih, a še vedno ne razvitih zmožnosti zavesti, kajti te presegajo našo sedanjo predstavo o Naravi in našim slutnjam, ki temeljijo na omejenih izkušnjah, se zdi, da štejejo k nadnaravnemu, k čudežnemu in okultnemu, saj presegajo poznano delovanje snovne Energije, ki se navadno jemlje kot edini vzrok in modus stvari ter edina priredba Sile Sveta. Da človek dela čudeže s tem, da zavestno bitje odkriva in razvija ureditev snovnih sil, ki presega vse, kar je uredila Narava sama, se sprejema kot naravno in kot skorajda povsem neomejena prihodnost našega bivanja. Prebujenje, odkritje, urejenost zmožnosti zavesti, duhovnih, umskih in življenjskih sil, ki presegajo vse, kar sta Narava in človek doslej uredila, se ne sprejema kot mogoče. Toda v takšnem razvoju ne bi bilo nič nadnaravnega ali čudežnega, le nadnarava ali višja narava bi bila v primerjavi s sedanjo razvojno stopnjo človeka, tako kot je človeška narava v primerjavi z živalmi, rastlinami ali snovnimi predmeti. Naš um in njegove zmožnosti, naša uporaba razuma, naša umska intuicija in uvid, govor, možnosti filozofskega, znanstvenega, etičnega odkritja resnice in možnosti bitja ter obvladovanje njegovih sil predstavljajo že končan razvoj. Vendar bi se zdelo nemogoče, če bi izhajali z ravni živalske zavesti in njenih zmogljivosti, saj ni ničesar takšnega, kar bi lahko jamčilo nekaj tako nenavaden napredek. Še vedno pa je pri živali nekaj nejasnih začetnih pojavov, osnovnih prvin ali oviranih možnosti, proti katerim sta naš razum in inteligentnost s svojo izjemno razvitostjo kot nekakšno nepredstavljivo popotovanje iz revne in neobetavne izhodiščne točke. Podobno obstajajo tudi v naši običajni zgradbi osnove duhovnih zmožnosti, ki pripadajo gnostični Nadnaravi, a so le občasno in redko dejavne. Zato ni nerazumno domnevati, da bo na nekoliko višji stopnji razvoja prišlo do podobnega, a večjega napredovanja, ki bo začinjalo pri teh temeljih in lahko pripeljalo do naslednjega velikega razvoja in razlik.

V mističnem izkustvu je znano, da se takrat, kadar gre za odprtje notranjih središč, ali sicer, spontano ali hote, s prizadevanjem ali med samim potekom duhovne rasti, razvijejo nove zmožnosti. Predstavijo se kot samodejna posledica nekakšnega notranjega odprtja ali kot odziv na klic v bitju, tako da se je izkazalo potrebno priporočiti iskalcem, da ne težijo za temi zmožnostimi, da jih ne sprejemajo in ne uporabljajo. Takšno zavračanje je logično za tiste, ki se hočejo umakniti iz življenja, saj bi vsakršno sprejemanje večjih zmožnosti vezalo na življenje ali predstavljalo obremenitev golemu in čistemu teženju k osvoboditvi. Brezbrižnost do vseh drugih ciljev in zadev je za ljubitelja Boga, ki išče Boga zaradi njega samega in ne zaradi moči ali katerega koli drugega nižjega razloga. Iskanje teh privlačnih, a pogosto nevarnih sil bi bilo odklon od njegovega namena. Podobno zavračanje predstavljata za nezrelega iskalca tudi potrebno samoomejevanje in duhovna disciplina, saj bi bile takšne zmožnosti velika, celo smrtna nevarnost. Njihova nadnormalnost bi namreč zlahka podprla nenavadno pretiran ego. Zmožnosti se lahko boji aspirant po popolnosti, kajti zmožnost lahko poniža tako kot poviša. Nič ni prikladnejšega za zlorabo. Toda kadar se pojavijo nove zmožnosti kot neizogibna posledica rasti v večjo zavest in večje življenje ter je ta rast del samega cilja duhovnega bitja v nas, ta prepreka ne deluje, saj do rasti bitja v Nadnaravi ne more priti in njegovega življenje v njej ni mogoče izpolniti, ne da to s seboj prinese večje sposobnosti zavesti in večje sposobnosti življenja ter spontani razvoj pripomočkov spoznanja in sil, ki so za to nadnaravo normalne. V prihodnjem razvoju bitja ni ničesar, na kar bi lahko gledali kot nerazumsko ali neverjetno, ničesar ni nenormalnega in čudežnega. Vse šteje v nujni potek razvoja zavesti in njenih zmožnosti v prehodu iz umske v gnostično ali nadumsko ureditev našega bivanja. To delovanje nadnaravnih sil bi bilo nar-

avno in spontano preprosto delovanje nove, višje in večje zavesti, v katero pride bitje med svojim samorazvojem. S tem, ko bi gnostično bitje sprejelo gnostično življenje, bi razvilo in uporabljalo zmožnosti svoje večje zavesti, tako kot človek razvije in uporabi zmožnosti svoje umske narave.

Življenje gnostičnih bitij lahko ustrezno označimo kot nadčloveško ali božansko življenje. Toda ne smemo ga zamenjati s preteklimi in sodobnimi idejami o nadčloveštvu.

Gnostična Nadnarava preseže vse vrednote naše navadne nevedne Narave. Naša stališča in vrednote je ustvarila nevednost, zato ne morejo opredeljevati življenja Nadnarave. Istočasno je naša sedanja narava izpeljanka Nadnarave in ni čista nevednost, ampak polznanje. Zato je smiselno domnevati, da kakršna koli duhovna resnica obstaja v ali za njenimi normami in vrednotami, se bo ponovno pojavila v višjem življenju, ne kot norme, ampak kot preobražene sestavine, povzdignjene iz nevednosti v pravo ubranost sijajnejšega bivanja. Tako kot poobčeni duhovni posameznik odvrže omejeno osebnost, ego, morajo od njega, ko se vzpenja onkraj uma k popolnejšemu spoznavanju v Nadnaravi, vedno odpasti tudi konfliktni ideali uma, medtem ko bo tisto, kar je med njimi resničnega, ostalo tudi v življenju Nadnarave. Gnostična zavest je zavest, v kateri so odpravljena vsa nasprotja, ali pa so v višji luči videnja in bivanja zlita eno v drugo v poenoteno samospoznavanje in spoznavanje sveta. Gnostično bitje ne bo sprejelo idealov in meril uma. Ne bo nagnjeno k temu, da bi živelo zase, za svoj ego, ali za človeštvo, za druge, za skupnost ali za državo. Zavedalo se bo namreč nečesa večjega od teh polresnic, zavedalo se bo božanske Resničnosti, za katero bo živelo, za njeno voljo v sebi in v vsem, v duhu večje občosti, v luči volje

Presežnega. Iz istega razloga v gnostičnem življenju ne bo konflikta med samopotrjevanjem in altruizmom, kajti bit gnostičnega bitja je eno z bitjo vseh. Nobenega konflikta med idealom individualizma in kolektivnim idealom ne bo, kajti oba sta izraza višje Resničnosti, in samo toliko, kolikor kateri izraža Resničnost ali njegova izpolnitev služi volji Resničnosti, ima to lahko zanj vrednost. Istočasno pa bo v njegovem bivanju izpolnjeno tisto, kar je resničnega v umskih idealih in v njih nejasno predstavljeno, kajti medtem ko bo njegova zavest presegla človeške vrednote, tako da ne bo mogel zamenjati človeštva, skupnosti, države, drugih ali sebe za Boga, bo del njegove življenjske dejavnosti potrjevanje Božanskega v sebi in občutka Božanskega v drugih kot tudi občutka enosti s človeštvom, z vsemi drugimi bitji, s svetom zaradi Božanskega v njih ter vodstva proti večji in boljši potrditvi rastoče Resničnosti v njih. Kaj bo storil, pa bo odločila Resnica Spoznanja in Volje v njem, popolna in neskončna Resnica, ki je ne veže niti ena sama umska zakonitost ali norma, ampak deluje svobodno v celi resničnosti, ob spoštovanju vsake resnice na njenem mestu ter z jasnim spoznanjem sil, ki so na delu, in namer pojavljanja božanskega Prizadevanja na vsaki stopnji kozmičnega razvoja, ob vsakem dogodku in okoliščini.

Edino pravilo gnostičnega življenja bo samoizražanje Duha, volje božanskega Bitja. Ta volja in samoizražanje bi se lahko razodela prek skrajne preprostosti ali prek skrajne zapletenosti in obilja, ali pa v svojem naravnem ravnovesju, kajti lepota in polnost, skrita sladkost in smeh v rečeh, sončni sijaj in veselost življenja so prav tako zmožnosti in izrazi Duha. Duh bo v okviru opredeljujoče postave narave v vseh smereh opredeljeval okvir življenja, njegove podrobnosti in okoliščine. V vsaki stvari bo gnetljivo načelo. Toga standardizacija ne more biti zakonitost duhovnega življenja, pa naj bo še tako potrebna za

umsko urejanje. Lahko bo postala zelo očitna velika različnost in svoboda samoizražanja, osnovana na enotnosti, toda vsepovsod bo obstajala skladnost in resnica urejenosti.

Življenje gnostičnega bitja ob tem, ko bo peljalo razvoj k višjemu nadumskemu stanju, bi lahko označili kot božansko življenje, saj bo to življenje v Božanskem, življenje na začetkih duhovne božanske luči, moči in veselja, ki se izraža v snovni Naravi. Ker presega človeško umsko raven, bi to lahko opisali kot življenje duhovnega in nadumskega nadčloveštva. Toda tega ne smemo zamenjevati s preteklimi in sedanjimi idejami o nadčloveškosti, kajti nadčloveškost je umska ideja, ki je sestavljena iz prekašanja normalne človeške ravni, ne glede na zvrst, ampak glede na stopnjo iste vrste, s povečano osebnostjo, povečanim in poudarjenim egom, narastlo zmožnostjo uma, povečano zmožnostjo vitalne sile, prefinjeno ali zgoščeno in masivno pretiranostjo sil človeške Nevednosti. V sebi pogosto vsebuje tudi idejo, da bi nadčlovek učinkovito vladal nad človeštvom. To bi pomenilo nadčloveštvo ničejanske vrste. V najslabšem primeru bi bilo to lahko kraljevanje 'plavolase zveri', temne zveri ali kakršne koli in vsake zveri, povratek barbarske moči, krutosti in sile. To pa ne bi bil razvoj, ampak povratek nazaj v staro, naporno barbarstvo.

Toda zemlja je imela dovolj tega v svoji preteklosti in ponovitev bi lahko le podaljšala stare poteze. Od Titana, asure, ne bi mogla ničesar pridobiti za svojo prihodnost, nobene moči samopreseganja. Celo velika nadnaravna moč v njem bi ga lahko popeljala samo v širše kroge njegove orbite. Kar naj bi se pojavilo, pa je nekaj mnogo težjega in bolj preprostega. Gre za samouresničeno bitje, izgradnjo duhovne biti, intenzitete in zahteve duše, odrešitev, suverenost njene luči, moči in lepote. Ne gre za egoistično nadčloveškost, ki bi posegala po umski in vitalni prevladi nad človeštvom, ampak za suverenost Duha nad svojimi

lastnimi orodji, za posedovanje samega sebe in svojega življenja v moči duha, za novo zavest, v kateri bo človeštvo samo našlo presežanje samega sebe in izpolnitev z razodetjem božanskosti, ki se skuša roditi v njem. To je edino prava nadčloveškost in edina resnična možnost za korak naprej v razvojni Naravi.

Če bi mislili, da bo življenje v polni luči spoznanja izgubilo svoj čar in postalo plehka monotonost, bi to pomenilo nerazumevanje. Gnostični pojav življenja bo polnejši in rodovitnejši, njegov interes bolj živ, kot je ustvarjalni interes, ki nam ga ponuja svet Nevednosti.

Novi položaj bo v resnici spreobrnitev sedanje zakonitosti človeške zavesti in življenja. Spreobrnjeno bo celotno načelo življenja Nevednosti. Lahko bi rekli, da se je zaradi Nevednosti, njenega presenečenja in pustolovščine, duša spustila v Nezavedno in si nadela podobo Snovi, zaradi pustolovščine in veselja stvarjenja in odkrivanja, pustolovščine Duha, pustolovščine Uma in Življenja in tveganih presenečenj njihovega delovanja v Snovi, zaradi odkritja in osvojitve novega in neznanega. Vse to sestavlja življenje in za vse to se lahko zdi, da bo izginilo z izginotjem Nevednosti. Človekovo življenje je sestavljeno iz luči in teme, dobičkov in izgub, težav in nevarnosti, ugodij in bolečin Nevednosti, igre barv, ki se gibljejo na madežu splošne nevtralnosti Snovi, ki ima za svojo osnovo nezavestnost in neobčutljivost Nezavednega. Za normalno življenjsko bitje se lahko zdi bivanje brez reakcij uspeha in razočaranja, vitalnega veselja in žalosti, nevarnosti in strasti, ugodja in bolečine, sprememb in negotovosti usode in boja, spopadov in prizadevanja, veselja novosti in presenečenj ter ustvarjanja, ki se podaljšuje v neznano, kot brez različic in zato tudi brez življenjskega okusa. Vsakršno življenje, ki presega te stvari, dojema kot nekaj

brezobličnega in praznega ali odtisnjenega v podobi nespremenljive enoličnosti. Podoba nebes, ki si jo dela človeški um, je nenehno ponavljanje večne enoličnosti. Toda to je napačno pojmovanje, kajti vstop v gnostično zavest bo vstop v Neskončno. Bo samostvarjenje, ki daje Neskončno neskončnokrat v podobi bitja, interes Neskončnega pa je v primerjavi z interesom končnega mnogo večji in mnogoterejši kot tudi neminljivo radostnejši. Razvoj v Spoznanju bo lepše in sijajnejše razodevanje s širšo panoramo, kot se kdaj koli razodene, in v vseh pogledih intenzivnejši, kot je lahko kakršen koli razvoj v Nevednosti. Radost Duha je večno nova, oblike lepote, ki jih zavzame, so neštete, njeno božanstvo večno mlado in okus radosti, rasa Neskončnega, je večin in neizčrpen. Gnostično pojavljanje življenja bo polnejše in rodovitnejše, njegov interes bolj živ, kot je ustvarjalni interes Nevednosti. To bo večji in srečnejši nenehni čudež.

Če v snovni Naravi poteka nek razvoj in je to razvoj bitja z zavestjo in življenjem kot dvema glavnima značilnostima in zmožnostima, mora biti ta polnost bitja, polnost zavesti in polnost življenja cilj razvoja, proti kateremu težimo in ki se bo razodel na zgodnejši ali kasnejši stopnji naše usode. Bit, Duh, Resničnost, ki se odkriva iz prve nevednosti o življenju in snovi, bo v tem življenju in snovi razvila svojo popolno resnico bivanja in zavesti. K sebi se bo vrnilo – če je njegov konec kot konec posameznika povrnitev v Absolut, se lahko ta vrnitev zgodi tudi tako – ne prek razočaranja življenja, ampak prek svoje duhovne popolnosti v življenju. Naš razvoj v Nevednosti s svojo mešanico veselja in bolečine samoodkrivanja in odkrivanja sveta, s svojimi polovičnimi izpolnitvami, s svojim nenehnim najdevanjem in izgubljanjem je samo prvo stanje. Neizogibno mora voditi k razvoju v Spoznavanju, samonajdevanju in samorazkrivanju Duha, samorazodevanju Božanstva v stvareh, v tisti pravi moči samega sebe v Naravi, ki je za nas še vedno Nadnarava.

Opombe

1. Počelo in opora vsega bivanja v **Biti** ali **Duhu** (**Atman** ali **Brahman** v sanskrtu). Z izhodišča pojavnega bivanja ima tri vidike:

a) presežnega: **Najvišja Bit (Paramatman)**, Bistvo bivanja, nad posameznikom in kozmosom, isto kot bistvena božanska Bit, nadkozmična Resničnost, neprostorni in nečasovni Absolut (**Parabrahman**);

b) kozmično, občo Bit (**Atman**), Duha, ki se razodeva v neskončnem samorazširjanju, v notranjosti bivajoči Duh, ki je enak v vseh bitjih

c) individualnega,: pravo individualno, **posamično Bit (dživatman)**, osrednje bitje vsake žive entitete, bistvena individualna zavest, nespremenljiva in svobodna, ki jo ne prizadenejo želje, ego in nevednost. Bit je ena in nedeljiva ne glede na svoje tri vidike.

2. Najvišji duhovni zaznavi razodene Edini svojo trojno naravo: **Bivanje-Zavest-Blaženost, Sat-Čit-Ananda (Sačidananda)**

V Najvišjem niso trije ampak eden. Bivanje (Sat) je Zavest (Čit), Zavest je Blaženost (Ananda). Na višjih ravneh pojavnosti postanejo troedini, čeprav nedeljivi. Eden od njih je lahko bolj v ospredju in je lahko osnova ali pa vodi druga dva. Na nižjih ravneh postanejo navidez ločeni, čeprav to niso v svoji skriti resničnosti in eden lahko fenomenalno obstaja brez drugih, tako lahko govorimo o nezavednem ali bolečem bivanju.

Čit, Zavest ni neko inertno in pasivno počelo. Vsebuje potencialno duhovno Energijo, **Tapas**, ki postane v pojavnem dinamična ustvarjalna Moč ali Sila, **Šakti**. **Čit-Tapas** postane **Čit-Šakti**, obča Sila Zavesti, zavestna ustvarjalna sila.

3. Sedanja kozmična pojavnost je posledica dvojnega vzgiba: Zavijanja (**involucije**) in razvijanja, razvoja (**evolucije**). Zavijanje je proces samoomejevanja, zgoščevanja s katerim se obča Sila Zavesti postopoma zakrije, dokler ne dobi videza goste kozmične Nezavednosti. Na ta način je bil ustvarjen cel niz občih počel, svetov ali ravni zavesti. Vsakega med njimi označujejo določene zmožnosti zavesti.

Tri višje ravni tega sveta imenujemo **ravni Sačidanande**. Tvorijo splošna in temeljna stanja duhovne Resničnosti v katerih izstopajo enotnost božanskega Bivanja, moč božanske Zavesti, blaženost božanske radosti bivanja. Ta so daleč nad normalno človeško zavestjo in doživljanjem.

Nato pride vmesna raven, ki se imenuje nadumska raven ali raven naduma. Lahko jo označimo kot samo-dovršujočo Zavest Resnice.

Niz spuščajočih se ravni se končuje z

- **umsko** ravnijo ali ravnino Uma,
- **vitalno** ravnijo ali ravnino Življenja,
- **fizično** ali snovno ravnijo ali ravnino Snovi.

Na fizični ravni doseže zavijanje (involucija) zadnjo stopnjo v popolni Nezavednosti, ki postane izhodišče postopnega razvo-

ja (evolucije). Nezavedno je popolno in skrajno zanikanje Duha - kot nekakšen neopredeljiv izvorni kaos.

Na vsaki ravni so vsebovane (zavite) vse zmožnosti zavesti, ki pripadajo ravnem nad njo, tako da so vse zmožnosti izvorne in splošne Sile Zavesti vsebovane ali skrite celo v Nezavednem.

Te splošne ravni so same po sebi svetovi: imajo svojo lastne sile, oblike in bitja. Delno smo vanje potopljeni in pod njihovim vplivom (glej št. 6), čeprav smo svoja čutila razvili samo na snovni ravni, ki omogočajo našo normalno zaznavo sil, oblik in bitij v snovnem svetu.

Razvoj je proces v obrnjeni smeri, s katerim Sila Zavesti spet postopoma vznikna iz navideznega kozmičnega Nezavednega in razodeva svoje skrite zmožnosti.

Snov se je organizirala Iz Nezavednega pod pritiskom v njem vsebovane Sile Zavesti in finejših sil fizične ravni. Postopno se je razvila v fizično vesolje, kot ga poznamo. Potem je Snov zaradi delovanja skrite Sile Zavesti in sil vitalne ravni nad seboj, proizvedla Življenje in živa fizična bitja: rastline in živali. In spet, z dvojnimi delovanjem, so sile umske ravni uspešno oblikovale orodje, ki jim je omogočil priti v stik s Snovjo in jo organizirati: Um se rodi v fizičnem svetu in z njim človek, samozavedna misleča žival. Naslednji korak vzpona utelešene zavesti bo potekal pod pritiskom iz nadumske ravni. V zemeljski pojavnosti bo vzniknil Nadum. Šri Aurobindova glavna dela so obširno preučevanje te nove moči zavesti, pogojev njenega vzniknjenja na zemlji in iz tega izhajajoče preobrazbe človeštva.

“Um, Življenje in Snov so uresničene zmožnosti razvoja in nam dobro znane, **Nadum** in troedini vidiki Sačidanande so skrita počela, ki še niso prišla v ospredje in jih je še treba uresničiti v pojavnih oblikah in jih poznamo samo z namigi in delnem ter razdrobljenem delovanju, ki še vedno ni rešeno nižjih vzgibov in je zato težko prepoznavno.” (Šri Aurobindo,

The Life Divine, str. 664)

Treba je pripomniti, da tako kot izraze uporablja Šri Aurobindo, evolucija ni točno nasprotje involucije. Evolucija, razvoj ni umikanje, prefinjanje, raven za ravni, ki vodi k ponovni vtopitvi v Edinega Nerazodetega. Poteka v sani Snovi: gre za postopno vnikanje višjih zmožnosti zavesti, ki vodijo k celo višjem pojavljanjubožanske Sile Zavesti v snovnem vesolju. To je skriti smisel zemeljskega razvoja.

4. Človeka sestavljata začasna površinska osebnost in globlja večna duša, ki je posamična Bit (**Dživatman**), ki vodi od zgoraj. Osebnost ima tri glavne dele: telo, življenje in um.

Razvijajočo dušo posameznika je Šri Aurobindo imenoval dušno bitje. Rečemo lahko, da ima svoje mesto za umom, življenjem in telesom, ki so njegova orodja v pojavnem svetu in jim daj oporo sprva na prikrit način, potem pa, ko raste, vedno bolj odkrito.

Dušno bitje je nesmrtno, dočim telo, življenje in um ob smrti ali nekoliko kasneje razpadejo. Prehaja iz življenja v življenje, nabira bistvo svojih življenjskih izkušenj in iz njih dela podlago za rast posameznika v razvoju tekom mnogih obdobj.

Pravo osrednje bitje, posamična Bit ali Duh (**Dživatman**) vlada nad razvojem posameznika, a ostaja nad kozmično pojavnostjo: ne rodi se in se ne razvija. Kot svojega predstavnika postavi v ospredje dušno bitje, ki je izza pojavnostjo v umu, življenju in telesu, in zagotavlja neprekinjenost posamičnega razvoja.

Dušnega bitja ne smemo zamenjati z vitalnim bitjem, ki vlada življenjskim dejavnostim in je sedež želja, strasti in čustev. Pravo posamično Bit je treba tudi razlikovati od njenega izkrivljenega odseva, ega. Ego, mala bit, ki se ima za ločenega od drugih in od sveta, je fizična, vitalna in umska tvorba. Pripada prehodni osebnosti in se z njo vred raztopi.

5. **Um.** V jeziku te joge se besedi “um” in “umsko” uporabljata za označevanje posebej tistega dela narave, ki se nanaša na spoznavanje in razum. Deluje z oblikovanjem predstav, misli in idej. Ima različne zmožnosti: razumnost, spomin, voljo, domišljijo in razsodnost.

Vitalno je življenjska narava, ki jo sestavljajo želje, občutki, čustva, strasti, energije za delovanje, volja, želja, odzivi željive duše pri človeku in vso igro posedovalnih in drugih s tem povezanih pobud, jeze, strahu, pohlepa itd.

6. Del naše narave, ki se je v naši površinski osebnosti navadno zavedamo in jo sestavljajo telo, (površinsko) vitalno in (površinski) um. Toda za to površinsko zavestjo obstaja mnogo večja, globlja in močnejša zavest, ki je v nenehnem stiku s splošnimi ravnmi Uma, Življenja in Snovi (glej opombo 3.). To skrito zavest, ki vpliva in nas obvladuje brez naše vednosti, imenujemo notranje bitje. Šri Aurobindo razločuje v njej tri področja ali dele. En del je podzavestno, nižje kot je naša budna zavest; drugi del je na ravni naše budne zavesti, a podpražen, za pragom zavesti; tretji pa je nadzavestno, višja zavest nad navadno zavestjo.

Podzavest je skrita in neizražena, nejasna zavest, ki deluje pod vsemi našimi zavestnimi dejanji. Ohranja vtise vseh preteklih izkušenj, ne kot zaznave, spomine, misli, ampak kot tekočo tvarino le-teh, kot vtise, ki so istočasno nejasni in trdovratni. Ti vtisi lahko prodrejo navzgor v sanjskih podobah kot mehanično ponavljanje, ali pa kot “kompleksi”, ki se razbrstijo v dejavnostih in dogodkih.

Podpražno vsebuje po površinskem umom nekakšen večji in bolj učinkovit notranji um, za površinskim vitalnim širše in močnejše notranje vitalno, za površinskim fizičnim bitjem pa finejšo fizično zavest, ki je bolj odprta, gnetljiva in svobodna. Zgoraj pa se podpražno odpira področjem nadzavesti, prav tako,

kot se spodaj odpira podzavestnim področjem.

Nadzavestno vsebuje najprej določena področja uma, katerih se običajni človek normalno ne zaveda, vire višjih intuicij in navdihov, potem Nadum in končno tisto, kar je zgoraj in onkraj (ravni Sačidanande).

7. **Dušno** je tisto, kar se tiče prave duše, “psihe” ali dušnega bitja.

8. Duh je **Atman, Brahman**, bistveno Božansko. Ko Edini razodene Mnogotero, ki je v njem vedno vsebovano, zavzame dva vidika: **Purušo** in **Prakriti**, Zavestno Bit ali Duša in Naravo.

Puruša je prava bit, ali jo vsaj predstavlja na kateri koli ravni se pojavi. Toda pri navadnem človeku jo zakrivata ego in nevedna igra Prakriti ter ostane zakrita kot “priča”, ki podpira in ohranja igro Nevednosti. Ko vznikne na plan, jo najprej zaznamo kot spokojno, negibno zavest, odmaknjeno od igre Narave. Potem se postopoma potrjuje kot suvereni Mojster Prakriti. Celo takrat, kadar je zakrita, je vedno prisotna. Vzniknjenje Puruše je začetek osvoboditve.

Kar navadno razumemo s **Prakriti** je Narava. Zdi se, kot da bi bila igra nezavednih in mehaničnih sil. Toda za njo je vedno prisotna živa Zavest in Sila Božanskega: božanska Šakti. Prav povedano je Narava samo zunanji ali izvršilni vidik Šakti ali Zavestne Sile, ki oblikuje in giblje svetovja.

Lahko bi tudi rekli, da je **Narava** samo nižja Prakriti, Prakriti uma, življenja in snovi. Obstaja tudi Višja Prakriti (Paraprakriti), **Nadnarava** ali božanska Narava Sačidanande, ki zmore razodeti Nadum in vedno ostaja zavestna Božanskega ter prosta Nevednosti in njenih posledic.

9. Šri Aurobindo imenuje **Nadum** ali **Gnoza** višji dinamizem duhovnega bivanja. Nadum je polna Resnica, Zavest Resnice v kateri ni prostora za načelo ločevanja in nevednosti. Njen

temeljni značaj je spoznavanje z istenjem v katerem je spoznavalec eno s tistim, kar spoznava. Pozna Bit, božansko Sačidanando in tudi celotno resnico pojavnosti.

Nadum poseduje nekakšno notranjo dinamično moč samoopredeljevanja in samoudejanjanja, ki vidi vse in združuje vse.

10. **Dharma**. Besedo, ki jo prevajajo različno kot “postava”, “moralni zakon”, “dolžnost”, “religija”, se hkrati uporablja v širšem in upogljivem smislu. Po svojem najglobljem pomenu je ‘postava delovanja skladna z bistveno naravo vsakega bitja’. Šri Aurobindo razloži ta pomen v svojem zadnjem citatu 4. poglavja.

11. **Pralaja** je ponavljajoči se razpad veselja na koncu ciklusa kozmičnega stvarjenja in dejavnosti.

12. **Tapasja** je urjenje ali disciplina in jo na splošno sestavljajo vzdržnosti z določenim ciljem; duhovno prizadevanje, osredotočanje energij v duhovni disciplini ali procesu.

13. **Riši**. Kdor vidi (Resnico), videc, modrec.

Joga pomeni združitev z Božanskim; disciplino s katero hote in zavestno težimo po uresničenju te združitve, ali bolj splošno: doseči višjo zavest.

Jogi. Kdor se uri v jogi; kdor je dosegel cilj joge.

14. **Bhagavadgita** (Nebeška pesem). Zgodba v starodavnem epu Mahabharata v kateri na bojnem polju Kurukšetra Božansko v podobi Šri Krišne posreduje svoj nauk Ardžuni. Gre za najbolj znano indijsko Sveto pismo, ki je na splošno cenjeno.

15. **Svami Vivekananda** (roj. v Bengaliji, 1863-1902) je bil eden glavnih učencev Šri Ramakrišne in ustanovitelj Ramakrišnovega Misijona.

16. **Nirvana**. Razpad ločene posamične biti (malega jaza, ega); izginotje vsake zavesti ločevanja, želja, sebičnih dejanj in umskosti; ne gre nujno za izginotje celotnega bitja, ampak bitja,

kot ga poznamo.

17. Najsi gre za posameznika ali skupnost poudarja Šri Aurobindo temeljno razliko, ki obstaja med pravo **Bitjo**, nespremenljivo in svobodno, eno z najvišjo **Bitjo** in **egom**, minljivo ločevalno posamično zavest, ki je poistena z umom, življenjem in telesom, odprta in bolj ali manj podvržena silam vseh vrst, ki štejejo na te ravni.

V razvoju ima ego vlogo zaščite. Potreben je toliko časa, kot se posameznik ne zave prave Biti. Postane pa nepotreben, ko se dušno bitje, ki je poslanec prave Biti, odkrito uveljavlja in da bi to dušno bitje lahko prevzelo naravo, mora ego odstopiti in izginiti.

18. **Išvara**, Božansko kot Gospodar in Mojster vesolja in **Šakti**, zavestna ustvarjalna Moč, tvorita temeljno dvojnost, ki je nekoliko drugačna kot dvojnost med **Purušo** in **Prakriti** (glej opombo 8.). Puruša in Prakriti sta ločeni moči, dočim Išvara in Šakti vsebujeta drug drugega. Išvara je Puruša, ki vsebuje Prakriti in vlada z močjo Šakti v sebi,. Šakti pa je Prakriti, ki ji daje dušo Puruša in deluje po volji Išvare, katerega prisotnost vedno nosi v svojih vzgibih.

Šakti Išvare (**Išvara-Šakti**) je božanska **Sila Zavesti** in **Svetovna Mati**, ki v sebi vsebuje vse in vse nosi s seboj in je njena vloga, da to vse razodene v Času in Prostoru. Tako se pojavlja kot posrednica med večnim Enim in razodetim Mnogoterim.

Ti dvojnosti, kot tudi tretja temeljna dvojnost **Brahman-Maja**, ustreza različnim duhovnim izkušnjam ali uresničenjem v jogi (glej The Synthesis of Yoga, Part II, Chapter IV in The Life Divine, Vol. II, Chapter II).

19. **Bhakti** pomeni čaščenje, **bhakta** pa je tisti, ki sledi pot čaščenja, častilec, oboževalec.

20. **Med mislečim umom in Nadumom** so številna

področja, ravni ali plasti zavesti na katerih postane sestavina ali tvarina uma in prav tako tudi njegovih vzgibov bolj in bolj razsvetljena, močnejša in širša.

Prekum je med temi vmesnimi področji najvišje. Poln je luči in moči, toda gledano z vidika, kaj je nad njim, pomeni usmeritev duše preč od popolnega in nedeljivega Spoznanja in spust proti Nevednosti. Kajti čeprav izhaja iz Resnice, se prav pri njem začenja ločevanje različnih vidikov Resnice in njihovih izvedenk kot samostojnih resnic in sil. To pa je proces, ki se konča, ko se spuščamo k običajnemu umu, življenju in snovi, v popolni razdeljenosti, razdrobljenosti, ločenosti od nedeljive Resnice zgoraj.

Iz Prekuma izvirajo vse različne prireditve ustvarjalne Resnice. Iz Prekuma se spustijo v **intuitivni um** in se od tam prenašajo na **razsvetljeni um** in **višji um**, da se tam priredijo našemu razumu. Toda pri prenosu navzdol na nižje ravni izgubljajo vedno več moči, gotovosti in uglašenosti.

Prekum je svet velikih Bogov, božanskih Stvarnikov. Lahko ga smatramo kot črto, ki deli višjo bit Vesolja Zavesti od nižje polovice. **Višja Polobla** sestoji iz naslednjih ravni: **Sat, Čit, Ananda, Mahas**. **Nižja Polobla** pa je iz **Uma, Življenja** in **Snovi**.

V individualni jogi in v kolektivnem razvoju se mora zavest dvigati zapovrstno do vsakega področja, ki presega um pa do Naduma. V odlomkih, ki smo jih navedli v poglavju 7. opisuje Šri Aurobindo značilnosti delovanja zavesti na teh ravneh.

21. **Mantra** je "beseda, ki razodeva", skup besed ali zvokov, ki imajo duhovni pomen in moč. Vloga mantr je ustvariti v zavesti vibracije, ki jo bodo pripravile za uresničenje tistega, kar mantra simbolizira in se domneva, da nosi v sebi.

22. **Brahman** je najvišja Resničnost, Absolut, Božansko (glej opombo 1.).

23. **Trojice Duha.** Temeljne trojice smo omenili v opombah 1 in 2.

“Presežno, Vesoljno in Individualno so tri moči, ki presega-jo, so podlaga in prodirajo v celotno pojavnost. To je prva od Trojic. Pri odvijanju zavesti so te tri temeljni izrazi in nobenega od njih ni mogoče zanemariti, če naj bi doživeli celotno Resnico bivanja.”(The Synthesis of Yoga, str. 247)

“Trojica presežnega bivanja, samozavesti in samoradosti (Sačidananda) je v resnici metafizični opis najvišjega Atmana, samoformulacija Nepoznanega našemu prebujenemu spo-znanju, najsi ga razumemo kot čisto Neosebno ali kot kozmično Osebnost, ki se razodeva v vesolju..”(The Synthesis of Yoga, str. 12-13)

24. **Ideja.** Izraz šteje v platonski besednjak, kjer označuje tisto, kar je bistveno od zvrsti stvari, nekakšen večni in nespremenljivi vzorec. Ideja je Platonu prava resničnost, vse ostalo pa je samo videz ali izpeljanka.

Resnična Ideja pomeni zaznavo resnice, ki vsebuje silo lastnega uresničenja.

Šri Aurobindo označuje Idejo, ki pripada višjim področjem uma (glej opombo 20), od Resnične Ideje, ki pripada Nadumu. Ideja in Sila Volje sta ločeni, dočim ima Resnična Ideja v sebi duhovni dinamizem, ki je vsebovan v višji Resničnosti, v Nadnaravi. Toda Šri Aurobindo včasih uporablja besedo Ideja, pri čemer misli na Resnično Idejo.

25. **Vedanta.** Izvirno pomeni beseda Vedanta “konec ali vrhunec Ved” in se nanaša na Upanišade, kasneje pa je ta pomen dobila ena od šestih šol hindujske filozofije, ki sloni na Upanišadah.

26. Svadharma je postava delovanja primerneга posamezniku (glej opombo 10). Svabhava pa je razlikujoča narava vsakega bitja.

27. **Notranja središča** predstavlja sedem lotosov ali psiholoških središč (čaker) subtilnega telesa. Dejavnne postanejo med jogo in povezujejo budno zavest s subtilnejšimi, globljimi ali višjimi stanji zavesti.

28. **Asure.** Sovražna bitja ali sile, ki spadajo na raven vitalnega uma. Tradicionalne indijske legende govorijo o njih kot o Sinovih Teme in kasneje kot o velikanih, titanah ali demonih.

29. **Rasa.** Sok, notranji okus stvari, bistvena radost, princip estetičnega ali duhovnega užitka.

Viri

Na koncu vsakega besedila je skrajšano označena knjiga, ki je služila kot vir za prevajanje in sicer:

LD - The Life Divine (Božansko življenje)

HC – The Human Cycle (Človeški cikel)

SY – The Synthesis of Yoga (Sinteza joge)

Številke strani, ki sledijo vsakemu naslovu, se nanašajo na izdajo Sri Aurobindo Centenary Library. (The Human Cycle je v to zbirko vključen v zvezku Social and Political Thought).

V navedbah so mastno tiskane številke strani te knjige, na angleške ga besedila izvornika, navadno pa so tiskane strani v izvorniku.

Primer **27-28** LD 843-45

pomeni, da se Slovenski prevod na straneh 27 do 28 nanaša na besedilo izvornika The Life Divine od 843 do 845 strani.

17 LD 1-2, **19** LD 2-3, **19-21** LD 3-4.

22-24 LD 824-25, **24-25** LD 843, **25** LD 851, **25-27** LD 842-43, **27-28** LD 843-45, **28-29** LD 845-46, **29-30** LD 846-47 HC 199-02.

31-32 HC 100-02, **32-34** HC 111-112, **34-36** HC 112-13 **36-37** HC 113-14, **37** HC 120-21 **38-39** HC122, **40-42** HC164-166, **42-43** HC 66-167, **43-45** HC 167-68, 169, **45-46** HC 169-70, **46-48** LD1046-49, **48-50** LD 1050-51, **50-52** LD1053-54, **52-53** LD1055-56, **53-54** LD1056-57, **55-57** LD1059-60.

58-60 SY ,180-81, **60-62** SY181-84, **62-63** SY 184-85, **63-65** SY 186-87, **65-67** SY187-189, **67-69** SY187-91.

70-71 LD 852-53, **71- 75** LD853-57, **75-77** LD860,861-62, **77-78** 880, 881, 82, **78-82** LD883-88

83-84 LD 889-90, **84-85** LD890-91, **85-87** LD 891-92, 897-98, **87-88** LD900-01, **88-89** LD 900-02 **89-90** LD902-03, **90-91** LD903, **91-92** LD903-04, **92-94** 904-05, 907, **94-95** LD907-09, **95-96** LD909-10, 911 **96-97** LD912, **97-98** LD912-14. **98-99** LD17-18.

99-100 LD919-20, **100-02** LD921-22, **102-05** LD922-24, 927-28, **105-106** LD928-29, **106-107** LD930-32, **107-09** LD939-41, **109-13** LD946-49, **113-115** LD950-53, **115-16** LD, 953-54, 961-62

117-18 LD964-65, **118-19** LD966-67, **119-22** LD981-82, 971-73, **122-23** LD971, 973-74, **123-25** LD974, 975-77, **127-28** LD982, 983-85, **128-30** LD984-85, **130-31** LD984-85, 985-86, **132-134** LD987-89, **134-36** LD989-90, 991, **136-37** LD992, **137** LD,992-93, 993-94, **137-39** LD, 995-96, **139** LD 997-98,

139-141 LD999-1000, 1003-04, 1010, **142** LD 1006.

143-45 LD 1017, 1023-24, 1025 **145-146** LD, 1025-26, **147-148** LD, 1027-29, **148-49** LD, 1029-30, **148-50** LD 1030-31,1033 , **150-53** LD 1041-43 **153-56** LD, 1064-65, 1067-68 **156-158** LD, 1068-70.

Sestavil, napisal povzetek in opombe: P. P. Saint-Hilaire

Prevedel in uredil: Valentin Jež

Lektoriral: Boštjan Grošelj

Fotografija na platnici:

Aljoša Jež: Plešoči Šiva, Gangakondajčolampuri Indija

Elektronska izdaja: Arja